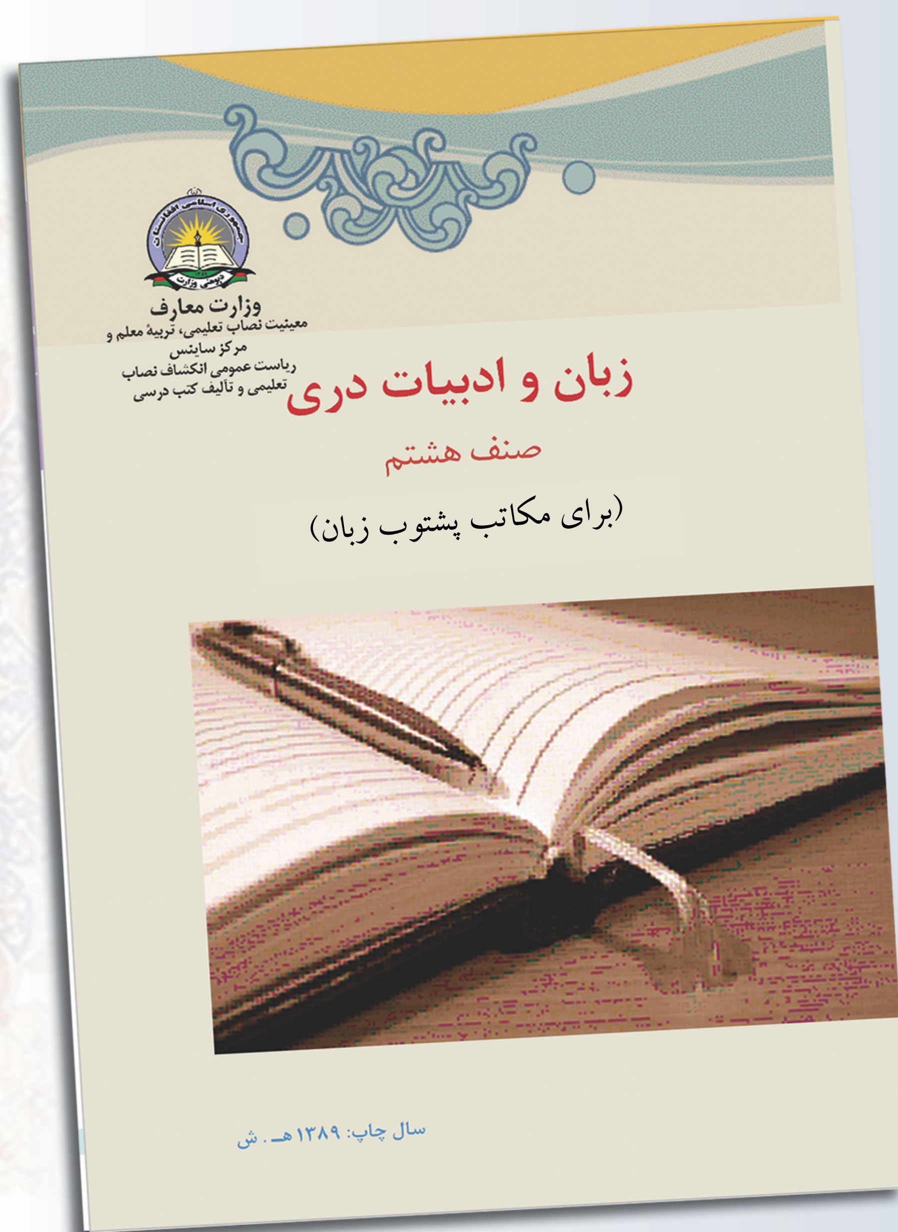

وزارت معارف
معینیت انکشاف نصاب تعلیمی و
تربیهٔ معلم
ریاست عمومی انکشاف نصاب
تعلیمی و تألیف کتب درسی

کتاب معلم

رهنمای تدریس زبان دری

صنف هشتم (برای مکاتب پشتوزبان)

رهنمای تدریس زبان و ادبیات دری – صنف هشتم (برای مکاتب پشتوب زبان)

سال چاپ: ۱۳۹۶ هـ. ش.

وزارت معارف
معینیت انکشاف نصاب تعلیمی و
تربیهٔ معلم
ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی
و تألیف کتب درسی

کتاب معلم
رهنمای تدریس زبان و ادبیات دری
صنف هشتم
(برای مکاتب پشتو زبان)

سال چاپ: ۱۳۹۶ هـ . ش.

مؤلف

- غلام سرور بغلانی عضو علمی دیپارتمنت زبان و ادبیات دری.
- مؤلف مریم منزه کوهستانی آمر دیپارتمنت دری.

ایدیت علمی و مسلکی

- فرزانه شریف متخصص زبان و ادبیات دری.

ایدیت زبانی

- دوکتور اسدالله محقق

کمیتهٔ دینی، سیاسی و فرهنگی

- مؤلف مولوی عبدالوکیل عضو علمی و مسلکی دیپارتمنت تعلیمات اسلامی
- حبیب الله راحل مشاور وزارت معارف در ریاست انکشاف نصاب تعلیمی

کمیتهٔ نظارت

-- دکتور اسدالله محقق معین نصاب تعلیمی و تربیهٔ معلم
- دکتور شیر علی ظریفی رئیس پروژهٔ انکشاف نصاب تعلیمی
- دکتور محمد یوسف نیازی سرپرست ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی

دیزاین : عنایت الله غفاری

بسم الله الرحمن الرحيم

ملي سرود

دا وطـــــن افغانـــــستان دی	دا عـــزت د هــــر افغـــان دی
کــور د ســولې کــور د تــورې	هــر بچـی یـې قهرمـــان دی
دا وطـــن د ټولـــو کــور دی	د بلوڅــــــو د ازبکـــــو
د پـــــښتون او هـــزاره وو	د ترکمنـــــو د تاجکـــــو
ورســره عــرب، ګوجـــر دي	پامېـــــريان، نورستانيـــــان
براهـــوي دي، قزلبـــاش دي	هــم ايمـــاق، هــم پـشه يـان
دا هيـــواد بــه تــل ځليـږي	لکـــه لمـــر پـــر شـــنه آسمـــان
پــه سينـــه کـــې د آسيـــا بـــه	لکـــــه زړه وي جـــــاويدان
نـــوم د حـــق مـــودی رهبـــر	وايـــو الله اکبـــر وايـــو الله اکبـــر

بسم الله الرحمن الرحیم

پیام وزیر معارف،

استادان و معلمان محترم،

تعلیم و تربیه اساس توسعه و انکشاف هر کشور را تشکیل می‌دهد و نصاب تعلیمی یکی از عناصر بنیادی تعلیم و تربیه می‌باشد که مطابق انکشافات علمی و نیازمندی‌های جامعه وضع می‌گردد، واضح است که انکشافات علمی و ضرورت‌های جامعه همواره در حال تَطَوُر می‌باشد؛ بنابرآن لازم است نصاب تعلیمی نیز به صورت علمی و دقیق مطابق ایجابات عصر و زمان انکشاف نماید. البته نباید نصاب تعلیمی تابع تغییرات سیاسی، نظریات و تمایلات اشخاص گردد.

کتاب رهنمای معلم که امروز در دسترس شما قرار دارد بنابر همین مشخصات تهیه و ترتیب گردیده و با تکیه بر میتودهای جدید تدریس، فعالیت‌ها و مواد معلوماتی نیز در آن اضافه شده است که یقیناً برای فعال نگاه داشتن شاگردان در عملیهٔ تدریس مفید و مؤثر می‌باشد.

امیدوارم محتویات این کتاب که با استفاده از روش‌های آموزش فعال تألیف و تدوین شده است، مورد استفادهٔ شما استادان عزیز قرار گیرد. با استفاده از فرصت از اولیای محترم شاگردان تقاضا به‌عمل می‌آید تا در تعلیم و تربیهٔ با کیفیت دختران و پسران خود همکاری متداوم نمایند، تا به این وسیله اهداف و آرزوهای نظام معارف بر آورده گردد و نتایج و دست آوردهای خوبی برای نسل جوان و کشور ما داشته باشد.

استادان و معلمان گرانقدر ما در تطبیق مؤثر نصاب تعلیمی رسالت و مسؤولیت بزرگ دارند.

وزارت معارف همواره تلاش می‌نماید تا نصاب تعلیمی معارف مطابق اساسات و ارزش‌های دین مبین اسلام، نیازمندی‌های جامعه و منافع ملی و وطندوستی با معیارهای جدید علمی ساینس و تکنالوژی انکشاف نماید.

به منظور نیل به این مأمول بزرگ ملی از تمام شخصیت‌های علمی، دانشمندان تعلیم و تربیهٔ کشور و اولیای محترم شاگردان تمنا دارم، تا با ارائهٔ نظریات و پیشنهادات رهنمودی و سودمند خویش مؤلفان ما را در بهبودبخشی بیشتر از پیش تألیف کتب درسی و رهنماهای معلمان یاری نمایند.

از همهٔ دانشمندانی که در تهیه و ترتیب این کتاب سهم گرفته اند، و نیز از مؤسسات محترم ملی و بین المللی و سایر کشورهای دوست که در تهیه و ترتیب نصاب تعلیمی جدید، طبع و توزیع کتب درسی و رهنماهای معلمان زمینه سازی و یا همکاری‌های مادی یا معنوی نموده اند صمیمانه اظهار امتنان و قدردانی نموده تداوم همکاری‌های شان را آرزو می‌نمایم.

و من الله التوفیق

دکتور اسدالله حنیف بلخی

وزیر معارف جمهوری اسلامی افغانستان

فهرست کتاب رهنمای زبان و ادبیات دری
صنف ۸ (زبان دوم)

پیشگفتار

کتاب راهنمای معلم کتابی است که معلمان را در اجرای دقیق برنامه درسی در صنف رهنمایی می‌کند. از دیگر فواید کتاب راهنمای معلم آشنا کردن معلمان عزیز با اهداف عمومی‌تعلیم و تربیت، اهداف دوره تحصیلی، آشنایی با برنامه درسی و شیوه درس به درس یک کتاب درسی است.

این رهنما در دو فصل تنظیم شده است. فصل اول تحت عنوان کلیات و معرفی برنامهٔ درسی و فصل دوم تحت عنوان تدریس مضامین آموزشی یا تدریس درس‌های مختلف از فصل اول شامل دو قسمت اول مقدمات و قسمت دوم آشنایی با برنامه درسی است.در قسمت مقدمات، معلمان عزیز با مقاصد تعلیم و تربیه و رسالت معلمی‌آشنا می‌شوند، آن‌ها یاد می‌گیرند که اهداف نظام آموزش و پرورش کشور عزیز ما افغانستان در ساحات مختلف اعتقادی و اخلاقی، علمی و آموزشی، فرهنگی و هنری، مدنی و اجتماعی و اقتصادی چه مقاصدی را دنبال می‌کند. موضوعات درسی مختلف، برای تحقق این اهداف طراحی شده است و معلمان در صنوف مختلف باید تلاش کنند که از طریق ارا ئه محتوا و روش‌های جذاب تدریس زمینه تحقق این اهداف را فراهم کند معلمان در صنوف مختلف باید تلاش کنند که از طریق ارائه محتوا و روش‌های جذاب تدریس زمینهٔ تحقق این اهداف را متنا سب با توانایی شاگردان فراهم کنند.

در قسمت دوم فصل اول معلمان عزیز با اهمیت موضوعات درسی، اهداف کلی آموزش هر درس، محتوای برنامه (مضامین آموزشی)، نوع ارتباط عمودی موضوعات آموزشی در صنوف مختلف، روش‌های تدریس و شیوه ارزشیابی از معلومات و مهارت‌های شاگردان و لوازم اجرایی برنامه درسی آشنا می‌شوند. روش‌های تدریس که در هر راهنما معرفی شده است، متناسب با موضوع درسی است، برای مثال روش‌های تدریس توصیه شده در درس ریاضی با درس اجتماعیات و یا آموزش زبان مادری فرق می‌کند. وجه اشتراک این روش‌ها تأکید آن‌ها بر فعال بودن شاگردان در جریان یادگیری تحت هدایت معلم است.

فصل دوم این راهنما به برنامه ریزی سالانه (پلان سالانه) برای مناطق سردسیر و گرمسیر، نحوهٔ، تدریس هر درس (پلان روزانه) و منابع و ماخذی که برای تألیف راهنما از آن‌ها استفاده شده اختصاص یافته است. اعتقاد نویسنده گان این راهنما بر این بوده است که معلمان گاه به دلیل نداشتن وقت کافی ممکن است که فرصت تهیهٔ پلان روزانه را نداشته باشند ویا این که هر کدام استنباط‌های خاص از اهداف درس داشته باشند، در نتیجهٔ تدریس خوبی تأمین می‌کند. لازم به ذکر است که شیوهٔ تدریس توصیه شده مانع از آن نیست که معلمان نتوانند از روش‌هایی که خود در طی سال‌های اثرات یادگیری آن را تجربه کرده اند استفاده نکنند و آن‌ها کنار بگذارند. بدون شک بهترین روش تدریس،روشی است که در آن یادگیری درس انجام شود و شما معلمان احساس رضایت را در چشم شاگردان ببینید.

قسمت دیگری از پلان روزانه به پاسخ‌های متن در درس ما، سؤالات پایانی درس و یا بخش اختصاص داده شده است. به منظور توسعهٔ دانش معلمان در انتهای هر پلان درسی معلومات اضافی برای آن‌ها آورده شده است. بدون شک این راهنما خالی از نواقص نیست. معلمان ارجمند با ارسال نظرات خود به مرکز نصاب تعلیمی‌می‌توانند به بهتر شدن این راهنماها کمک کنند.
در پایان، موفقیت همهٔ معلمان عزیز را در تربیت افرادی صالح و با ایمان و مسؤول در برابر کشور عزیز، افغانستان از خداوند(ج) خواهانیم.

فصل اول: کلیات و معرفی برنامهٔ درسی

اهمیت تعلیم و تربیت و رسالت معلمی

مربیان هر کدام تعلیم و تربیه را به شکل‌هایی مختلف تعریف کرده اند. عده یی تعلیم وتربیت را انتقال، ارزیابی و توسعهٔ میراث فرهنگی گذشته‌گان می‌دانند. عده یی نیز تعلیم و تربیت را تشکیل نهایی، صفات و قابلیت‌های معین در فرد خوانده اند. برخی هم تعلیم و تربیت را آشکار ساختن استعدادهای نهفته در فرد یا به بیان روشن تر به فعل در آوردن توانایی و استعدادهای فرد می‌شمارند.

برخی از مربیان، تعلیم و تربیت را آماده کردن فرد برای زنده گی کردن در اجتماع معین و آشنا ساختن وی به آداب و رسوم و عقاید و افکار خاص می‌پندارند. امروز نظریات مفید تری در بارهٔ ماهیت تعلیم و تربیه به وسیلهٔ دانشمندان بزرگ ابراز شده است که نقل آن‌ها در این مقدمه از اهمیت خاصی بهره ور است.

بعضی از مربیان، تعلیم و تربیت را راهنمایی جنبه‌های متعدد ابعاد وجودی فرد یعنی جنبه‌های جسمانی، جنبه‌های عقلانی، جنبهٔ عاطفی، جنبهٔ اجتماعی، جنبهٔ کاری، جنبهٔ معنوی، جنبهٔ هنری وجنبهٔ اخلاقی می‌دانند.

همه تعاریف فوق از جهاتی درست اند؛ اما به تنهایی بسنده نیستند. مربیان از تعلیم و تربیت شاگردان انتظارات زیادی دارند. آن‌ها از شاگردان انتظار دارند که در کنار فراگیری علم و هنر با فرهنگ و آداب و رسوم کشور خود آشنا شده، به منظور سازگاری با جامعه و ورود موفقانه به اجتماع، عادات، مهارت‌ها و نگرش‌های خاصی را کسب کنند، تا در نتیجهٔ شکوفایی استعداد بتوانند قابلیت‌های خود را بروز دهند. مهارت‌های کاری و شغلی مورد نیاز را جهت کسب معاش و تأمین نیازهای اقتصادی جامعه یاد بگیرند. از سوی دیگر انتظار می‌رود ابعاد وجودی شاگردان که توسط زیست شناسان، روانشناسان، جامعه شناسان، فلاسفه و علمای اخلاق شناسایی شده است، از طریق تعلیم و تربیت راهنمایی، رشد و توسعه یابد.

از نظر عرفان اسلامی، هدف تعلیم و تربیت، پرورش انسان کامل است. و انسان کامل کسی است که همه ابعاد وجودی او در حد توانایی رشد و تکامل پیداکند. وظیفهٔ مهم معلمان؛ رشد ابعاد وجودی انسان است چه موضوعات مختلف درسی هر کدام به دنبال تحقق و پرورش بُعد خاصی از وجود آدمی‌است.

هدف تعلیم و تربیت، پر کردن ذهن دانش آموز از حقایق و واقعیت‌های مختلف نیست. شاگرد خوب، الزاماً کسی نیست که معلومات زیادی کسب کرده است، برعکس شاگرد خوب کسی است که ابعاد وجودی آن در همه زمینه‌ها رشد پیدا کرده باشد و یاد گرفته باشد که چگونه یاد بگیرد. چنین فردی در تمام عمر در پی یادگیری است. وظیفهٔ تعلیم و تربیت این نیست که تنها به تربیت نخبگان توجه کند و به بقیهٔ شاگردان بی اعتنا باشد. نظام تعلیم و تربیت مطلوب، پرورش همگان را مورد توجه قرار می‌دهد و تعلیم و تربیت به معنای صحیح آن به تحقق همهٔ اهداف تعلیم و تربیت توجه می‌کند. از سوی دیگر معلم آگاه و وارد به مبانی صحیح همهٔ دوره‌های تحصیلی به تحقق تمام اهداف آموزش و پرورش از طریق فعالیت‌های مختلف درسی و فوق برنامه یی توجه دارد.

شاگردان در دورهٔ نوجوانی دارای ویژه گی‌های خاصی استند. در این دوره دانش آموزان به لحاظ بدنی وارد مرحلهٔ جدیدی از تغییرات جسمانی می‌شوند. ارتباط شاگردان با یکدیگر و گروه هم سالان در این دوره شکل مخصوص به خود می‌گیرد. آماده گی شاگردان در این دوره برای انجام کارهای اجتماعی و شناخت آداب و رسوم مردم و اقوام مختلف زیادتر از دورهٔ کودکی آنان است. نوجوانان در این دوره به لحاظ عاطفی از هم سویی با دیگران و انجام کارهای خوب و به کمک به دیگران لذت می‌برند. آن‌ها دوست دارند که خود به طور مستقل بسیاری از موارد مربوط به خویش را انجام دهند. ذوق هنری و حس زیبایی شناسی کودکان در این دوره بیش از دورهٔ کودکی است. نوجوانان علاقه دارند که خود را به شکل‌های مختلف بیان کنند. آن‌ها فرصت‌های مختلفی را برای آموزش فراهم می‌کنند. فرصت‌ها همواره متعادل و خوشایند معلم نیست؛ اما از

اهمیت تربیتی بالایی برخوردار اند. یک معلم آگاه توجه دارد که از این فرصت‌ها برای رشد ابعاد وجـودی شـاگردان خـود در زمینه‌های مختلف علمی، اجتماعی، اخلاقی، عاطفی، دینی، جسمانی و عقلانی استفادۀ بسیار نماید.

اهداف عمومی‌تعلیم و تربیه در افغانستان

اهداف عمومی‌تعلیم و تربیت در افغانستان و انکشاف همه جانبۀ علم و دانش در جهت آموزش و پرورش برای هموطنـان ضروری پنداشته می‌شود. نکات ذیل شاخص‌های عمدۀ تعلیم و تربیه می‌باشد:

الف – اهداف اعتقادی و اخلاقی

- تقویۀ ایمان و اعتقاد به اساسات دین مقدس اسلام، توسعۀ بینش اسلامی‌عاری از افراط و تفریط مبتنی بـر تعـالیم قرآن مجید و سنن پیامبر (ص)
- ایجاد روحیۀ خود شناسی به منظور خدا شناسی.
- تقویۀ روحیۀ اعتماد به نفس و الزام به سجایای اخلاقی.
- ایجاد روحیه و دسپیلین و رعایت ارزش‌های قانونی.
- تقویۀ روحیۀ درک مسؤولیت در برابر ارزش‌های تعلیمی، تربیتی و اجتماعی.

ب – اهداف علمی و آموزشی

در نتیجۀ پروسه‌های آموزشی که به وسیلۀ نصاب تعلیمی و سایر فعالیت‌های ماورای نصاب تعلیمی‌صورت مـی‌گیـرد، شاگردان دانش اساسی و لازمی را کسب و مهارت‌های عالی فکری را انکشاف خواهند داد؛ بنابران اهداف مهم علمی و آموزشی زیر در نظر گرفته شده است:

- کسب و تقویۀ مهارت‌های آموزشی از قبیل: شنیدن، سخن گفتن، خواندن، نوشتن، به کار بردن اعداد و حسن خـط در زبان‌های رسمی و خارجی.
- آموختن مهارت‌های آموزش: انکشاف استعدادها برای ارزیابی خودی در پروسه‌های آموزش و نتایج حاصله از آن.
- تقویۀ قابلیت تفکر، تعمق، مطالعه، تحقیق و ابتکار در زمینه‌های علمی و فرهنگی و فنی.
- آموزش علوم، فنون، تکنالوجی معاصر و کسب مهارت‌های فردی و اجتماعی مورد نیاز.
- کسب مهارت جهت حل معضلات و پرابلم‌های فردی و اجتماعی.

ج – اهداف فرهنگی و هنری

- شناخت فرهنگ و هنر (صنایع دستی، سوزن دوزی، خامکدوزی، بافت، انجنیری، رسامی، نقاشی، خطـاطی، تـزیین خانه) و هنرهای سالم جهانی و نیز پرورش و رهنمایی ذوق و استعدادهای هنری و زیبایی شناسی.
- آگاهی از تاریخ و فرهنگ و تمدن ملی و اسلامی‌افغانستان و جهان.
- حفظ اصالت و انکشاف فرهنگ، آداب و سنن پسندیدۀ جامعۀ افغانستان.
- انکشاف مهارت‌های هنری از طریق تمرین و فعالیت‌های انفرادی و جمعی.

د – اهداف مدنی و اجتماعی

تعقیب اهداف ذیل در انکشاف موقت شاگردان به حیث اعضای یک خانواده، محل، منطقه، اجتماع ملی و بین المللـی کمک خواهد کرد.

- تقویۀ روحیۀ حفاظت از نوامیس ملی، تحکیم بنیاد روابط خانواده گی بر پایۀ تساوی حقوق و اخلاق اسلامی.

- تقویهٔ روحیهٔ برادری، تعاون، صلح، عدالت اجتماعی، همبسته گی ملی و بین المللی.
- انکشاف حس خیر خواهی و ارتقای فضایل اخلاقی، ضدیت با جنگ‌های ناروا و مبارزه با مواد مخدر.
- تقویهٔ روحیهٔ احترام به قانون ورعایت آن، حمایت از حقوق قانونی همگان بدون در نظر داشت قوم، جنس، سن، موقف اقتصادی، اجتماعی و وابسته گی سیاسی و امثال این ها.
- انکشاف روحیهٔ مشارکت در فعالیت‌های دینی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی.
- تقویهٔ روحیهٔ انتقاد و انتقاد پذیری، حوصله مندی و احترام به آراء اندیشه‌ها و افکار دیگران.
- رشد و انکشاف روحیهٔ احترام به شخصیت افراد، کرامت انسانی و رعایت آداب معاشرت در روابط اجتماعی.
- ایجاد روحیهٔ حل مسالمت آمیز اختلافات و برخوردها به طور صلح آمیز و سازنده.
- ایجاد روحیهٔ فرهنگ پذیری و همدیگر فهمی.
- تقویهٔ روحیهٔ استفاده از تجارب و دستاوردهای علمی و تخنیکی جامعهٔ بین المللی.
- تقویت روحیهٔ احترام به کرامت و دانستن اساسات حقوق بشر.
- رشد و انکشاف روحیهٔ احترام به مقام انسانی زن و حمایت از حقوق آنان مطابق به دستورات دینی.
- تقویت روحیهٔ حقوق بزرگان، همسایه گان، شهروندان وموازین جامعهٔ مدنی.

هـ - اهداف اقتصادی

- درک ضرورت انکشاف اقتصادی جامعه و ارتباط آن با اقتصاد خانواده.
- درک ارزش و اهمیت کار و روحیهٔ اشتغال در مشاغل مفید.
- ایجاد روحیهٔ صرفه جویی، قناعت و پرهیز از اصراف و تجمل گرایی.
- شناخت منابع اقتصادی کشور و شیوه‌های مناسب استخراج و استفاده از آن‌ها و پرورش روحیهٔ حراست از اموال عامه.

و - اهداف عمومی‌دورهٔ متوسطه از صنف (۷ – ۹)

شاگردانی که دورهٔ ابتداییه را موفقانه سپری نمایند، طبق شامل این دورهٔ تعلیمی و تربیتی می‌شوند. هدف کلی این دوره انتخاب مسیرهای مختلف زنده گی مطابق با استعداد و علاقهٔ شاگردان و با نظر داشت ضرورت‌ها و امکانات کشور می‌باشد و اهداف این دوره را به قرار ذیل می‌توان در نظر داشت:

۱- تقویت دستاوردهای تعلیمی و تربیتی دوره‌های گذشته و آماده گی برای دورهٔ بعدی.
۲- توسعهٔ معلومات و تعمیق تربیت دوره‌های گذشته و آماده گی برای دورهٔ بعدی.
۳- انکشاف روحیهٔ خود شناسی به منظور معرفت بیشتر به خداوند (ج)
۴- تشخیص استعدادهای شاگردان در رشته‌های مختلف درسی.
۵- گسترش معلومات و انکشاف حس کنجکاوی شاگردان در بارهٔ محیط زیست، قوانین طبیعت، علوم و تجارب پیشرفتهٔ بشری که با مفاهیم، وسایل و اساسات ساینس استوار باشد.
۶- انکشاف متوازن آموزش زبآن‌های رسمی‌کشور، تقویهٔ زبآن‌های مادری و زبآن‌های خارجی و انکشاف سویهٔ علمی‌شاگردان در افادهٔ مرام‌ها به صورت تحریری و شفاهی.
۷- انکشاف روحیهٔ اخوت، تعاون، صلح و همبستگی ملی، ضدیت با جنگ‌های ناروا، مبارزه بامواد مخدر و نفی انواع تبعیض و تعصب و سمت دهی شاگردان در راستای رقابت سالم در کارهای شایسته.
۸- رشد مهارت تصمیم گیری شاگردان برای انتخاب شغل مطابق با ذوق، علاقه و استعدادهای آن ها.
۹- پرورش روحیهٔ مسؤولیت پذیری و انکشاف معلومات شاگردان در فعالیت‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی.

۱۰-پرورش علاقهٔ شاگردان به کار رسمی‌در جهت فراهم ساختن زمینه‌های علمی‌آن.
۱۱-انکشاف مهارت سنجش خودی در پروسه‌های آموزشی.
۱۲-مواظبت از صحت جسمی‌خویش.

معرفی زبان دری

شناخت زبان به حیث وسیلهٔ افهام و تفهیم و فراگیری آن به حیث زبان اولی در مناطقی که زبان دری گوینده دارد، در روند آموزش سایر مضامین نهایت ضروری دانسته می‌شود. اهمیت این مضمون نه به حیث یک زبان که وسیلهٔ ارتباط فکری و عاطفی میان افراد جامعه می‌باشد؛ بلکه به خاطر اینکه زمینهٔ ورود شاگردان را از عرصهٔ زبان به دنیای ادبیات نیز فراهم می‌نماید. در چوکات این مضمون شاگردان با مفهوم ادبیات و زیباشناسی، تاریخ ادبیات، زبان و ادب دری، شخصیت‌های بزرگ تاریخی و مفاخر ارزشمند فرهنگی و گذشتهٔ کشور ما، و فنون ادبی، متون نظم و نثر متقدمان و معاصران و قواعد دستوری و روش املا و اصول نگارش نیز معرفت حاصل نمایند.
این مضمون برای انکشاف ذهنی و فکری شاگردان حایز اهمیت می‌باشد؛ زیرا با فراگیری این مضمون نه تنها شاگردان به مفهوم ادبیات آشنا می‌شوند؛ بلکه در آموزش سایر مضامین نیز زبان دری نقش اساسی را داشته و بدون آموختن منظم آن شاگردان در پروسهٔ عمومی‌دچار مشکلات فراوان می‌شوند.

اهمیت آموزش زبان دری

چرا زبان دری در مکاتب تدریس می‌شود؟
زبان وسیلهٔ مفاهمه می‌باشد. زبان است که آثار، نام و شخصیت‌ها را جاودانه می‌سازد. آموزش زبان دری چه منحیث زبان مادری و چه به صفت زبان تدریس در هر دو صورت زمینه‌های رشد خواندن، نوشتن، گفتن، شنیدن بهتر شاگردان را فراهم می‌سازد، و نیز آموزش زبان دری در هر دو صورت وسیلهٔ ارتباط فرهنگی و تفاهم‌ها گردیده و به غنامندی فرهنگی شاگردان می‌افزاید. تدریس زبان دری در پهلوی سایر مضامین یکی از اهداف اساسی تعلیمی وزارت معارف جمعوری اسلامی‌افغانستان می‌باشد و به طور مشخص از چند دلیل عمدهٔ دیگر یادآوری می‌شود:

- آشنایی با آثار ادبی، شخصیت‌های دینی، فرهنگی، هنری، ارزش‌های ملی و تاریخی.
- درک حقایق و تطبیق آن با زبان.
- آشنایی شاگردان به مسایل روز، اکتشافات و انکشافات.
- تقویت قابلیت تفکر، تحقیق، مطالعه و ابتکار در زمینه‌های مختلف.
- تقویت روحیهٔ دفاع از استقلال، وحدت ملی و تمامیت ارضی.
- تقویت روحیهٔ ایمان داری و تقوا.
- ایجاد روحیهٔ همکاری با تمام مردم.
- آگاهی از قوانین کشور و رعایت آن ها.
- توانمند ساختن شاگردان به حل مشکلات زنده گی.
- آشنا ساختن شاگردان به اهمیت و ارزش‌های زنده گی.
- ارتقای مهارت‌های زنده گی؛ مانند: مسایل اقتصادی و تکنولوژی معلوماتی.
- فراهم سازی زمینه‌های پرورش استعدادها، خواسته‌های مطلوب و ارتقای ظرفیت‌های شاگردان.
- آگاهی در مورد ارزش‌ها و فرهنگ کشور.
- ایجاد تغییر مطلوب در سلوک و روش شاگردان.

زبان رسمی‌اول (زبان مادری) دری یا پشتو

ابعاد گونه گون قابلیت و مهارت زبان با همدیگر پیوند دارد؛ در حالی که تأکید خاص بر مهارت‌های خواندن و نوشتن صورت می‌گیرد، به عین منوال شاگردان می‌توانند مهارت‌های شنیدن و گفتن، ذخیرۀ لغات و قواعد و کاربرد قواعد دستوری خود را نیز تحکیم و تقویت بخشند.

مهارت خواندن از طریق انتخاب متن‌های شعری، متن‌ها و مقالات ادبی و همچنان متن‌های دارای محتوای دینی، تاریخی، نوشته‌های اخلاقی می‌تواند رشد داده شود.

موضوعات صحی، اقتصادی و مضمون‌های مربوط به حیات روزانه نیز از طریق متن‌های منتخب صورت می‌گیرد. علاوه بر این، برای شاگردان قصه‌ها در بارۀ ارزش و افتخارات مردم نیز پیشکش می‌شود.

در وقت تدریس زبان رسمی‌اول (زبان مادری) تأکید خاص بر مهارت‌های تحریری و انکشاف ابتکار نیز صورت می‌گیرد. شاگردان تشویق می‌شوند مقالات بنویسند یا موضوعات را انشا کنند و همچنان، آن‌ها تشجیع می‌شوند، که به شیوه یی که خاص خود شان است، مفاهیم را افاده کنند.

نصاب تعلیمی‌نو انکشاف مهارت‌های مفاهمه یی تحریری و شفاهی ؛ مانند: شنیدن، دانستن سؤال‌ها، جواب‌های درست، طرح سؤالات و فرضیه‌ها، فهمیدن وظایف، انجام دادن درست وظایف، اشتغال در دیالوگ و گفت و شنیدها به شیوۀ مدنی و سازنده و رسیده گی به امور معین عامه و مردمی‌را تشویق می‌کند.

اهداف کلی آموزش زبان دری

در یادگیری زبآن‌ها دو هدف مهم وجود دارد:

۱- اهداف عمومی

۲- اهداف خصوصی

الف – اهداف عمومی‌زبان دری

- تقویت قابلیت تفکر، اندیشه، تعمق، تحقیق، نقد و ابتکار در زمینه‌های علمی، ادبی و فرهنگی (نظم و نثر).
- نوشتن مطالب مشخص، سخن گفتن و ابراز نظر.
- آماده ساختن شاگردان، اعم از ذکور و اناث، اطفال، نوجوانان، جوانان به خود شناسی، تقوا، وطن دوستی، وحدت‌ملی، بشر دوستی، زیست با همی، صلح خواهی، آشنایی با تمدن و فرهنگ و ارزش‌های افغانستان و جهان، آشنایی با تکنالوجی معاصر با تقویۀ روحیۀ دفاع از استقلال، غنای فرهنگی و زدودن کلیه اشکال و انواع تبعیض.
- آشنایی با شخصیت‌ها، آثار علمی، ادبی، هنری، اجتماعی نویسنده گان و شعرای نامی‌کشور.
- آشنایی با آثار ترجمه شدۀ برخی از نویسنده گان جهان.
- تقویه روحیۀ اعتقاد به ارزش‌های دین مقدس اسلام، ایجاد روحیۀ خود شناسی، رعایت قانون و درک مسؤولیت در برابر اجتماع.
- ایجاد تغییر مطلوب در سلوک و روش شاگردان.

ب اهداف خصوصی زبان دری

- قابلیت شنیدن و سخن گفتن.
- قابلیت نوشتن و خواندن.
- قابلیت نقد و تفکر.

۱- انکشاف قابلیت درک موضوعات، از طریق گوش دادن به سخن‌ها، مصاحبه‌ها و غیره.

۲- سخن گفتن، صحبت کوتاه به صورت درست، و ساده و آسان با رعایت هجا ها.

رعایت دستور زبان با ارائۀ جمله‌ها و با بر قراری تسلسل، اختصار و روان بودن آن.

۳- خواندن، انکشاف بیشتر مهارت‌ها در خواندن بلند، مثل تلفظ درست.

۴- رشد قابلیت املا و انشا، نوشتن درست کلمه‌ها و جمله‌های معمول زبان.

۵- تلفظ درست کلمه‌ها بر اساس قوانین زبان با در نظر داشت سبک نگارشی.

۶- قابلیت تفکر:

- رعایت تسلسل فکری و حقایق در نوشتن یک موضوع.

- ارتباط بین علت و معلول.
- تحلیل، طبقه بندی و مقایسه.
- تعمیم، استنباط و استنتاج در رابطه به آن.
- نقد موضوع و استدلال موافق و یا مخالف در برابر آن.
- قادر بودن به تفکر آزادانه.

ارزش‌های قابل تأکید:

۱- ارزش‌های دموکراسی، از نظر ارزش‌های اقتصادی، از نظر ارزش‌های اجتماعی، میهن دوستی، احساس مسؤولیت، صداقت و تکمیل شخصیت.

دید گاه بر نامهٔ درسی در آموزش زبان دری

ایجاد افغانستان با امن و با ثبات تا هر تبعهٔ آن با استیلای کامل بر زبان و ادبیات دری بتوانند همهٔ ارزش‌های دینی فرهنگی، اخلاقی،آموزشی و پند و اندرزهای منعکس در آثاری که به ز بان دری نوشته شده آگاهی کامل پیدا کند.

اهداف آموزشی زبان دری در صنف‌ها ۷، ۸، ۹

دورۀ اول ثانوی

شاگردان در نتیجۀ خواندن و یاد گرفتن موضوعات مضمون زبان دری، دانش‌ها، مهارت‌ها، و ذهنیت‌های زیر را کسب می‌نمایند:

	شاگردان دانش و فهم خویش را وسعت می‌بخشند:
دانش ها	• متون ادبی (نظم و نثر) • قصه ها، حکایت‌ها، پندها، اندرزها، داستآن‌ها، نامه‌ها، نمایشنامه‌ها، هنرها، اخترا عات، اکتشافات و صنایع دستی، انواع ماین‌ها و خطرات آن‌ها و کنترول مواد مخدر، حقوق بشر. • شرح حال و نمونۀ کلام برخی از شعرا و نویسنده گان متقدم و معاصر ملی و بین المللی. • ادبیات فولکلور، رسوم و عنعنات محلی، منطقه یی، ملی، روزهای تاریخی و بازی‌های کشور. • درک و فهم دستور زبان مندرج در درس‌ها.
	شاگردان مهارت‌های زیر را فرا می‌گیرند:
مهارت‌ها	• متون ادبی(نظم و نثر) را خوب خوانده، نوشته و به دیگران تفهیم کرده بتوانند. • مفاهیم دستوری مندرج درس‌ها را ضمن خواندن و نوشتن درس‌ها درمکالمات روز مره از آن استفاده نمایند. • بازی‌های ورزشی و آشنایی با رسوم و عنعنات مردم را بتوانند تمرین و عملی سازند. • از ادبیات فولکلور(عامیانه)، داستآن‌ها، و نمایشنامه‌ها و ... را علاوه از خواندن و نوشتن در زنده گی فردی و اجتماعی خویش بهره بگیرند.
ذهنیت	شاگردان- به اهمیت موضوعات ادبی، اخلاقی و اجتماعی پی برده و سر مشق زنده گی فردی و اجتماعی خویش قرارمی‌دهند.
ارزش‌ها	• پارچه‌های ادبی(نظم و نثر)، قصه‌ها، پندها، اندرزها، لطیفه‌ها، داستان و نمایش نامه ها • شخصیت‌های فرهنگی، ادبی و مفاخر کشور را بشناسند. • به اعتقادات اسلامی‌مردم ما باور کنند. و حقوق همشهر ی را رعایت و به عنعنات مردم ارج بگذارند.

فهرست عناوین کتاب درسی و ادبیات دری صنف ۸(زبان دوم)

شیوه‌های تدریس

۱- شیوهٔ تفکر اسقرایی(سیر از جزء به کل)

بر طبق این شیوه معلم با طرح سؤال‌های هدفمند دانش آموزان را به سمت اهداف درس راهنمایی می‌کند. این عمل باعث می‌شود که اذهان دانش آموزان سیر از جزیی به کلی را دنبال کند و تا پایان درس از مفاهیم مورد نظر آگاهی و اطمینان یابد .
اکنون با این به تدریس درس گروه اسمی‌میپردازیم :

- متن زیر را بخوانید و گروه اسمی‌آن را مشخص سازید.

((خورشید با شاخه‌های مجنون بید احوال پرسی کرد. بعد روی کدوها خسته‌گی رفع کرد و برای ثواب،به درخت‌های برهنهٔ سرکشیده، صبح به خیر گفت – به آن‌ها مژده داد که به زودی رخت سبز عید شان‌را در بر می‌کند. درخت‌ها سر تکان دادند. انگار نق زدند که ما حمام نرفته ایم. خورشید با لبخند گفت: غم تان کم، بغضش که تر کید، شما را می‌شوید.))

پاسخ شا گردان

گروه اسمی‌این متن عبارت از: خورشید، شاخه‌های مجنون بید، احوال پرسی، کدوها، خستگی، ثواب، درخت‌های لخت، صبح به خیر، مژده، رخت سبز عید شان، درخت‌ها، سر، حمام، لبخند، غمتان، آسمان، بغضش.

- گروه‌های اسمی‌بالا را از لحاظ ساخت، طبقه بندی کنید.

- گروه اول: خورشید، احوال پرسی، خسته‌گی، ثواب، مژده، سر، حمام، آسمان، لبخند.
- گروه دوم: شاخه‌های مجنون بید، کدوها، درخت‌های لخت، رخت سبز عید شان، درخت‌ها، غمتان، بغضش.
- گروه سوم: صبح به خیر.

- برای هر یک از گروه‌های بالا عنوان مناسبی انتخاب کنید.

پاسخ

- گروه اول وابسته ندارد و تنها از یک واحد یا واژه تشکیل شده اند (هسته)
- گروه دوم از چند واژه یا کلمهٔ ساده تشکیل شده اندکه اولین واژه، هسته و بقیه وابستهٔ آن‌ها استند.
- گروه سوم تنها یک نمونه دارند: ((صبح به خیر)) جمله دو جزیی استثنایی بی فعل که نقش مفعولی پذیرفته و در نتیجه در آن ترکیب به گروه اسمی‌تبدیل شده است؛ اما در خارج از آن گروه اسمی‌به شمار نمی‌رود.
- (وقتی دانش آموزان برای گروه‌های طبقه بندی شده، عنوان مناسبی برگزیدند، به بخشی از شیوهٔ تفکر استقرایی عمل کرده اند. ممکن است دانش آموزان دریافت‌های خود را به گونهٔ دیگری بیان کنند. مهم این است که هسته و وابسته از هم تشخیص داده شوند. پس از این طبقه بندی، با پرسش‌های دیگری آنان را به مراحل بالاتر تفکر استقرایی راهنمایی می‌کنیم.)

- یک بار دیگر هسته‌های گروه‌های اسمی‌یاد شده را بررسی کنید. به نظر شما چه تفاوت‌هایی با هم دارند؟

پاسخ

ـ بعضی از هسته‌ها یک جزء معنا دار (تکواژه) و بعضی دیگر بیش از یک کلمهٔ معنا دار دارند؛ بنابر این، تفاوت‌های زیر را می‌توان مشاهده کرد:

الف ـ هسته‌های یک تکواژ کلمه یی: خورشید، ثواب، درخت، مژده، رخت، سر، حمام، غم، آسان، بغض.

ب ـ هسته‌های بیش از یک واژه: شاخه، احوال پرسی، خسته‌گی، لبخند.

هسته‌های گروه "ب" چه تفاوتی با هم دارند؟

پاسخ

- بعضی از آن‌ها یک واژهٔ معنا دار و یک واژهٔ وابسته (وند) دارند:

مثل خسته+گی= خستگی

بعضی دیگر دو واژهٔ معنا دار ویک تکواژه وابسته دارند:

احوال+پرس+ی= احوال پرسی

- به نظر شما با توجه به روابط بین این تکواژه‌ها، آن‌ها را به چند دسته میتوان تقسیم بندی کرد؟

- **پاسخ**

- هسته‌هایی که از یک واژه ساخته شده اند،اسم ساده اند، خورشید، ثواب، درخت.
- هسته‌هایی که از دو واژهٔ معنا دار تشکیل شده اند، اسم مرکب اند: لبخند.
- هسته‌هایی که از واژه معنا دار ویک وند اشتقاقی ساخته شده اند،اسم مشتق ـ مرکب اند:احوال پرسی
- هسته‌هایی که از یک واژه معنا دار یک وند اشتقاقی ترکیب یافته اند، اسم مشتق اند:خسته‌گی

توضیح معلم: هرگاه هسته از یک واژهٔ معنا دار و یک وند صرفی ساخته شده باشد،دیگر اسم مشتق به شمار نمی‌رود؛ بلکه به عنوان اسم ساده مطرح می‌شوند؛ زیرا وندهای تصریفی جزیی هسته نشده اند. پس اسم‌ها وصف‌ها نیز دو نوع اند:

الف ـ اسم ساده

ب ـ اسم غیر ساده

اسم‌های غیر ساده دو دسته اند:

الف ـ مشتق

ب ـ مرکب

۲ـ روش واحد کار (فردی ـ گروهی)

در این روش شاگرد فرا تر از یک مستعمع با راهنمایی معلم و همکاری گروه می‌تواند آموخته‌های خود را تعمق بخشد و آن‌ها را به صورت کاملاً مهارتی و عملی در آورد. در روش یاد شده، شاگرد کاملاً فعال است و از حد اکثر وقت صنف استفاده میکند. مهارتهایی چون تهیه و تدوین دیواری، نقد و بررسی نوشته، مقایسه،... با روش واحد قابل اجرا است.

معلم پس از ارائهٔ توضیحات لازم پیرامون یک درس می‌تواند به هر یک از گروه‌های کار، موضوعی را واگذار نماید تا انجام دهند و در پایان، گروه‌ها نتایج کار خود را به وسیلهٔ نمایندهٔ گروه ارائه دهند. حتا جریان تدریس نیز می‌تواند به گروه‌های واگذار گردد؛ طور مثال: برای آموزش تبدیل گفتار به نوشتار، صنف به پنج گروه تقسیم می‌گردد و به هر یک گروه یک نمونهٔ متن گفتاری داده میشود تا آن را به نوشته تبدیل کنند. در پایان اعضای هر گروه تفاوت‌هایی را که به نظر شان رسیده است، مطرح میکنند و سر انجام، این تفاوت جمع بندی می‌شود. این وظیفه در خارج از وقت صنف می‌تواند ادامه داشته باشد و تکالیف مربوط به منزل نیز به شکل کار گروهی ارائه گردد.

۳ـ روش مقایسه

یکی از روش‌هایی که در آموزش نگارش نقش مؤثر و فعالی دارد، روش مقایسه است. برای مثال؛ می‌خواهیم "نگارش" و "نگارش ادبی" را آموزش دهیم. ابتدا نمونه یی از یک نوشتهٔ علمی و ادبی را با هم به دانش آموزان ارائه می‌دهیم:

- قید در جمله معمولاً مقدار صفت یا مسند را نشان می‌دهد. گاه قید در بارهٔ فعل جمله توضیح می‌دهد یا تمام جمله را مقید می‌کند. این توضیح ممکن است گسترده باشد... (نوشته علمی)
- کلبهٔ گلی آنان روی خاک نمناک و نم کشیده، کنار رود خانه خمیده بود و انگار پنجه‌های خود را به خاک فرو برده بود و در سراشیبی آن‌جا را به زور روی تپه نگه می‌داشت. باران سر و روی آن را شسته بود . (نوشتهٔ ادبی)
- سپس ویژه گی‌های هر یک را بر می‌شماریم و با هم مقایسه می‌کنیم .

- در نوشتهٔ اول، کلمات هر یک معنای دقیقی دارند؛ اما در نوشتهٔ دوم، واژه گان با معنای چند پهلو انتخاب شده اند .
- در نوشتهٔ اول ارائه‌های ادبی چون تشبیه، استعاره، مجاز، کنایه و. . . دیده نمی‌شود؛ اما در نوشتهٔ دوم از تشخیص (کلبهٔ‌گلی . . . خمیده بودو . . .) استفاده شده است.
- در نوشتهٔ اول پیام در کم ترین کلمات، ارائه شده؛ اما در نوشتهٔ دوم به چگونه‌گی ارائهٔ پیام و جنبه‌های ادبی آن توجه شده است.
- و . . .

استفاده از شیوهٔ مقایسه برای تدریس و انتقال این روش به شاگرد، جهت تشریح یک پدیده، بسیار مناسب و کاراست . با استفاده از مقایسهٔ تفاوت‌ها و شباهت‌های دو یا چند پدیده یا مسأله موضوع را به راحتی می‌توانیم بیان کنیم.

٤. روش بحث گروهی

در این روش، بحثی سنجیده ومنظم را که مورد علاقهٔ همهٔ افراد صنف باشد، در بارهٔ یکی از مهارت‌های نگارش مطرح می‌کنیم. در روش یاد شده، به دانش آموز فرصت داده می‌شود. تا عقاید و تجربه‌های خود را در بارهٔ یک موضوع بیان کند؛ برای مثال می‌خواهیم در بارهٔ سفر نامه نویسی مطالب را آموزش دهیم. ابتدا موضوع را با طرح چند سؤال به بحث می‌گذاریم:

- سفر نامه چیست؟
- چه فایده دارد؟
- چه نوع سفرهای دارد؟
- از چه زمان سفر نامه‌ها نوشته شده اند؟
- یک سفر نامه حاوی چه اطلاعات است؟
- سفر نامه در مطالعات اجتماعی، تاریخی، زبانی، و ادبی به ما چه کمکی می‌کند؟
- کدام یک از سفر نامه‌های مشهور را می‌شناسید؟
- چگونه می‌توان سفر نامه نوشت؟
- برای نوشتن سفر نامه چه اصول را باید رعایت کرد؟

و...

معلم می‌تواند از قبل، موضوع مورد بحث را اعلام کند تا شاگردان مطالعات جانبی داشته باشند. او باید بحث‌ها را جهت دهد و همچنین کوشش کند که بحث‌ها قابل فهم و ساده باشد .

در این روش، علاوه بر تدریس مهارت مورد نظر، توانایی از قبیل :

١. اظهار نظر در برابر جمع، ۲- هماهنگی با جمع، ۳- رهبری و قدرت انتقاد در برابر افراد،۴- شناخت مسایل و یافتن راه حل برای آن‌ها، ۵- مهارت گوش دادن و سخن گفتن، تقویت می‌شود.

۵- روش پرسش و پاسخ

جریان تدریس یک مهارت می‌تواند از طریق پرسش و پاسخ تکوین یابد. این روش سابقه یی طولانی دارد. سقراط در قرن پنجم قبل از میلاد از این روش استفاده کرد.

معلم می‌تواند مفاهیم اساسی وتعمیم‌های درس را در قالب پرسش‌هایی بر روی تختهٔ صنف بنویسد و با کمک شاگردان به پرسش‌ها پاسخ دهد.

پرسش‌ها باید روان و ساده و در بر گیرندهٔ مفاهیم اصلی درس باشند؛ پیوسته گی منطقی در آن‌ها دیده شود؛ به بحث صنف و ذهن شاگردان جهت دهند. بین پاسخ‌های ارائه شدهٔ دانش آموزان توافق به وجود آید؛ از همهٔ دانش آموزان به طور فعال استفاده شود و پرسش‌ها از ساده به مشکل تنظیم گردد.

برای مثال، می‌خواهیم نقش تشبیه را در تصویر سازی و وصف (توصیف) در یک نوشته توضیح دهیم؛ ابتدا قطعه یی را که در آن تشبیه به کار رفته است، روی تخته می‌نویسیم: «ناگهان به سخن آمد و کلمات مسلسل از دهانش بیرون ریخت. مثل دانه‌های تسبیح که رشته اش پاره شود»

سپس چند سؤال هدفدار طرح می‌کنیم:

۱ـ کلمه‌ها به چه چیزهایی تشبیه شده است؟

۱- میان کلمه‌ها ورگبار مسلسل چه رابطه یی دیده می‌شود؟

۲- چرا نویسنده این رابطه را بر قرار ساخته است؟

۳- به نظر شما کلمه‌ها را به چه چیزهای دیگری می‌توان تشبیه کرد؟

با پاسخ دادن به این پرسش‌ها بهتر می‌توانیم نقش تشبیه را نشان دهیم.

٦ – روش تمرین دادن

معلم پس از آن که یکی از مهارت‌های نگارشی را تدریس نمود، با یک یا چند تمرین دانش آموزان را به تکرار و کاربرد این مهارت‌ها وادار می‌سازد؛ برای مثال، پس از آموزش علایم نقطه گذاری و کاربردهای هر یک و استفاده از این نشانه‌ها برای یک نمونه روی تابلو، می‌توان نمونهٔ یک متن علامت گذاری نشده را به شاگردان سپرده تا آن را علامت گذاری کنند یا هنگامی‌که بند (پاراگراف) درس داده می‌شود، متنی که در آن بندها مشخص نشده اند، به دانش آموزان داده شود تا آنان بندها را از هم جدا کنند.

معلم می‌تواند از این روش در کنار سایر روش‌ها به طور مستمر استفاده کند.

۷ـ روش پژوهش (فردی ـ گروهی)

این روش شاگردان را قادر می‌سازد به کمک پژوهش وتحقیق گروهی یا فردی، مشکل خود را حل کنند. بر اساس روش یاد شده یکایک شاگردان باید اصول وروش‌های پژوهش و مبانی آن را فرا گیرند در این روش، معلم باید قبلاً روش‌های پژوهشی را به شاگردان آموزش دهد و خود نیز بر این مسلط باشد. نمونه‌هایی از فعالیت‌هایی که در آن‌ها از این روش استفاده می‌شود، عبارت اند از:

- پژوهش کتابخانه یی در بارهٔ ابعاد یک موضوع.
- پژوهش از طریق مصاحبه و پرسش نامه برای تحقیق در بارهٔ یک موضوع.
- مراجعه به کارت یک کتابخانه و مشخص کردن عناوین مشترک یک موضوع.
- مراجعه به فهرست کتاب‌های چاپی و استخراج ده عنوان کتاب در بارهٔ شاهنامهٔ فردوسی.
- تشکیل یک گروه پنج نفری وکار پژوهش در بارهٔ یکی از بناهای تاریخی.
- و . . . .

۸ـ روش حل مسأله

در این روش، تفکر منطقی تقویت می‌شود و از این طریق می‌توان به شاگردان آموخت تا بین پدیده‌ها روابط تازه کشف کند. این روش به شاگرد یاد می‌دهد که با اتکا به خود و استفاده از تفکر منطقی در بارهٔ موضوع مورد نظر دست به نگارش بزند. برای مثال می‌خواهیم (نوشتن ساده ترین روش‌ها) را از طریق روش حل مسأله به دانستن آموز بیاموزیم برای این کار، طی مراحل پنجگانه عملاً به داش آموز نشان می‌دهیم که نگارش کار ساده و ممکن است.

۱- مشخص کردن مسأله

۲- حدث زدن یا مشخص کردن علل مسأله

۳- در نظر گرفتن راه حل‌های ممکن
۴- انتخاب بهترین راه حل
۵- اجرای راه حل انتخابی
۱- احمد نمی‌دانست انشایش را در بارۀ فرهنگ چگونه آغاز کند؛ به چه مسایلی بپردازد و از چه راه‌هایی آن را به پایان ببرد.
۲- او ابتدا سعی کرد علل این نا توانی را بررسی کند. احمد می‌توانست در بارۀ فرهنگ سخن بگوید؛ اما قادر به نوشتن همان سخنان نبود.
۳- احمد به کمک معلم انشا و آموخته‌های قبلی چند راه حل ممکن را در نظر گرفت:
الف: ابتدا سؤال‌های را طرح کند و آنگا ه هر یک به طور مختصر پاسخ دهد؛ سپس پاسخ‌ها را منظم کند.
ب: کلمه‌ها و مفاهیم کلیدی و اصلی را در بارۀ فرهنگ جمع آوری کند. و آن‌ها را گسترش دهد در بارۀ هر یک از مفاهیم چند سطر بنویسد و آنگاه آن‌ها را منظم کند.
پ- در بارۀ فرهنگ پانزده دقیقه سخن بگوید و آن‌ها را ضبط کند. آنگاه حاصل سخن را از نوار بگیرد و باز نویسی کند و آن را به نوشتار تبدیل نماید.
ت- با مطالعه و تحقیق در این باره، یادداشت‌هایی تهیه کند؛ سپس یادداشت‌ها را تنظیم کند و حاصل کار را به صورت مقاله مقابل صنف ارائه کند.
۴- احمد با توجه به فرصت خود و ماهیت موضوع از دو را ه حل (الف) و (ت) استفاده کرد.
۵- او برای این کار ابتدا چند سؤال طرح کرد.
- فرهنگ چیست؟
- عناصر تشکیل دهندۀ فرهنگ کدام‌ها اند؟
- ار تباط سواد با فرهنگ چیست؟
- برای حفظ هویت فرهنگی چه باید کرد؟
- علل شگوفایی فرهنگ یک کشور چیست؟

آنگاه برای هر سؤالی با روش تحقیق و استفاده از منابع، پاسخ کوتاه و مناسب تهیه کرد.
پاسخ‌ها را منظم نموده و نوشته حاصل را یک بار برای پدرش خواند. در آخر هم آن را ویرایش و پاک نویس کرد.

۹- روش عمومی‌تدریس

روش عمومی‌تدریس در واقع نوع درسی است که عناصر مهم تدریس در پیکرۀ آن تدریس، پیش بینی می‌شود.
روش‌های تدریس بر حسب فعالیت دانش آموز به دودسته فعال و غیر فعال تقسیم می‌شوند در روش تدریس فعال، دانش آموز خود در جریان آموزش شرکت می‌کند و محور اوست (شاگرد محوری) ولی در روش غیر فعال، یا معلم پیوسته سخن می‌گوید و عمل می‌کند و دانش آموز ساکت و بی حرکت می‌ماند(معلم محوری)؛ یا اینکه معلم و دانش آموز هر یک به کار خود می‌پردازند و در کار همدیگر دخالت نمی‌کنند. بدیهی است که هر گونه پیشرفت آموزشی در گروه فعالیت و دخالت دانش آموز در امر یاد گیری است.

پلان سالانه درسی مخصوص ولایت‌های گرمسیر

فصل	ماه	هفتهٔ اول	هفتهٔ دوم	هفتهٔ سوم	هفتهٔ چهارم
خزان	میزان				
	عقرب				
	قوس				
زمستان	جدی	امتحانات	امتحانات	رخصتی	رخصتی
	دلو				
	حوت				
بهار	حمل				
	ثور				
	جوزا	امتحانات	امتحانات	رخصتی	رخصتی

پلان سالانه درسی مخصوص ولایات سردسیر

فصل	ماه	هفتهٔ اول	هفتهٔ دوم	هفتهٔ سوم	هفتهٔ چهارم
بهار	حمل				
	ثور				
	جوزا				
تابستان	سرطان			امتحانات	امتحانات
	اسد	رخصتی	رخصتی		
	سنبله				
خزان	میزان				
	عقرب				
	قوس	امتحانات	امتحانات	رخصتی	رخصتی

فصل دوم: راهنمای تدریس

در فصل اول این راهنما شما معلمان ارجمند با کلیات برنامهٔ درسی، روش‌های تدریس آشنا شدید، در این فصل با پلان سالانه و روش تدریس هر درس آشنا خواهید شد.

پلان سالانهٔ تدریس: نشان می‌دهد که محتوای یک کتاب درسی را در طول یک سال چگونه تقسیم بندی کنید. در کشور ما شروع سال تعلیمی‌برای ولایت‌های سردسیر و گرمسیر فرق می‌کند. در ولایت‌های گرمسیر سال تعلیمی‌از اول خزان شروع می‌شود و دو هفتهٔ ماه جدی به امتحان اختصاص داده شده ودر هفتهٔ آخر نیز شاگردان به رخصتی می‌روند. در پایان فصل بهار یعنی جوزا، دو هفته اول به امتحان اختصاص داده شده و شاگردان در دو هفته آخر نیز به رخصتی می‌روند.

در ولایت‌های سرد سیر سال تعلیمی‌از اول ماه حمل آغاز می‌شود. امتحانات پایان نیم سال تعلیمی‌در دو هفتهٔ آخر ماه سرطان آغاز شده، شاگردان در دو هفتهٔ اول ماه اسد پس از امتحانات به رخصتی می‌روند. امتحانات پایان سال در دوهفته اول ماه قوس شروع می‌شود، و پس از آن شاگردان برای دو هفته به رخصتی آخر سال می‌روند. طول سال تحصیلی در مجموع ۲۸ هفته است. برای تنظیم پلان سالانهٔ تعداد صفحات کتاب درسی را بر عدد ۲۸ تقسیم می‌کنیم. عدد به دست آمده نشان می‌دهد که شما معلم عزیز در هر هفته چه تعداد صفحه از کتاب درسی را باید تدریس کنید.

رهنمای تدریس درس (حمد)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	حمد و قواعد دستوری
هدف کلی	آگاهی شاگردان از قدرت و عظمت خداوند (ج) و دانستن کلمه و کلمه‌های مستقل و نامستقل
اهداف آموزشی • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	- شاگردان در پایان این درس به اهداف ذیل دست می‌یابند. - قدرت و عظمت خداوند (ج) و کلمه‌های مستقل و نامستقل را می‌دانند. - تقویت درست خواندن، درست نوشتن و کاربرد درست کلمه‌های مستقل و نا مستقل. - تقویت و رشد روحیهٔ خدا پرستی
روش‌های تدریس	سؤال و جواب، (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی
مواد ممد درسی	چارت مختصر زنده گی نامهٔ خلیلی چارت کلمه‌های مستقل و نامستقل

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، احوال پرسی، گرفتن حاضری تنظیم صنف به گروه‌ها از درس‌های سال گذشته یاد آوری نموده و پرسش‌های انگیزه یی زیر را جهت دانستن دانش قبلی شاگردان در مورد درس جدید مطرح کنید. ۱- پیدا کنندهٔ آسمآن‌ها، زمین وسایر موجودات کیست؟ ۲- در تصویر صفحه، کدام جای را می‌بینید؟ ۳- کی می‌تواند در مورد عنوان متن معلومات بدهد؟	ادی سلام نموده، حاضری را جواب می‌دهند و در گروه‌ها تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد در مورد درس‌های سال گذشته سخن می‌گوید. - یک شاگرد در مورد تصویر صفحه معلومات می‌دهد. - یک شاگرد در مورد عنوان متن معلومات می‌دهد.	۷ دقیقه
قسمت اول درس **خواندن متن**	حمد را برجسته روی تخته بنویسید و بگویید که عنوان درس امروز ماست. - با گفتن بسم الله الرحمن الرحیم، متن را با آواز بلند و مناسب خوانده و معنا نمایید و در مورد، معلومات همه جانبه بدهید و چارت زنده گی نامهٔ خلیلی را روی تخته نصب و تشریح کنید. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید که متن را در مقابل همصنفان با آواز بلند بخواند و معنا کند و چارت را توضیح نماید. - دو شاگرد را بخواهید که در مقابل همصنفان یکی متن را بخواند و دیگری مفهوم درس را به زبان خود به دیگران بگوید. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی در مورد اهمیت درس و آنچه از آن فهمیده اند صحبت کنند و یک شاگرد از هر گروه نتیجهٔ صحبت را در مقابل دیگران بیان دارد، تشویق کنید.	- متوجه تخته و نوشته‌های روی آن می‌شوند. - گوش فرا می‌دهند. - متن را به نوبت خوانده و معنا می‌کنند و چارت را تشریح می‌کنند. - یک شاگرد متن را می‌خواند و شاگرد دیگر مفهوم آن را به زبان خود می‌گوید. - شاگردان به صورت گروهی صحبت می‌کنند و از هر گروه یک شاگرد نتیجه را به دیگران بیان می‌دارد.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم و خلاصهٔ درس را برای شاگردان بدهید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان جواب داده و در غیر آن خود سؤال طرح و به آن جواب بدهید		۳

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
فعالیت مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، تنظیم صنف به گروه‌ها، با طرح سؤال‌های زیر درس گذشته را ارزیابی کنید: - کدام یک از شما می‌تواند درس گذشته را بخواند؟ - کی می‌تواند معنا کلمه‌های عجز و جمال را روی تخته بنویسد؟	ادای سلام می‌کنند و به حاضری جواب می‌دهند به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. یک شاگرد درس را می‌خواند. یک شاگرد معنا کلمه‌ها را می‌گوید.	۵ دقیقه
قسمت دوم دستور زبان	روی تخته بنویسید «کلمه» و بگویید عنوان درس امروز ماست. متن درس را با آواز بلند بخوانید و چارت کلمه‌های مستقل و نامستقل را روی تخته نصب و تشریح کنید. - از شاگردان بخواهید که از هر گروه یک نفر درس را در مقابل همصنفان بخواند و چارت کلمه‌ها را تشریح کند. - از شاگردان خواسته شود که یک یک نفر در مقابل همصنفان خود در مورد کلمه و انواع آن سخن بگوید و آن‌ها را تعریف نموده، یک یک مثال روی تخته بنویسد.	- متوجه تخته و نوشتهٔ روی آن میشوند - گوش می‌دهند. - به نوبت متن را خوانده و چارت کلمه‌ها را تشریح می‌کنند. - چند شاگرد به نوبت در مورد کلمه‌ها و انواع آن در مقابل همصنفان معلومات می‌دهند. انواع کلمه را روی تخته می‌نویسد.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	پیرامون درس توضیحات لازم داده و خلاصهٔ درس را برای شاگردان بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان جواب داده و پرسش‌های ناگفتهٔ احتمالی را مطرح و خود به جواب آن بپردازید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری و تنظیم صنف به گروه‌ها درس گذشته را با طرح سؤال زیر ارزیابی کند. - کلمه از لحاظ ساختمان به چند نوع است؟ می‌توانید آن‌ها را نام ببرید؟	ادای سلام نموده و به حاضری جواب داده به گروه‌ها تنظیم می‌گردند. - یک شاگرد به سؤال پاسخ می‌دهد.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس فعالیتها	- روی تخته بنویسید فعالیت‌ها و بگویید که عنوان درس امروز است - از هر گروه دو شاگرد را بخواهید که یکی سؤال‌ها را بخواند و دیگری جواب بگوید، تشویق، کمک و راهنمایی کنید. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی باهم صحبت و گفتگو نمایند. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌ها را بخوانند و مطابق آن عمل نمایند.	- متوجه تخته و نوشتهٔ روی آن می‌شوند. - یک شاگرد سؤال‌ها را می‌خوانند و دیگری جواب می‌دهد. - به صورت گروهی صحبت و گفتگو می‌نمایند. - هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می‌نمایند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را درست می‌خوانند خواندند ؛ می‌نویسند؛ کلمه‌های مستقل و نامستقل را تعریف می‌نمایند؛ به سؤال‌ها جواب ارائه می کنند؛ صحبت گروهی می‌نمایند و هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل نمودند.		۷ دقیقه
کارخانه گی	شاگردان در مورد قدرت، بزرگی و جلال خداوند (ج) مقاله یی بنویسند و در آن کلمه‌های مستقل و نامستقل را نشان دهند.		۳ دقیقه

معلومات اضافی

– خداوند جل جلاله خالق و پروردگار هر دو جهان است، ذات اقدس او را ستایش می‌کنیم که به ما عقل، هوش و فراست بخشید تا فکر کنیم و به قدرت، عظمت و وحدانیت الهی پی برده و مقر باشیم که تنها او سزاوار و لایق ستایش و پرستش است و بس.

ذره: چیزهای خورد و کوچک

مالك الملك: مالك سلطنت، صاحب پادشاهی.

پویان: جستجو کننده

برهان: دلیل

شاد: خوش

نهان : پوشیده

پیشینه‌ها : با (با ادب) ن (نمی‌خورم) م (مرنجان)

پسینه : را (احمد را گفت).

پیشوند: هم (هم نشین) همی(همی گفتم) بی (بی ادب)

پسوند: سار (چشمه سار) ستان (کوهستان) مند (کارمند)

اسمیه‌ها : اسم و انواع آن (اسم خاص، اسم عام، اسم مفرد، اسم جمع)

فعلیه‌ها : فعل و انواع آن (فعل حال، فعل ماضی، فعل معلوم، فعل مجهول، فعل لازمی و فعل متعدی)

قیدیه‌ها : قید و انواع آن (قید زمان، قید مکان، قید مقدار، قید حالت، قید تأکید)

نشانه‌های ربط : که، تا، با، چون، هم، نیز، سپس

پیشینه ها: به، بر، با، تا، در...

نشانهٔ عطف : واو عطف«و»

نشانه‌های صوات : ای، آفرین، عجبا، خنک...

درس دوم

رهنمای تدریس درس (نعت)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	نعت و قواعد دستوری
هدف کلی	آگاهی شاگردان از مقام و اوصاف عالی حضرت محمد (ص) و دانستن کلمه‌های مترادف.
اهداف آموزشی • دانشی • مهارتی • ذهنی	- شاگردان در پایان این درس به اهداف ذیل دست می‌یابند. - مقام و اوصاف عالی حضرت محمد(ص) و کلمه‌های مترادف را می‌دانند. - تقویت درست خواندن، درست نوشتن، درست تشخیص نمودن کلمه‌های مترادف و گوش فرا دادن - تقویت علاقه مندی به موضوعات عقید تی
روش‌های تدریس	سؤال و جواب، (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی
مواد ممد درسی	- چارت تعریف مثنوی - چارت کلمه‌های مترادف

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، ملاحظه کارخانه گی درس گذشته را با طرح دو سؤال زیر ارزیابی کنید. - کی می‌تواند چهار مصرع درس گذشته را بخواند؟ - کدام یک از شما می‌تواند شاعر شعر درس گذشته را نام بگیرد؟ جهت دانستن معلومات قبلی شاگردان در مورد درس جدید سؤال‌های زیر را طرح کنید. - در تصویر فوق کجا را می‌بینید؛ می‌توانید معلومات دهید؟ - شعری که در وصف حضرت محمد ﷺ سروده شود چه نامیده می‌شود؟	ادای سلام نموده به حاضری جواب می‌دهند و کار خانه گی را آماده می‌سازند. - یک شاگرد شاعر را نام می‌گیرد - یک شاگرد چهار مصرع درس گذشته را می‌خواند. - یک شاگردمعلومات می‌دهد. - یک شاگرد نام شعر را می‌گوید شاگردان گوش می‌دهند.	۷ دقیقه
قسمت اول درس خواندن متن	روی تخته برجسته بنویسید «نعت» و بگویید عنوان درس امروز است. - متن را به آواز بلند خوانده، معنا کنید و در مورد نعت حضرت محمد ﷺ معلومات داده، چارت تعریف مثنوی را روی تخته نصب و تشریح کنید. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید تا چهار مصرع متن را در مقابل همصنفان با آواز بلند و مناسب بخواند و معنا کند. - دو دو شاگرد از هر گروه متن را در مقابل همصنفان به آواز بلند طوری بخوانند که یکی متن را بخواند و دیگری معنای آن را به دیگران بگوید. کمک و رهنمای کنید. - یک شاگرد را از یک گروه بخواهید تا متن را به شاگرد گروه دیگر املا بگوید، و روی تخته بنویسد و بخواند. - شاگردان در گروه‌های خود در مورد درس صحبت نموده و نتیجه را از هر گروه و یک شاگرد به دیگران بگوید.	- متوجه تخته و نوشته‌های روی آن می‌شوند و گوش می‌دهند. - متن را به نوبت در مقابل همصنفان می‌خوانند. - به نوبت، یکی متن را می‌خواند و یکی معنای متن را به دیگران می گوید. - یک شاگرد از یک گروه متن را به شاگرد گروه دیگر املا می گوید و در تخته می‌نویسد - صحبت گروهی نموده و یک شاگرد از هر گروه نتیجه را می گوید.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم را پیرامون درس ارائه کرده و خلاصهٔ درس را بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌ها پاسخ ارائه داشته و در غیر آن خود سؤال طرح و به آن جواب بدهید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری وتنظیم شاگردان به گروه‌ها وجهت ارزیابی درس گذشته پرسش‌های زیر را طرح کنید: - کدام شما می‌تواند معنای کلمه‌های نبوت و معراج را روی تخته بنویسد؟ - شیخ عطار کی بود؟	ادای سلام نموده به حاضری جواب داده و به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. یک شاگرد معنای کلمه‌ها را می‌گوید. - یک شاگرد در مورد شیخ عطار معلومات می‌دهد.	۵ دقیقه
بخش دوم درس **دستور زبان**	- کلمه‌های مترادف را روی تخته برجسته بنویسید و بگویید عنوان درس امروز ماست. - متن کلمه‌هایی مترادف را بخوانید، تعریف کنید و مثال‌های از آن‌ها را روی تخته بنویسد و بخوانید و چارت آن را روی تخته نصب و تشریح کنید. - از چند شاگرد بخواهید که به نوبت در مقابل همصنفان، متن کلمه‌های مترادف را بخوانند و چارت کلمه‌های مترادف را توضیح کنند. تشویق و رهنمایی کنید.	متوجه تخته و نوشتهٔ روی آن می‌شوند. - گوش فرا می‌دهند. - چند شاگرد به نوبت در مقابل همصنفان کلمه‌های مترادف را تعریف نموده و یک یک مثال روی تخته می‌نویسند و چارت کلمه‌ها را توضیح می‌کنند.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم داده و خلاصهٔ درس بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان پاسخ ارائه نموده و سؤال‌های نا گفتهٔ احتمالی را مطرح و خود به جواب آن‌ها بپردازید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری و تنظیم صنف به گروه‌ها درس گذشته را با پرسیدن سؤال زیر ارزیابی کنید. - کدام کلمه‌ها را مترادف می گویند؟	ادای سلام نموده به حاضری جواب می‌دهند، به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد جواب می گوید.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس فعالیتها	روی تخته بر جسته بنویسید «فعالیت‌ها» و بگویید عنوان درس امروز است. از هر گروه دو شاگرد را بخواهید که یکی سؤال‌ها را بخواند و دیگری به آن جواب بگوید. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی گفتگو و صحبت نمایند. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌ها را بخوانند و مطابق آن عمل نمایند.	- متوجه نوشتهٔ روی تخته می‌شوند. - چند شاگرد به نوبت به پرسش‌ها جواب می‌دهند. - به صورت گروهی گفتگو و صحبت می کنند. - هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می کنند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را می‌خوانند و معنای نمایند و کلمه‌های مترادف را می‌دانند. به پرسش‌ها جواب ارائه می نمایند، به صورت گروهی صحبت و گفتگو می کنند، هدایت‌ها را خوانده و مطابق آن عمل می‌نمایند.		۷ دقیقه
کارخانه گی	شاگردان مفهوم بیت زیر را در پنج سطر بنویسند. امین انبیا برهان و منهاج شهٔ بی خاتم و سلطان بی تاج		۳ دقیقه

معلومات اضافی

حضرت محمد مصطفی ﷺ سردار هر دو جهان و خاتم النبین است. آن‌حضرت ﷺ منجی بشریت و پیغمبر بزرگوار اسلام است.

آن‌حضرت ﷺ در سال ۵۷۱ میلادی چشم به جهان گشود، به عمر ۴۰ ساله‌گی به پیغمبری مبعوث شد و در ۶۲۱ میلادی از مکهٔ معظمه به مدینه منوره هجرت کرد که مسلمانان جهان تاریخ خود را از همان زمان به حساب می‌گیرند که تا اکنون ۱۳۸۸ سال هـ .ش. و ۱۴۳۰ سال هـق. از آن می‌گذرد. پیغمبر بزرگوار اسلام در سن ۶۳ ساله‌گی از جهان رحلت نمود و مرقد مطهرش در مدینهٔ منوره است.

محمد نمونهٔ کامل

زنده گی پیغمبر بزرگ اسلام سراسر آراسته به فضایل اخلاقی و صفات و خوی‌های خوب، زیبا و پسندیده و جهت‌گیری‌های برجسته و عظیمی‌است که عظمت خصلت‌های شریف و اصیل از آن‌ها می‌درخشد. به راستی پروردگارش او را به بهترین وجه ادب و تربیت کرده و او را از شرور و بدی‌های محیطی که در آن قرار داشت محفوظ و پاک نگهداشته بود. خوی و اخلاق پسندیده‌یی نبود که بدان آراسته نشده باشد به همین جهت است که خداوند(ج) او را در قرآن چنین توصیف می‌فرماید:

(وَإِنَّكَ لَعَلىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ) – سورهٔ القلم: آیهٔ (۴)

«وحقیقتاً تو دارای خلق بزرگی هستی»

بدین خاطر است که محمد ﷺ الگوی برجسته و نمونه‌یی است برای کمال انسانی و پیشوایی است شایسته و والا برای مسلمانان، و خداوند(ج) به ما دستور داده است که از او پیروی کنیم و به گفتار و رفتار او هدایت یابیم تا به رضایت خداوند(ج) نایل شویم.

عطار: لقب فریدالدین ابو حامد، محمد بن ابوبکر ابراهیم بن اسحاق نیشاپوری شاعر قرن۶ و آغاز قرن ۷ هجری است. تولد پدر او عطار(عطر فروش) و دارو فروش بود و فرید الدین کار او را دنبال کرد و در دارو خانهٔ خود سر گرم طبابت بود، وی را در همان آوان انقلاب باطنی دست داد چون از سرمایهٔ ادب و شعر اندوخته بود اندیشه‌های عرفانی خود را به نظم در آورد عطار قسمتی از عمر را در سفر گذرانید، از وی آثار زیادی به جا مانده است که عبارت اند از: تذکرهٔ اولیا، دیوان اشعار، منطق الطیر، اسرار نامه، الهی نامه، مصیبت نامه، پند نامه، خسرو نامه؛ عطار در سال ۵۴۰ هـ. ق. در ۶۱۸هـ.ق. به دست مغول چنگیزی کشته شد، سخن عطار با سوز و شوق وعشق همراه است و برای بیان معانی عالی عرفانی سخنان روان را برگزیده که در عین حال به فصاحت، بلاغت و انسجام متصف است.

درس سوم

رهنمای تدریس درس (نقش زبان دری در تکامل فرهنگ منطقه)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	نقش زبان دری در تکامل فرهنگ منطقه و قواعد دستوری
هدف کلی	آگاهی شاگردان از نقش زبان دری در تکامل فرهنگ منطقه و دانستن کلمه‌های متضاد.
اهداف آموزشی • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در پایان این درس به اهداف زیر دست می یابند. - پیرامون نقش زبان در تکامل فرهنگ منطقه معلومات حاصل می کنند. - نقش زبان دری در تکامل فرهنگ منطقه و کلمه‌های متضاد را می‌دانند. - تقویت درست خواندن و درست نوشتن و کاربرد درست کلمه‌های متضاد. - تقویت و دلچسپی به رشد زبان دری. - کلمه های متضاد را می‌دانند.
روش‌های تدریس	سؤال و جواب، (پرسش و پاسخ)کار انفرادی و کارگروهی.
مواد ممد درسی	- تصاویری از نظامی گنجوی و بیدل در صورت امکان. - چارت کلمه‌های متضاد.

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، ملاحظهٔ کار خانه گی و تنظیم شاگردان به گروه‌ها درس گذشته را با طرح سؤال زیر ارزیابی کنید نعت در وصف کی سروده می‌شود؟ جهت دانستن دانش قبلی شاگردان در مورد درس جدید پرسش‌های زیر را مطرح کنید: - آیا می‌توانید در مورد زبان دری معلومات دهید؟ - کدام یک از شما می‌تواند چند شاعر دری را نام بگیرد؟	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب داده، کار خانه گی را آماده نموده و به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد به سؤال جواب می‌گوید. - چند شاگرد به سؤال‌های انگیزه یی پاسخ می‌دهند. - یک شاگرد از چند شاعر زبان دری نام می‌برد.	۷ دقیقه
قسمت اول درس خواندن متن	روی تخته برجسته بنویسید «نقش زبان دری در تکامل فرهنگ منطقه» و بگویید عنوان درس امروز ما ست. از شاگردان بخواهید که متن را به صورت خاموشانه بخوانند. - متن درس را به صورت جهر و با آواز مناسب بخوانید و معنا نموده در مورد معلومات همه جانبه داده کلمه‌های مشکل را معنا کنید و تصاویر را روی تخته نصب و تشریح کنید. - از شاگردان بخواهید که متن درس را به نوبت یک، یک بخش خوانده و چارت تصاویر را تشریح کنند. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی در مورد درس باهم صحبت نموده و نتیجه را یک شاگرد از هر گروه بیان دارند. - از چند شاگرد بخواهید که به نوبت مفهوم درس و احساس خود را از آن بیان دارند.	به تخته و نوشتهٔ روی آن متوجه می‌شوند. - متن درس را به صورت خاموشانه می‌خوانند. - گوش فرا می‌دهند. - به نوبت یک یک نفر متن را به آواز بلند در مقابل همصنفان می‌خوانند و چارت تصاویر را تشریح می‌کنند. - به صورت گروهی صحبت می‌کنند و نتیجه را یک شاگرد از هر گروه می‌گوید. - به نوبت مفهوم درس و احساس خود را بیان می‌دارند.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم را پیرامون درس دارید. ارائه و خلاصهٔ درس را بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان پاسخ دهید و در غیر آن آن خود سؤال‌ها طرح نموده و جواب بگویید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عنـــــاوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، درس گذشته را با سؤال زیر ارزیابی کنید. زبان دری به کدام نام‌های دیگر نیز یاد می‌شود؟	ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌دهند. - دو شاگرد به نوبت به سؤال پاسخ ارائه می‌کنند.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس **دستور زبان**	روی تخته به خط درشت و خوانا بنویسید «کلمه‌های متضاد» و بگویید عنوان درس امروز است. متن درس را با آواز بلند و مناسب خوانده در مورد معلومات داده و چارت کلمه‌های متضاد را روی تخته نصب و تشریح کنید. - از شاگردان بخواهید که متن درس را به صورت خاموشانه بخوانند. - از چند شاگرد بخواهید تا متن درس را بلند و به نوبت در مقابل همصنفان بخوانند و چارت را تشریح کنند. - از چند شاگرد بخواهید که تعریف کلمه‌های متضاد را بگویند و روی تخته از آن مثال بنویسند. - یک شاگرد از یک گروه کلمه‌ها را به شاگرد گروه دیگر املا بگوید.	- متوجه تخته و نوشتهٔ روی آن شوند. - گوش فرا می‌دهند. - متن درس را به صورت خاموشانه می‌خوانند. - چند شاگرد به نوبت متن را در مقابل همصنفان به آواز بلند می‌خوانند. - چند شاگرد به نوبت تعریف کلمه‌های متضاد را می‌گویند و مثال روی تخته می‌نویسند. - کلمه‌ها را به همدیگر املا می‌گویند و روی تخته می‌نویسند.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم ارایه کرده و خلاصهٔ درس بیان کنید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤالات شاگردان جواب ارائه داشته و در غیر آن خود سؤال‌ها را طرح و به آن جواب بدهید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عنـــــاوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری و تنظیم شاگردان به گروه‌ها، درس گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید. - کدام یک از شما می‌تواند کلمه‌های متضاد را تعریف کند؟ - کی می‌تواند دو کلمۀ متضاد را روی تخته بنویسد و بخواند؟	ادای سلام نموده به حاضری جواب می‌دهند و به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد کلمه‌های متضاد را تعریف می‌کند. - یک شاگرد دو کلمۀ متضاد را روی تخته می‌نویسد و می‌خواند.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس **فعالیتها**	روی تخته با خط درشت و خوانا بنویسید «فعالیت ها» و بگویید عنوان درس امروز است. - از هر گروه دو شاگرد را بخواهید که یکی سؤال‌ها را بخواند و دیگری به آن پاسخ بگوید و آن‌ها را تشویق، کمک و رهنمایی کنید. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی گفتگو و صحبت کنند. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌ها را بخوانند و مطابق آن عمل کنند.	- متوجه تخته و نوشتۀ روی آن می‌شوند. - یک شاگرد سؤال‌ها را می‌خواند و دیگری به آن‌ها پاسخ می‌گوید. - به صورت گروهی صحبت و گفتگو می‌کنند. - هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می‌کنند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان طبق هدایت متن درس را می‌خوانند، کلمه‌های متضاد را دانسته و سؤال‌ها پاسخ می‌دهند.		۷ دقیقه
کارخانه‌گی	چهار جمله بنویسند که در آن کلمه‌های متضاد به کار رفته باشد.		۳ دقیقه

معلومات اضافی

۱- زبان دری که یکی از جمله زبآن‌های زندهٔ جهان به شمار می‌رود، و تعداد قابل ملاحظه یی مردم به آن تکلم می‌کنند، زبان رسمی کشور عزیز ماست.

۲- شاعر گرانقدر زبان دری سوزنی سمرقندی در قسمت اهمیت و ارزش زبان دری به زبان شعر چنین اشاره می‌کند:

صفات روی وی آسان بود مرا گفتن   گهی به لفظ دری و گهی به شعر دری

۳- علاوه بر سوزنی سمرقندی شاعر گرانمایهٔ که، او شیخ شمس الدین محمد شیرازی ملقب به حافظ است. زبان دری را در قالب شعر چنین می‌ستاید:

زشعر دلکش حافظ کسی شود آگاه   که لطف طبع و سخن گفتن دری داند

٤- حرف‌های مخصوص زبان دری چهار حرف و عبارتند از : پ، چ، ژ و گ هرگاه کلمه یی را بخوانیم که در آن حرف‌های (پ، چ، ژ،گ) به کار رفته شده باشد، به یقین آن کلمه ویژهٔ زبان دری است؛ مانند: چمن، نخچیر، مچ سپر، پرستو، گپ، پرتگاه، ژاله، دژم، دژ، گرمابه، برگ، تگاور و....

۵- زبان دری را زبان مردم بلخ و تخارستان نیز گویند.

درس چهارم

رهنمای تدریس درس (اولین مکتب دختران در کشور)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	اولین مکتب دختران در کشور و قواعد دستوری
هدف کلی	آگاه ساختن شاگردان از ایجاد اولین مکتب دختران در کشور و دانستن کلمه‌های متشابه.
اهداف آموزشی • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در پایان این درس به اهداف زیر دست می‌یابند: - تاریخ بنیان گذاری اولین مکتب دختران و تعریف کلمه‌های مشابه را می‌دانند. - تقویت درست خواندن، درست نوشتن، گوش فرا دادن و کاربرد کلمه‌های متشابه در جمله. - تقویت علاقه مندی به مراکز علمی و تربیتی.
روش‌های تدریس	سؤال و جواب (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی.
مواد ممد درسی	چارت تصاویر چند مکتب در صورت امکان. چارت کلمه‌های متشابه

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری ملاحظۀ کارخانه گی، تنظیم صنف به گروه‌ها و درس گذشته را با طرح سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - زبان دری علاوه بر افغانستان در کجا گوینده گانی دارد؟ - کی می‌تواند دو کلمۀ متضاد را روی تخته بنویسد و بخواند؟ - جهت دانستن دانش قبلی شاگردان، سؤال‌های زیر را طرح کنید. - کی می‌تواند در مورد مکتب سخن بگوید؟ - کدام مکتب دختران در منطقه شما است؟ - در تصویر صفحۀ کتاب چه می‌بینید؟	ادای سلام نموده به حاضری جواب داده، کارخانه گی را آماده و به گروه‌ها تنظیم، می‌شوند. - یک شاگرد در مورد گوینده گان زبان دری معلومات می‌دهد. - یک شاگرد دو کلمۀ متضاد را روی تخته می‌نویسد و می‌خواند. - چند شاگرد به نوبت به سؤالات انگیزه یی پاسخ ارائه می‌کنند.	۷ دقیقه
قسمت اول درس **خواندن متن**	- روی تخته به خط خوانا بنویسید «اولین مکتب دختران در کشور» و بگویید که عنوان درس امروز ما ست. - از شاگردان بخواهید که متن را به صورت خاموشانه بخوانند. - متن را به آواز بلند و متناسب بخوانید و معنا نموده در مورد معلومات بدهید و چارت تصاویر را روی تخته نصب و توضیح نمایید. - از دو شاگرد بخواهید که یکی متن را با آواز جهر بخواند و دیگری مفهوم آن را در مقابل همصنفان بگوید. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی در مورد اینکه چه احساس از خواندن درس دارند صحبت نموده و یک شاگرد از هر گروه نتیجه را بگوید.	- متوجه تخته و نوشته‌های روی آن می‌شوند. - متن را به صورت خاموشانه می‌خوانند. - گوش فرا می‌دهد. - چند شاگرد متن را به آواز بلند به نوبت می‌خوانند و معنا می‌کنند. - یک شاگرد متن را می‌خواند و دیگری مفهوم آن را می‌گوید. - به صورت گروهی صحبت نموده و یک شاگرد از هر گروه نتیجه را می‌گوید.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم را ارائه دارید.خلاصۀ درس را به شاگردان بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان جواب ارائه داشته و در غیرآن خود سؤال‌ها طرح و به آن جواب بگویید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری و تنظیم صنف درس گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - کدام مکتب به نام لیسهٔ ملالی یاد می‌شود؟ - علاوه بر معلمان افغانی دیگر کدام معلمان وظیفه تدریس را به عهده داشتند؟	ادای سلام نموده به حاضری جواب گفته و در گروه‌ها تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد جواب می‌دهد مکتب مستورات. - یک شاگرد جواب می‌دهد.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس دستور زبان	روی تخته برجسته بنوسید: «کلمه‌های متشابه» و بگویید عنوان درس امروز است. - متن درس را با آواز بلند بخوانید و مثال‌هایی را روی تخته بنویسید و چارت کلمه‌های متشابه را روی تخته نصب و توضیح کنید. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید تا متن را به نوبت در مقابل دیگران بخواند. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید که به نوبت تعریف کلمه‌های متشابه را در مقابل همصنفان به صورت شفاهی بیان دارند. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید که دو کلمهٔ متشابه را روی تخته بنویسد و بخواند. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی در مورد اهمیت کلمه‌های متشابه باهم صحبت نموده و یک نفر از هر گروه نتیجهٔ صحبت خود را بیان دارد.	- متوجه تخته و نوشتهٔ روی آن می‌شوند. - گوش فرا می‌دهند. - یک شاگرد از هر گروه متن را در مقابل همصنفان خوانده و معنا می‌کند. - یک شاگرد از هر گروه کلمه‌های متشابه را در مقابل همصنفان خوانده و تعریف می‌کند. - یک شاگرد از هر گروه دو کلمهٔ متشابه را روی تخته می‌نویسد و می‌خواند. - به صورت گروهی صحبت نموده و یک شاگرد از هر گروه نتیجهٔ صحبت را بیان می‌کند.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم را ارائه داشته و.خلاصهٔ درس را بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان جواب بدهید و در غیر آن پرسش‌های ناگفته را مطرح و خود به آن‌ها جواب ارائه دارید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری و تنظیم صنف به گروه‌ها، درس گذشته را با طرح سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - اولین مکتب دختران در زمان کی تأسیس گردید؟ - آیا می‌توانید دو کلمۀ متشابه را روی تخته بنویسید و تلفظ کنید؟	ادای سلام نموده به حاضری پاسخ داده و به گروه‌ها تنظیم شوند. -یک شاگرد می‌گوید در زمان شاه امان الله خان. - یک شاگرد دو کلمۀ متشابه را روی تخته می‌نویسد و تلفظ می‌کند.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس فعالیتها	روی تخته بنویسید «فعالیت‌ها» و بگویید عنوان درس امروز ما است. - از هر گروه دو شاگرد را بخواهید تا به نوبت یک نفر پرسش‌ها را دو دو جمله با آواز بلند بخواند و یک شاگرد جواب آن را در مقابل هم‌صنفان به آواز بلند بگوید. کمک و راهنمایی کنید. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی صحبت و گفتگو نمایند. - از شاگردان بخواهید که هدایت را بخوانند و مطابق آن عمل کنند. - فعالیت‌های شاگردان را در نظر گرفته به موقع، آنان را کمک و رهنمایی کنید.	متوجه تخته و نوشتۀ روی آن می‌شوند. - یک شاگرد دو دو جمله را به آواز بلند می‌خواند و یک شاگرد جواب آن را می‌گوید. - به صورت گروهی صحبت و گفتگو می‌کنند. - هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می‌کنند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را می‌خوانند؛ تعریف کلمه‌های متشابه را با تلفظ آن‌ها می‌آموزند؛ به پرسش‌ها جواب داده و صحبت گروهی می‌نمایند. هدایت‌ها را خوانده و مطابق آن عمل می‌نمایند.		۷ دقیقه
کارخانه گی	شاگردان در مورد مکتب یک مقالۀ ده سطری بنویسند که در آن کلمه‌های متشابه به کار رفته باشد		۳ دقیقه

معلومات اضافی

مکتب، جای آموختن علم و دانش است، جای خواندن و نوشتن و جایی که کودکان و نوجوانان در آن آموزش می‌بینند.
مکتب‌ها به صورت عموم دو نوع اند: رسمی(دولتی) و غیر رسمی(غیردولتی یا شخصی)

۱- مکتب رسمی(دولتی) : در کشور عزیز ما حد اکثر مکاتب که هم اکنون فعالیت دارند و شاگردان در آن‌جا مشغول تحصیل اند به صورت رسمی‌بوده، معاش معلم، تعمیر مکتب، کتاب درسی شاگرد، از طرف دولت پرداخته می‌شود و تحصیل در آن‌جا به صورت رایگان است و جمع مکتب، مکتب‌ها یا مکاتب است.

۲- مکتب غیر دولتی (خصوصی): مکتبی که شاگردان در آن‌جا با پرداخت پول تحت آموزش و تدریس قرار می‌گیرند، در این گونه مکتب‌ها، معاش معلم، کتب درسی، تعمیر مکتب، توسط شخص یا گروهی که مکتب را ایجاد کرده اند داده می‌شود. ناگفته نباید گذاشت که این گونه مکتب‌ها از طرف وزارت معارف مورد تأیید قرار گرفته و راجستر شده است و می‌توان به آن‌ها نام شخصی را نیز نهاد. مکتب به هر گونه یی که باشد یک مرکز دانشی است و سطح آگاهی افراد را بلند برده و سبب ترقی جامعه می‌شود. شاعران زبان دری در این مورد اشعار زیاد سروده اند به طور نمونه:

مکتب آمـــــد جـــای تحصیل کمال   می‌شوند اطفال از او فرخنده حـــــال
گـــــر شوی پابند مکتب چنــــد سال   رفتـــه رفته پیشت آید حسن حـــال
خوشتر از یاقوت و مرجان مکتب است   هرچـــه هست از بهر انسان مکتب است

محمد آصف مایل

چـــون در آیی از در مکتب بگـــو   خیـــر باشد استــــاد احـــوال تو
کـــودکـــان مکتبـــی از اوســتاد   رنـــج دیــدنــد از مـلال و اجتهاد

مولانا جلاالدین محمد بلخی

پــــادشهی پسر بـــه مکتـب داد   لـــوح سیمینش در کنـــار نهاد
بـــرسر لـــــوح او نوشت به زر   جـــور استاد بـــه زمهر پـدر

سعدی

درس پنجم

رهنمای تدریس درس (لطیفه)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	لطیفه و قواعد دستوری
هدف کلی	آشنایی شاگردان با ارزش‌های اخلاقی و اجتماعی لطیفه و دانستن فعل
اهداف آموزشی • دانشی • مهارتی • ذهنی	شاگردان در پایان این درس به اهداف زیر دست می یابند: - لطیفه، لطیفه گویی و فعل را می‌دانند. - رشد و تقویت درست خواندن، درست نوشتن و کاربرد فعل در جمله ها - تقویت علاقه مندی به گفتن لطیفه و لطیفه گویی.
روش‌های تدریس	سؤال و جواب (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی
مواد ممد درسی	- چارت چند لطیفه - چارت کاربرد فعل در جمله ها

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگرد ان	زمان
بخـــــــش مقدماتی	بعـد از ادای سـلام، گـرفتن حاضـری، تنظـیم صنف، ملاحظه کار خانه گی، درس گذشته را با طرح سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - اولین مکتب دختران در کدام سال تاسیس شد؟ - مـسئوولیت اداری مکتـب را کـی بـه عهـده داشت؟ جهت داشتن معلومات قبلی شاگردان در مورد درس جدید سؤال‌های زیر را طرح کنید. ۱- لطیفه چیست؟ ۲- چـرا مـردم در بـین هـم بـه لطیفـه گـویی می‌پردازند؟ ۳-در تصویر فوق چی می‌بینید؟	- ادای سلام نموده به حاضری جواب می‌دهند؛ به گروه‌ها تنظیم می‌شـوند و کـار خانـه گـی را آماده می‌سازند. - یـک شـاگرد سـال تأسـیس اولـین مکتـب را میگویند. - یک شاگرد نام مسؤول اداری آن را می گیرد. - یک شاگرد در مورد لطیفه معلومات می‌دهد. - یـک شـاگرد در مـورد لطیفـه گـویی در بـین مردم معلومات می‌دهد. - یک شاگرد در مورد تصویر معلومات می‌دهد.	۷ دقیقه
قسمت اول درس **خواندن متن**	روی تخته بـه خـط درشـت و خوانـا بنویـسید «لطیفه» و بگویید عنوان درس امروز ماست. - از شاگردان بخواهید که درس را خاموشانه بخواننـد و کلمه‌هایی را که نمی‌دانند یاد داشت کنند. - متن را با آواز بلنـد و مناسـب بخوانیـد، معنـا کنید، در مورد لطیفه و اهمیت آن بـه صـورت همه جانبه معلومات ارائه کنید. - از چند شاگرد بخواهید که بـه نوبـت مـتن را شش شش سطر در مقابل همصنفان بخواننـد و معنا کنند. - از یک شاگرد از هر گروه بخواهید که چنـد سطر متن را با آواز بلند بخوانـد ویـک شـاگرد دیگر مفهوم آن را به دیگران بگوید. از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی در مورد درس و اسـتفاده از آن در حیـات روزانـه صـحبت نمـوده ویـک شـاگرد از هـر گـروپ نتیجه را بگوید.	متوجه تخته و نوشتهٔ روی آن می‌شوند. درس را خاموشانه می‌خوانند. گوش فرا می‌دهد. چند شاگرد به نوبت متن را شش شـش سـطر در مقابل همصنفان می‌خوانند. یک شاگرد متن را می‌خواند و شاگرد دیگـر مفهوم آن را می گوید. به صورت گروهـی صـحبت مـی کنـد ویـک شاگرد از هر گروه نتیجه را می گوید.	۳۰ دقیقه
خلاصه	خلاصهٔ درس را بگویید .		۵ دقیقه
ســؤال‌هــای شـــاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌ها جواب بدهید و در غیر آن خود سؤال‌ها طرح و پاسخ ارائه دارید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگرد	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری و تنظیم صنف به گروه‌ها،درس گذشته را با طرح سؤال‌های زیر ارزیابی کنید. ۱- کدام یک از شما می‌تواند پنج سطر را بخواند و معنا کند؟ ۲- کی می‌تواند در مورد لطیفه یک جمله روی تخته بنویسد و بخواند؟	ادای سلام نموده به حاضری جواب داده و به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد پنج سطر متن را می‌خواند و معنا می‌کند. - یک شاگرد در مورد لطیفه روی تخته یک جمله می‌نویسد و می‌خواند.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس دستور زبان	روی تخته، با خط درشت بنویسید فعل و به شاگردان بگویید عنوان درس امروز است. - از شاگردان بخواهید که متن درس را به صورت خاموشانه بخوانند. - متن را با آواز بلند و مناسب بخوانید و سپس جمله‌ها را روی تخته بنویسید و فعل را درجمله‌ها مشخص کنید. - از چند شاگرد بخواهید که متن را در مقابل همصنفان با آواز مناسب بخوانند. - از چند شاگرد بخواهید که به نوبت یک یک جمله روی تخته بنویسند و فعل را در آن مشخص نمایند. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی صحبت نموده نتیجه را یک شاگرد از هر گروه بیان دارد.	- متوجه تخته و نوشته‌های روی آن می‌شوند. - گوش فرا می‌دهند. - چنه شاگرد به نوبت متن را به آواز بلند و مناسب می‌خوانند. - به نوبت یک جمله را روی تخته می‌نویسند و می‌خوانند. - شاگردان به نوبت یک جمله را نوشته و فعل را مشخص می‌کنند. - صحبت گروهی نموده و یک شاگرد از هر گروه نتیجه را می‌گوید.	۳۰ دقیقه
خلاصه	خلاصهٔ درس را برای شاگردان نمایید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان جواب بدهید و سؤال‌های ناگفتهٔ احتمالی را مطرح و به پاسخ‌های آن‌ها بپردازید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری و تنظیم صنف به گروه‌ها جهت ارزیابی درس گذشته از شاگردان بپرسید: ۱-کدام یک از شما می‌تواند فعل را تعریف کند؟ ۲- کی می‌تواند یک جمله روی تخته بنویسد و در آن فعل را مشخص کند؟	ادای سلام نموده به حاضری جواب داده و به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. یک شاگرد فعل را در مقابل همصنفان تعریف می‌کند. یک شاگرد یک جمله روی تخته می‌نویسد و در آن فعل را نشان می‌دهد.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس فعالیت ها	روی تخته بنویسید« فعالیت ها» و بگویید عنوان درس امروز است. - سؤال‌ها را بخوانید از شاگردان بخواهید که به نوبت به آن پاسخ دهند. - از شاگردان بخواهید که در مورد لطیفه‌ها به صورت گروهی باهم صحبت و گفتگو نمایند. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌ها را بخوانند و مطابق آن عمل کنند.	متوجه تخته و نوشتهٔ روی آن می‌شوند. - به نوبت به سؤالات پاسخ می‌دهند. - به صورت گروهی صحبت و گفتگو می‌نماید. - هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می‌کنند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را خوانده و لطیفه، فعل و کاربرد آن را در جمله دانسته و به سؤال های شفاهی جواب می دهند. هدایت‌ها را می‌خوانندو مطابق آن عمل می‌نمایند.		۷ دقیقه
کار خانه گی	اگر در خانه لطیفه یی را از اعضای خانواده یا دوستان شنیده باشید در کتابچه‌های خود بنویسید و روز آینده آن را در صنف بخوانید.		۳ دقیقه

معلومات اضافی

۱- لطیفه: تأنیث لطیف، هر چیز نیکو، چیزی نیکو، کلام نرم، سخن باریک و خوش

۲- لطیفه عبارت است از نکته یی که آن‌را در نفوس تأثیری باشد به نحوی که موجب اشراح صدر و انبساط (قلب) گردد .

۳- لطیفه در نزد سالکان اشارتی که دقیق شود؛ اما روشن بود. از اشارات معنا در فهم که در عبارت نگنجد.

۵- بر تاج کیخسرو نوشته بود:

ای سرو حـــدیقـــهٔ معانی جـــانی و لطیفـــه جهانی

سعدی

۶- لطیفه سرا: لطیفه گویی و عمل لطیفه سرا را لطیفه سرایی گویند.

۷- لطیفه گفتن: کلامی‌مختصر با رعایت حسن و به خوبی ادا کردن.

۸- لطیفه گویی: آن که لطیفه گوید، آنکه مختصر گوید در کمال حسن و خوبی لطیفه گفتن، عمل لطیفه گوی.

۹- لطیفه یاب: که لطیفه دریابد و زود فهم کند.

به یکی لطیفـــه گفتن ببری هـــزاران دل را نه چنان لطیف باشد که دلی نگهداری

"سعدی"

ای رهیـــدهٔ جـــــان تـــــو از یـــاد من ای لطیفـــــــهٔ روح انـــــدر مرد وزن

"مولوی"

لطیفه‌یی ست در آن لب کـه هیچ نتوان گفت اگـــر دلم را دهدی خلق را گویم آن

(فرخی)

درس ششم

رهنمای تدریس درس (علم)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	علم و قواعد دستوری
هدف کلی	آگاهی شاگردان از انکشاف و پیشرفت علم و دانش و دانستن اشخاص فعل
اهداف آموزشی	شاگردان در پایان این درس به اهداف زیر دست می‌یابند:
• دانشی	مفهوم درس (علم) و اشخاص فعل را می‌دانند.
• مهارتی	تقویت درست خواندن، درست نوشتن و شنیدن (گوش دادن)
• ذهنیتی	تقویت علاقه مندی و دلچسپی جهت طلب علم و دانش.
روش‌های تدریس	سؤال و جواب (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی
مواد ممد درسی	- تصویرهای از پیشرفت‌های علم - چارت اشخاص فعل

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، ملاحظهٔ کار خانه گی و تنظیم صنف به گروه‌ها، درس گذشته را با طرح سؤال‌های زیر ارزیابی کنید. - کی می‌تواند یک لطیفه از درس گذشته را در مقابل همصنفان بخواند. - کدام یک از شما می‌تواند فعل را تعریف کند؟ جهت دانستن معلومات قبلی شاگردان در مورد درس جدید از آنان بپرسید: - در تصویر صفحهٔ کتاب چه می‌بینید؟ - چرا ما علم می‌آموزیم؟	- ادای سلام نموده به حاضری جواب داده و کارخانه گی را آماده می‌سازند و به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد فعل را تعریف می‌کند. - یک شاگرد در مورد تصویر سخن می‌گوید. - یک شاگرد در مورد علم معلومات می‌دهد. - یک شاگرد در مورد آموختن علم سخن می‌گوید.	۷ دقیقه
قسمت اول درس خواندن متن	- روی تخته بنویسید «علم» و بگویید عنوان درس امروز است و تصویرهایی روی تخته نصب کنید. - متن درس را به آواز بلند و مناسب بخوانید، معنا کنید و در مورد علم و اهمیت آن و تصویرها معلومات دهید. - از شاگردان بخواهید که به نوبت پنج پنج سطر متن را بخوانند و مفهوم آن را به دیگران بگویند. تشویق و راهنمایی کنید. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی در مورد اهمیت درس و استفاده از آن در حیات روزانه صحبت نموده و یک شاگرد به نماینده گی گروه خود نتیجه را به دیگران بگوید.	- متوجه تخته ونوشتهٔ روی آن می‌شوند. - گوش فرا می‌دهند. - متن را پنج پنج سطر می‌خوانند و مفهوم آنرا به دیگران می‌گویند. - بصورت گروهی در مورد درس صحبت می‌کنند و یک شاگرد از هر گروه نتیجه را به دیگران می‌گوید.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم بدهید. خلاصهٔ درس را برای شاگردان بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان جواب داده و در غیر آن خود سؤال طرح و جواب بدهید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
فعالیت مقدماتی	- بعد از دادن سلام، گرفتن حاضری، تنظیم صنف به گروه‌ها درس گذشته را با طرح سؤال‌های زیر ارزیابی می‌کند. ۱- کی می‌تواند معنا کلمه‌های مغاره و استدلال را بگوید؟ ۲- کدام یک از شما می‌تواند پنج سطر اول متن را در مقابل همصنفان خوانده و معنا کند؟	ادای سلام می‌کنند به گروه‌ها تقسیم می‌شوند. - یک شاگرد معنا کلمه‌ها را می‌گوید. - یک شاگرد پنج سطر درس را می‌خواند.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس **دستور زبان**	- روی تخته بنویسید اشخاص فعل و بگویید عنوان درس امروز ماست. - متن را با آواز مناسب بخوانید در مورد اشخاص فعل انواع آن معلومات داده و چارت را توضیح کنید. - از شاگردان خواسته شود که یک یک نفر در مقابل همصنفان خود در مورد اشخاص فعل سخن بگوید و یک یک مثال روی تخته بنویسد.	متوجه تخته و نوشته آن می‌شوند. گوش فرا می‌دهند. چند شاگرد اشخاص فعل را با مثال روی تخته می‌نویسند.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم بدهید. و خلاصهٔ درس را برای شاگردان بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	معلم به سؤال‌های شاگردان جواب داده و پرسش‌های ناگفتهٔ احتمالی را مطرح و خود به جواب آن بپردازید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری وتنظیم صنف به گروه‌ها و درس گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید. کلمه از لحاظ ساختمان چند نوع اند؟ می‌توانید آن‌ها را نام ببرید؟ - کی می‌تواند یک جمله بنویسد و در آن اشخاص فعل را مشخص کند. - کدام یک از شما می‌تواند اشخاص فعل را تعریف کند؟	- ادای سلام نموده، به حاضری جواب داده به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد جمله را می‌نویسد و اشخاص فعل را مشخص می‌سازد. - یک شاگرد در مقابل همصنفان اشخاص فعل را تعریف می‌کند.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس **فعالیتها**	روی تخته برجسته بنویسد «فعالیت»ها و بگویید عنوان درس امروز است. - سؤال‌ها را بخوانید و جواب‌ها را از شاگردان بگیرید. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی صحبت و گفتگو نمایند. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌ها را بخوانند و مطابق آن عمل کنند.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - به سؤال‌ها جواب می‌گویند. - به صورت گروهی صحبت می‌نمایند. - هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می‌کنند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را خوانده، اشخاص فعل، تعریف و کاربرد آن را در جمله‌ها می‌دانند. و به سؤال‌های جواب ارائه می‌نمایند، صحبت گروهی می‌کنند هدایت ها را می خوانند و مطابق آن عمل می‌نمایند.		۷ دقیقه
کارخانه‌گی	در بارۀ علم چهار جمله در کتابچه‌های خود بنویسند.		۳ دقیقه

معلومات اضافی

۱- علم: دانستن، یقین کردن، دریافتن، ادراک، معرفت دقیق و با دلیل به کیفیات معینه و یا حضور معلوم در نزد عـالم، استوار کردن، دانش و آگاهی معرفت و شناسایی.

۲- در علم یافت نامور افـــلاطـــون   تا روز حشر نـــام افلاطـــونی

ناصر خسرو

۳- علـــم از بهر دین پـــروردن است   نـــه از بهـــر دنیا خـــوردن

سعدی

۴- بر مردمان لازم است که در کسب علم کوشند.

کلیله و دمنه

۵- علم کـز بهـــر حشمت آموزی   حـــاصلش رنج دان و بد روزی

علـــم کز بهر بـــاغ و راغ بود   همچـــو مـر دزد را چراغ بود

سنایی

۶- علم آموختن: تعلیم دادن دانش، یاد دادن علم به دیگران.

بیهقی

۷- علم دانستن بـــود گفتـــار نی   بنده گـــی طاعت بـود پندار نی

سادات

۸- چوعلم آموختی از حرص آنگه ترس، کاندر شب چو دزدی با چراغ آید، گزیده تر، برد کالا.

سنایی

۹- طالب علم: محصل، کسی که تحصیل علم و دانش می کند.

۱۰- بار درخت علم نباشد، مگر عمل   با علم اگر عمل نکنی شاخ بی بری

سعدی

درس هفتم

رهنمای تدریس درس (مادر)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	مادر
هدف کلی	آگاهی شاگردان از ارج گذاشتن به مقام مادر و دانستن زمآن‌های فعل
اهداف آموزشی • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در پایان این درس به اهداف زیر نایل می‌شوند: مقام مادر و زمآن‌های فعل را می‌دانند. تقویت درست خواندن و درست نوشتن و گوش فرا دادن و کاربرد زمینه‌های فعل در جمله ها. تقویت روحیۀ ارج گزاری و احترام به مقام مادر
روش‌های تدریس	سؤال و جواب (پرسش و پاسخ) کار انفرادی وکار گروهی
مواد ممد درسی	- چند قطعه تصویر فرزند و مادر - چارت زمانه‌های فعل

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، ملاحظهٔ کار خانه گی تنظیم صنف به گروه‌ها، درس گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید. - کدام یک از شما می‌تواند پنج سطر متن را بخواند و معنا کند؟ - کی می‌تواند تعریف اشخاص فعل را بگوید؟ - جهت دانستن معلومات قبلی شاگردان در مورد درس جدید پرسش‌های زیر را طرح کنید. - کی چای صبح و نان شمارا آماده می‌سازد؟ - اساس خانواده بالای کی استوار است؟ - در تصویر چه را می‌بینید؟	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب داده به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد اشخاص فعل را می‌گوید. - یک شاگرد پنج سطر را می‌خواند. - یک شاگرد جواب می‌دهد. - یک شاگرد می‌گوید مادر. - یک شاگرد جواب می‌دهد.	(۷) دقیقه
قسمت اول درس **خواندن متن**	روی تخته به خط درشت و خوانا بنویسید «مادر» و بگویید عنوان درس امروز ماست و تصاویر را روی تخته نصب کنید. - از شاگردان بخواهید که متن درس را به صورت خاموشانه بخوانند و کلمه‌های مشکل آن را بیرون نویس کنند. - متن را با آواز جهر و مناسب بخوانید و معنا کنید و در مورد تصویرها ارزش و منزلت مادر را به صورت همه جانبه معلومات دهید. - لغت‌های مشکل را از شاگردان بگیرید و روی تخته بنویسید. - از شاگردان بخواهید که معنای کلمه‌ها را روی تخته بنویسند، و در غیر آن شما بنویسید. - از شاگردان بخواهید که متن را به آواز جهر بخوانند و معنا نمایند و تصویرها را توضیح کنند، تشویق و راهنمایی کنید. - از شاگرد ان بخواهید که به صورت گروهی در مورد اهمیت درس باهم صحبت نمایند و یک شاگرد از هر گروه نتیجهٔ صحبت را به دیگران بگوید.	- متوجه تخته و نوشتهٔ روی آن می‌شوند. - درس را به صورت خاموشانه خوانده و کلمه‌های مشکل را بیرون نویس می کنند. - گوش می‌دهند. - لغت‌ها را می گویند. - معنا کلمه‌ها را روی تخته می‌نویسند. - کلمه‌ها را یادداشت می کنند. - به صورت گروهی صحبت می کنند و یک شاگرد از هر گروه نتیجه را به دیگران می گوید.	(۳۰) دقیقه
خلاصه	خلاصهٔ درس را برای شاگردان ارائه دارید.		(۵) دقیقه
سؤال‌های شاگردان وپاسخ به آن‌ها	به سؤال هاپاسخ ارائه دارید و در غیر آن خود سؤال طرح و به آن پاسخ دهید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
فعالیت مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری و تنظیم صنف به گروه‌ها درس روز گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - کدام یک از شما می‌تواند دو مصرع اول درس را در مقابل همصنفان بخواند و معنا کند؟ - کی می‌تواند واژه‌های نشاط، یکسر و هنگام را با معنای آن‌ها روی تخته بنویسد و بخواند؟	ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌دهند و به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد دو مصرع اول درس را در مقابل همصنفان خوانده و معنا می‌کند. - یک شاگرد کلمه‌ها را با معنای آنان روی تخته می‌نویسد.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس **دستور زبان**	روی تخته به خط درشت و خوانا بنویسید «اشخاص فعل» و بگویید عنوان درس امروز است. - از شاگردان بخواهید که درس را به صورت خاموشانه بخوانند. - درس را با آواز بلند بخوانید و معنا کنید و چارت اشخاص فعل را توضیح کنید. - از هر گروه یک نفر را بخواهید تا شخص اول فعل با حالات آن روی تخته در سه زمان آن بنویسد و بخواند. - از یک شاگرد بخواهید که شخص دوم فعل را با حالات آن روی تخته بنویسد. - از هر گروه یک نفر را بخواهید تا شخص سوم فعل را با حالات آن روی تخته در سه زمان آن بنویسد و بخواند . - از شاگردان بخواهید که در مورد اشخاص و زمان فعل به صورت گروهی صحبت نموده و یک نفر از هر گروه نتیجهٔ صحبت را بیان دارد.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - درس را به صورت خاموشانه می‌خوانند. - گوش فرا می‌دهند. - یک شاگرد را از هر گروه شخص اول فعل را روی تخته می‌نویسد. - یک شاگرد شخص دوم فعل را با حالات آن روی تخته می‌نویسد. - یک شاگرد روی تخته می‌نویسد. - صحبت گروهی نموده و یک شاگرد از هر گروه نتیجه را بیان می‌دارد.	۳۰ دقیقه
خلاصه	خلاصهٔ درس را به شاگردان بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان وپاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان جواب ارائه کنید و سؤال‌های ناگفته احتمالی را طرح و خود به پاسخ آن‌ها بپردازید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری و تنظیم صنف به گروه‌ها، درس گذشته را با پرسیدن سؤال زیر ارزیابی کنید: • کی می‌تواند اشخاص فعل را روی تخته بنویسد و بخواند؟	ادای سلام نموده، به حاضری جواب داده و به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد اشخاص فعل را روی تخته می‌نویسد و می‌خواند.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس فعالیتها	- روی تخته بنویسید فعالیت‌ها و بگویید عنوان درس امروز است. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید و یک سؤال را به او بگویید تا جواب ارائه نماید. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی صحبت و گفتگو نمایند. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌ها را بخوانند و مطابق آن عمل کنند. فعالیت‌ها را در نظر گرفته به موقع کمک تشویق و راهنمای کنید.	- متوجه تخته و نوشتهٔ روی آن می‌شوند. - به نوبت به سؤال‌ها پاسخ می‌دهند. - به صورت گروهی صحبت و گفتگو می کنند. - هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می کنند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را خوانده و زمآن‌های فعل را می‌دانند به سؤال‌ها جواب می‌دهند، صحبت گروهی نموده، و مطابق هدایت عمل می‌نمایند.		۷ دقیقه
کارخانه گی	در بارهٔ مادر یک مقاله بنویسید که از پنج سطر کم نباشد و اسم فعل (نوشتن) را در سه زمان گردان نموده در کتابچه‌های خود بنویسید.		۳ دقیقه

معلومات اضافی

مادر، نخستین مدرسه‌یی است که نسل‌های بشری در آن تربیه می‌شوند، نقش مادر در حیات جامعه نهایت تأثیر گذار می‌باشد، آنچه را طفل از مادر فرا می‌گیرد، با این تربیت در دامان مادر آینده و سرنوشت ملت و جامعه خود را ترسیم می‌کند و مادر در تعیین زنده گی جوانان و مردان نقش کلیدی دارد.
تاریخ بشر هیچ دین و نظامی‌را نمی‌شناسد که به اندازهٔ دین اسلام زن را در جایگاه مادری مورد تکریم قرار دهد و مقام او را بالا برده باشد. در اسلام سفارش‌های مؤکدی نسبت به تکریم مادر آمده است، و نیکی با مادر از جملهٔ واجبات دینی می‌باشد. همچنان دین ما حقوق مادر را نظر به رنج فراوانی که از آغاز پیدایش طفل به دوش دارد بیشتر از پدر اعلام می‌دارد.
خداوند (ج) می‌فرماید:
(وَوَصَّيْنَا الْإِنسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا) سورهٔ الاحقاف آیهٔ ۱۵
ترجمه: و ما انسان را به احسان در حق پدر و مادر سفارش کردیم که مادر با رنج بار حمل کشید و باز با مشقت وضع حمل نمود و سی ماه تمام مدت حمل و شیرخواری بود.
در حدیث شریف آمده است که شخص نزد رسول الله (ص) رفت و گفت: می‌خواهم به غزا بروم، آمده ام تا از شما مشوره گیرم. پیامبر (ص) فرمود: آیا مادر داری؟ گفت: آری. فرمود: پس با او باش که بهشت زیر پاهای اوست (نسائی کتاب الجهاد، ج ۳۱۰۴) و ابن ماجه کتاب الجهاد ج ۲۷۸۱) پس از این دانسته می‌شود که مادر چه جایگاه بلندی دارد که حتا در قرآن کریم و احادیث نبوی به آن اشارهٔ مستقیم صورت گرفته است.
در کتب دینی ما ذکر گردیده که مادر هرچند مشرک هم باشد باید حق او را اداء نموده و به او احترام قایل شوند.

رهنمای تدریس درس (ماشین چاپ)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	ماشین چاپ و قواعد دستوری
هدف کلی	آشنایی با اختراعات مهم جهان و دانستن وجوه افعال
اهداف آموزشی • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در پایان این درس به اهداف زیر دست می‌یابند: زنده گی‌نامهٔ مخترع ماشین چاپ و تعریف وجوه افعال را می‌دانند. تقویت درست خواندن و درست نوشتن و گوش فرا دادن. تقویت دلچسپی به اختراعات جهان.
روش‌های تدریس	سؤال و جواب (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی
مواد ممد درسی	- تصویرهایی از اختراعات جهان - چارت وجوه افعال

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادی سلام، گرفتن حاضری، تنظیم صنف به گروه‌ها، کار خانه گی شاگردان را ملاحظه و درس گذشته را با دو سؤال زیر ارزیابی کنید. - کدام یک از شما می‌تواند چند سطر متن را در مقابل همصنفان بخوانند؟ - کی می‌تواند زمانه‌های فعل را روی تخته بنویسد و بخواند؟ جهت دانستن دانش قبلی شاگردان در مورد درس جدید سؤال‌های زیر را طرح کنید. - در تصویر صفحهٔ کتاب چه را می‌بینید؟ - چند نوع ماشین را می‌شناسید؟	- ادای سلام نموده، به حاضری جواب داده، کار خانه گی را آماده ساخته و به گروه‌ها تنظیم شوند. - یک شاگرد شش مصراع اول درس را می‌خواند. - یک شاگرد می‌نویسد و می‌خواند. - چند شاگرد به نوبت در مورد تصویر صفحه سخن می‌گوید. - چند شاگرد به نوبت نام انواع ماشین‌ها را می‌گیرند.	۷ دقیقه
قسمت اول درس خواندن متن	روی تخته به خط خوانا بنویسید «ماشین چاپ» و بگویید عنوان درس امروز است. - از شاگردان بخواهید که درس را به صورت خاموشانه بخوانند. - درس را با آواز جهر و مناسب بخوانید، کلمه‌های مشکل آن را معنا کنید و در مورد ماشین چاپ معلومات بدهید. - از چند شاگرد بخواهید که متن را پنج پنج سطر با آواز بلند در مقابل همصنفان بخوانند و معنا کنند. - از هر گروه دو شاگرد را بخواهید که به نوبت یکی متن را بخواند و دیگری آنچه که آموخته است به دیگران بگوید. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی در مورد درس صحبت نمایند و یک شاگرد به نماینده گی از گروه خود نتیجه را به دیگران بیان دارد.	- متوجه تخته و نوشته آن می‌شوند. - به صورت خاموشانه متن را می‌خوانند. - متوجه می‌شوند و گوش می‌گیرند. - چند شاگرد متن را پنج پنج سطر می‌خوانند و معنا می‌کنند. - یکی متن را می‌خواند و دیگری آموختهٔ خود را به دیگران می‌گوید و چارت افعال را توضیح می‌کند. - به صورت گروهی در مورد درس صحبت می‌نمایند و یک شاگرد به نماینده گی از گروه خود نتیجه را می‌گوید.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم را بدهید و خلاصهٔ درس را به شاگردان بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌ها جواب ارائه داشته و در غیر آن خود سؤال طرح و به آن جواب بگویید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
فعالیت مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری و تنظیم شاگردان به گروه‌ها، درس گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید. - ماشین چاپ را کی اختراع کرد؟ - کی می‌تواند فایده‌هایی را که ماشین چاپ به وجود آورده است بگوید؟	- ادای سلام می‌کنند به حاضری جواب داده به گروه تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد نام مخترع ماشین چاپ را می‌گوید. - یک شاگرد فایده‌های ماشین چاپ را می‌گوید.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس **دستور زبان**	- روی تخته به خط خوانا بنویسید. «وجوه افعال» و بگویید عنوان درس امروز است و چارت وجوه افعال را روی تخته نصب کنید. - درس را با آواز بلند و مناسب بخوانید و در مورد وجوه افعال (وجه اخباری، وجه التزامی و وجه امری) معلومات بدهید و کلمه‌های مشکل را روی تخته بنویسید و معنا کنید. - از یک گروه از چند شاگرد بخواهید که به نوبت وجوه افعال را در مقابل همصنفان به آواز بلند و مناسب بخوانند. کمک و رهنمایی کنید. - از یک گروه چند شاگرد وجه اخباری فعل را در مقابل همصنفان بخوانند، آن‌ها را تشویق و راهنمایی کنید. - از یک گروه دو شاگرد را بخواهید تا وجه التزامی‌فعل را به نوبت در مقابل همصنفان بخوانند، کمک و راهنمایی کنید. - از یک گروه دو شاگرد را بخواهید تا وجه امری فعل را در مقابل همصنفان با آواز بلند و مناسب بخوانند، کمک و راهنمایی کنید.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - گوش فرا می‌دهند. - چند شاگرد به نوبت وجوه افعال را در مقابل همصنفان می‌خوانند. - چند شاگرد به نوبت وجه اخباری فعل را در مقابل همصنفان به آواز بلند می‌خوانند. - دو شاگرد از یک گروه وجه التزامی‌فعل را در مقابل همصنفان با آواز بلند می‌خوانند. - دو شاگرد به نوبت وجه امری فعل را در مقابل همصنفان می‌خوانند.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم را ارائه کنید. وخلاصهٔ درس را به شاگردان بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های که از طرف شاگردان پرسیده می‌شود پاسخ ارائه نموده و یا خود سؤال‌هایی را طرح نموده و به آن پاسخ دهید		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، جهت ارزیابی درس گذشته از شاگردان بپرسید: - کدام یک از شما می‌تواند وجوه افعال را تعریف کند؟ - کی می‌تواند وجه اخباری فعل را روی تخته بنویسد و بخواند؟	- ادای سلام نموده به حاضری جواب داده و به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد وجوه افعال را تعریف می‌کند. - یک شاگرد وجه اخباری فعل را روی تخته می‌نویسد و می‌خواند.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس **فعالیتها**	روی تخته با خط درشت بنویسید «فعالیت‌ها» و بگویید عنوان درس امروز است. - از هر گروه دو شاگرد را بخواهید که به نوبت یکی سؤال‌ها را بخواند و دیگری جواب آن‌ها را بگوید. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی کار کنند. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌ها را بخوانند و مطابق آن عمل نمایند.	- متوجه تخته و نوشته‌های روی آن می‌شوند. - دو شاگرد به نوبت یکی سؤال‌ها را می‌خواند و دیگری جواب می‌دهد. - به صورت گروهی کار می‌کنند. - هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق هدایت عمل می‌نمایند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را خوانده و وجوه فعل را با طرز کار برد آن می‌دانند، به سؤال‌ها جواب می‌گویند، صحبت گروهی می‌نمایند و هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می‌نمایند.		۷ دقیقه
کارخانه‌گی	در مورد نقش ماشین چاپ و سرعت انکشاف سواد و بازسازی افکار انسانی در جوامع بشری، مقاله یی بنویسید که از پانزده سطر کم نباشد.		۳ دقیقه

معلومات اضافی

یوهانس گوتنبرگ آلمانی الاصل بود.

بین سال‌های ۱۳۹۴ – ۱۴۶۸ در آلمان زنده گی می کرد.

چاپخانه دار آلمانی، کاشف چاپ با حروف متحرک سربی.

برای اولین بار حروف متحرک سربی را ساخت.

تقویم (جنتری) ۱۴۴۸ میلادی را نیز به چاپ رسانید.

چاپ سنگی را به میان آورد. این نوع چاپ در سال ۱۴۴۰ میلادی توسط گوتنبرگ کشف شده است.

در سال ۱۴۳۶ میلادی در استراسبورگ آلمان مقیم شد و به ساختن آیینه اقدام کرد.

گوتنبرگ در نتیجهٔ فعالیت‌های خود در امر چاپ تحول بزرگی ایجاد کرد.

گوتنبرگ در سال ۱۴۳۰ م به دنبال شورشهایی که در اثر ورود فردریک سوم با مایانس به وقوع پیوست از شهر تبعید گردید.

- اختراع گوتنبرک آلمانی تحول شگرفی را در جهان پدید آورد. و فن چاپ طباعت همگام با مدنیت انسانی وسعت یافت و به سرعت جزء ضروری نیاز مبرم جوامع بشری گردید. فن چاپ و طباعت مقارن قرنهای ۱۷ و ۱۸ م در کشورهای مجاور افغانستان به کار افتیده بود و آهسته، آهسته سیر تکاملی خویش را می‌پیمود.
- در افغانستان در زمان حکومت امیر شیر علی خان پسر سوم دوست محمد خان که در سال (۱۸۶۳م) مطابق به (۱۲۷۸ هـ‌ق) به حیث زمامدار افغانستان امور را به دست گرفت. در ضمن دیگر کارهای مثبت تصمیم گرفت تا ماشین چاپ را به افغانستان وارد سازد. و برای اولین بار در تاریخ علمی و فرهنگی افغانستان این واقعهٔ بزرگ واقع گردید و مطابع مرتضاوی و مصطفاوی بین سال‌های (۱۲۷۸ و ۱۲۸۶ هـ.ق) و اندکی بعدتر در سال ۱۲۹۱ هـ. ق مطبعهٔ شمس النهار از هند برتانوی وارد افغانستان نماید. به این ترتیب افغانستان برای بار نخست در عصر امیر شیر علی خان صاحب مطابع سنگی گردید.

– اولین اثری که در مطبعهٔ مصطفاوی به چاپ رسیده است رسالهٔ (شهاب ثاقب) نام دارد. این رساله توسط خود امیر شیر علی خان تصنیف گردیده و در سال ۱۲۸۱ هـ. ق به چاپ رسید.

رهنمای تدریس درس (ابوعلی سینای بلخی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	ابوعلی سینای بلخی و قواعد دستوری
هدف کلی	آگاهی از مقام علمی و فرهنگی دانشمند کشور ابو علی سینا و دانستن انواع فعل
آموزشی اهداف • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در پایان این درس به اهداف زیر دست می‌یابند: - مقام علمی و فرهنگی ابو علی سینا و تعریف انواع فعل را می‌دانند. - تقویت درست خواندن، درست نوشتن، گوش دادن و کاربرد انواع فعل در جمله‌ها - تقویت روحیهٔ دلچسپی و علاقه مندی از به دست آوردن معلومات در بارهٔ دانشمندان.
روش‌های تدریس	سؤال و جواب (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی
مواد ممد درسی	چارت انواع فعل

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، ملاحظهٔ کار خانه گی تنظیم صنف به گروه‌ها، درس گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - مخترع ماشین چاپ کی بود؟ - کی می‌تواند یک جملهٔ اخباری بنویسد و وجه اخباری آن را مشخص کند؟ - جهت دانستن معلومات قبلی شاگردان در مورد درس جدید پرسش‌های زیر را طرح کنید. - کی می‌تواند در مورد تصویر صفحهٔ کتاب معلومات دهد؟ - کدام دانشمند کشور ما در شرق و غرب از شهرت عالی برخودار است؟	- بعد از ادای سلام و کارخانه گی را آماده ساخته و به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد نام مخترع ماشین چاپ را می گوید. - یک شاگرد یک جملهٔ اخباری نوشته و وجه اخباری آن را مشخص می کند. - یک شاگرد در مورد تصویر کتاب معلومات می‌دهد. - یک شاگرد دانشمند کشور را معرفی می کند.	۷ دقیقه
قسمت اول درس **خواندن متن**	- روی تخته بنویسید، «ابوعلی سینای بلخی» و بگویید عنوان درس جدید است. - شاگردان را متوجه صفحهٔ کتاب بسازید و از آنان بخواهید که متن درس را به صورت خاموشانه بخوانند و کلمه‌های مشکل را بیرون نویس کنند. - متن درس را با آواز بلند و مناسب بخوانید و کلمه‌های مشکل را از شاگردان گرفته روی تخته بنویسید و معنا کنید و در مورد درس معلومات دهید. - از چند شاگرد بخواهید که متن را به نوبت هشت هشت سطر در مقابل همصنفان با آواز بلند و مناسب بخوانند. - از هر گروه دو شاگرد را بخواهید که یکی متن را با آواز بلند بخواند و دیگری مفهوم آن را به دیگران بگوید و چارت انواع فعل را توضیح کند. - از شاگردان بخواهید در مورد اهمیت درس به صورت گروهی صحبت کنند و یک شاگرد به نماینده گی از گروه خود نتیجه را به دیگران بگوید.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - درس را به صورت خاموشانه می‌خوانند و کلمه‌های مشکل را بیرون نویس می کنند. - متوجه می‌شوند و گوش می‌دهند. - متن را به نوبت هشت هشت سطر می‌خوانند. - یک شاگرد متن را می‌خواند و دیگری مفهوم آن را به دیگران می گوید. - صحبت گروهی می کنند و یک نفر به نماینده گی از گروه خود نتیجه را به دیگران می گوید.	۲۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم را ارائه دارید وخلاصهٔ درس را بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌ها پاسخ ارائه داشته و در غیر آن خود سؤال طرح و جواب بگویید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، تنظیم صنف به گروپ‌ها درس گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید. - ابن سینا از کجا بود و پدرش چه نام داشت؟ - کی می‌تواند معنای کلمه‌های آشکار و مخفی را روی تخته بنویسد.	-ادای سلام نموده، به حاضری جواب داده و به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد جواب می‌دهد. - یک شاگرد معنای کلمه‌ها را روی تخته می‌نویسد.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس دستور زبان	- روی تخته بنویسید «انواع فعل» و بگویید که عنوان درس امروز است. -درس را با آواز بلند و مناسب بخوانید و معنای کلمه‌ها را بگویید و چارت انواع فعل را روی تخته نصب کنید. -از هر گروه یک شاگرد را بخواهید که متن درس را به نوبت در مقابل همصنفان به آواز بلند بخواند و معنا کند. - از هر گروه، یک شاگرد را بخواهید که به نوبت تعریف یک فعل را بگوید و مثال آن را روی تخته بنویسد، تشویق و کمک کنید. -از هر گروه دو شاگرد را بخواهید که به نوبت یکی تعریف فعل را بیان دارد و دیگری مثال آن را روی تخته بنویسد. -از هر گروه یک شاگرد را بخواهید که به نوبت یک مثال فعلی غیر از مثال داخل کتاب روی تخته بنویسد. کمک و تشویق کنید.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - گوش فرا می‌دهند. - یک شاگرد از هر گروه به نوبت درس را با آواز بلند می‌خواند. - یک شاگرد از هر گروه به نوبت تعریف یک فعل را می گوید و مثال را روی تخته می‌نویسد. - یک شاگرد تعریف فعل را بیان می‌دارد و دیگری مثال آن را روی تخته می‌نویسد. - یک شاگرد از هر گروه یک مثال روی تخته می‌نویسد.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	- توضیحات لازم در مورد درس ارائه کنید.خلاصهٔ درس را بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان جواب بدهید و سؤال‌های ناگفتهٔ احتمالی را مطرح و خود به جواب آن بپردازید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	-بعد از ادای سلام، درس گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: -کدام یک از شما می‌تواند انواع فعل را نام بگیرد؟ -کی می‌تواند یک جمله بنویسد و در آن فعل متعدی را نشان دهد؟	--ادای سلام نموده به گروه تنظیم می‌شوند. --یک شاگرد انواع فعل رانام می‌گیرد. --یک شاگرد یک جمله می‌نویسد و در آن فعل متعددی را نشان می‌دهد.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس **فعالیت ها**	-روی تخته به خط خوانا بنویسید فعالیت‌ها و بگویید عنوان درس امروز است. -از یک گروه یک شاگرد را بخواهید تا سؤال‌ها را بخواند و از گروه دیگر یک شاگرد آنچه را می‌شنود پاسخ بگوید. -از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی کار کنند. -از شاگردان بخواهید که هدایت‌ها را بخوانند و مطابق آن عمل کنند.	-متوجه تخته و نوشتهٔ روی آن می‌شوند. -یک شاگرد از یک گروه سؤالات را می‌خواند و یک شاگرد از دیگر گروه پاسخ می‌دهد. -به صورت گروهی صحبت و گفتگو می‌نمایند. -هدایت‌ها را می‌خوانند ومطابق آن عمل می‌کنند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را می‌خوانند انواع فعل را دانسته، به سؤال‌ها جواب می‌گویند، صحبت گروهی می‌نمایند، هدایت‌ها را می‌خوانند وطبق آن عمل می‌کنند.		۷دقیقه
کارخانه‌گی	شاگردان رباعی زیر را به حافظه بسپارند: زان پیش که از جهانی فرومانی فرد آن به که نبایـــــدت پشیمانی خورد امـــــروز بکن چو می‌توانی کاری فردا چــــه کنی چو هیچ نتوانی کرد		۳ دقیقه

معلومات اضافی:

۱- اناتومی: مطالعهٔ ساختمان داخلی بدن.

۲- پتالوژی: مطالعهٔ امراض مختلف.

۳- جیولوژی: از دو کلمهٔ جیو و لوژی ترکیب یافته است که جیو به معنای زمین و لوژی به معنای علم، معرفت الارض یا زمین شناسی.

۴- یونسکو: سازمان تعلیمی و تربیتی، علمی و فرهنگی ملل متحد.

۵- ترمینالوژی: علم اللغه، لغت شناسی، واژه شناسی و اصطلاح شناسی

۶- سده‌های میانه: قرون وسطی (۳۵۳ م. – ۱۴۵۳ میلادی) (۱)

۷- لیسهٔ ابن سینا: این لیسه به نام دانشمند بزرگ ابوعلی سینای بلخی است که در کارته چهار کابل واقع است.

۸- شفاخانهٔ ابن سینا: این شفاخانه که در شهر کابل و در نزدیکی پل هارتل موقعیت دارد، به نام عالم فرهیخته و طبیب بی بدیل ابوعلی سینای بلخی مسمی‌است.

۹- ابن سینا به معنای پسر سینا

(۱) در سال **۳۵۳** میلادی بزرگترین امپراطوری جهان (امپراطوری روم) به دست بربرها که از سمت شمال آن مملک به مرکز آن (روم) حمله کردند و آن امپراطوری را سقوط دادند. و در سال **۱۴۵۳** میلادی قوای ترکیهٔ عثمانی تحت رهبری سلطان محمد پنجم، قسطنطنیه را فتح کرده و آن را به تصرف خود در آوردند. فاصله زمانی بین این دو واقعهٔ بزرگ تاریخی را به نام سدهٔهای میان یا قرون وسطی یاد می کنند.

درس دهم

رهنمای تدریس درس (فولکلور «فرهنگ مردم»)

عناوین مطالب	**شرح مطالب**
موضوع درس	فولکلور (فرهنگ مردم) و قواعد دستوری
هدف کلی	آگاهی شاگردان از فرهنگ مردم و بخش‌های آن و دانستن قید و انواع آن
اهداف آموزشی • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در پایان این درس به اهداف زیر دست می‌یابند: فرهنگ مردم و بخش‌های آن، تعریف قید و انواع آن ر ا می‌دانند. تقویت درست خواندن، درست نوشتن، سخن گفتن و شنیدن (گوش فرا دادن). تقویت دلچسپی برای فراگرفتن بیشتر مطالب فرهنگ عامیانه.
روش‌های تدریس	سؤال و جواب (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی.
مواد ممد درسی	- چارت‌های چند ضرب المثل. - چارت قید ها.

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، تنظیم صنف به گروه‌ها کارخانه گی شاگردان را ملاحظه و درس گذشته را چنین ارزیابی کنید. - ابو علی سینا از کجا بود؟ - کی می‌تواند یک جمله روی تخته بنویسد و فعل معلوم را در آن نشان دهد؟ جهت دانستن دانش قبلی شاگردان در مورد درس جدید سؤال‌های زیر را طرح کنید: - کی می‌تواند یک چیستان بگوید؟ - کی نیزه بازی و ریسمان کشی را دیده است؟ - در تصویر صفحهٔ کتاب چه می‌بینید؟	- ادای سلام نموده حاضری را جواب داده و به گروه‌ها تنظیم و کارخانه گی را آماده می‌سازند. - یک شاگرد جملهٔ را روی تخته می‌نویسد و فعل معلوم را در آن نشان می‌دهد و یک شاگرد نام وطن ابوعلی سینا را می‌گوید. - یک شاگرد چیستان می‌گوید. - چند شاگرد به نوبت جواب می‌گوید. - چند شاگرد به نوبت صحبت می‌کنند.	۷دقیقه
قسمت اول درس خواندن متن	روی تخته به خط خوانا بنویسید «فرهنگ مردم» و بگویید عنوان درس امروز است. - متن را با آواز بلند و مناسب خوانده، کلمه‌های مشکل آن را معنا و در مورد معلومات بدهید و چارت ضرب المثل‌ها را روی تخته نصب و تشریح کنید. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید تا متن را سه سه سطر در مقابل همصنفان با آواز بلند بخوانند. - از یک گروه یک شاگرد را بخواهید تا متن را بخواند و یک شاگرد از گروه دیگر مفهوم آن را بگوید. - از شاگردان بخواهید که متن درس را به صورت خاموشانه بخوانند و بعد در گروه‌های خود صحبت نموده و یک شاگرد از هرگروه نتیجهٔ صحبت گروه خود را به دیگران بگوید.	- متوجه تخته و نوشتهٔ روی آن می‌شوند. - گوش فرا می‌دهند. - از هر گروه یک شاگرد متن را با آواز بلند می‌خواند. - یک شاگرد از یک گروه متن را می‌خواند و یک شاگرد از گروه دیگر مفهوم آن را بیان می‌کند. - به صورت خاموشانه متن را می‌خوانند و در مورد درس صحبت گروهی نموده و از هر گروه یک شاگرد نتیجهٔ صحبت گروه را ارائه می‌کند.	۳۰ دقیقه
خلاصه	خلاصهٔ درس را بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌ها پاسخ ارائه نموده و در غیر آن خود سؤال طرح و جواب بگویید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، تنظیم صنف به گروه‌ها، درس گذشته را با طرح سؤال‌ها ارزیابی کنید. - فرهنگ مردم چند بخش است؟ - کدام یک از شما می‌تواند در مورد فرهنگ مردم، شفاهی معلومات دهد؟	- ادای سلام نموده، به حاضری جواب داده و به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد جواب می‌دهد. - یک شاگرد و در مورد سخن می‌گوید.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس **دستور زبان**	- روی تخته با خط خوانا بنویسید «قید» و بگوید عنوان درس امروز است. - از شاگردان بخواهید که متن درس را به صورت خاموشانه بخوانند و کلمه‌های مشکل آن را بیرون نویس کنند. - درس را به آواز بلند و مناسب بخوانید، کلمه‌های مشکل را از شاگردان گرفته روی تخته بنویسید و مقایسه کنید و در مورد قید و تعریف آن معلومات دهید چارت قیدها را روی تخته نصب و تشریح کنید. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید که تعریف قید را بگوید. - چند جمله روی تخته بنویسید که در آن قید به کار گرفته شده باشد و از چند شاگرد بخواهید که به نوبت جمله‌ها را بخوانند و قید را در آن مشخص نموده دور آن حلقه بکشند.	- متوجه تخته و نوشتهٔ روی آن می‌شوند. - خاموشانه می‌خوانند و کلمه‌های مشکل را رونویس می‌کنند. - کلمه‌های مشکل را می‌گویند. - گوش فرا می‌دهند. - از هر گروه یک شاگرد به نوبت تعریف قید را در مقابل همصنفان می‌گوید. - چند شاگرد به نوبت جمله‌های را می‌خوانند و قید را در آن مشخص می‌کنند.	۳۰ دقیقه
خلاصه	- خلاصهٔ درس را برای شاگردان بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان جواب بگویید و سؤال‌های ناگفته احتمالی را خود مطرح و به پاسخ آن‌ها بپردازید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، درس گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید. - کی می‌تواند قید را تعریف کند؟ - کدام یک از شما می‌تواند انواع قید را نام بگیرد؟ - کی می‌تواند یک جمله بنویسد و در آن قید را مشخص کند؟	- ادای سلام نموده، به حاضری جواب می‌گویند. - یک شاگرد قید را تعریف می‌کند. - یک یک شاگرد از هر گروه به نوبت انواع قید را نام می‌گیرد. - یک شاگرد جمله را می‌نویسد و در آن قید را نشان می‌دهد.	۵ دقیقه
فعالیت ها **قسمت سوم درس**	- روی تخته بنویسید. «فعالیت»ها و بگویید عنوان درس امروز است. - از هر گروه دو شاگرد را بخواهید که یکی سؤال‌ها را بخواند و دیگری جواب آن را بگوید، تا مهارت گوش دادن و سخنرانی تقویه گردد. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی صحبت و گفتگو نمایند. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌ها را بخوانند و هدایاتی که داده شده است مطابق آن عمل نمایند.	- متوجه تخته و نوشتهٔ روی آن می‌شوند و گوش می‌دهند. - یک شاگرد سؤال‌ها را می‌خواند و یک شاگرد جواب می‌گوید. - به صورت گروهی صحبت می‌کنند. - -هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق هدایات عمل می‌کنند .	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را می‌خوانند قید و انواع آن را با کار برد آن در جمله می‌فهمند، به سؤال‌ها جواب ارائه می‌نمایند. مطابق هدایت عمل می‌کنند، صحبت گروهی نمودند.		۷ دقیقه
کارخانه گی	چند چیستان و ضرب المثل در کتابچه‌های خود بنویسند و در روز آینده در صنف بخوانند.		۳ دقیقه

معلومات اضافی

چیستان‌ها

۱- می‌رود، می‌رود پشت سر خود را نمی‌بیند (آب)

۲- یک توته گل، تمام خانه کاه گل (چراغ)

۳- هزاران سیر گندم، جواری و جو را می‌خورد؛ اما سیر نمی‌شود (آسیاب)

۴- آن چیست؟ کـــه با برگ پناهی دارد   جـــــــامهٔ سوسنی و سبز کــلاهی دارد.
سینه اش چاک نمایند و سرش را ببرند   حیرت این است که نه جرم نه گناهی دارد.
(بادنجان سیاه)

۵- آسمان پر ستاره — دینگگ دینگگ می‌باره.
(غربال)

دوبیتی ها

سر کـــوه بلند یک دانه گندم   غــــریبی می کنم با ملک مردم
غریبی کـرده کرده زار گشتم   میان دوست و دشمن خوار گشتم

لطیفه ها: از گرسنه یی پرسیدند که دو جمع دو چند می‌شود؟

گرسنه در جواب گفت: چهار قرص نان

در زمان بسیار پیش شخصی چاقویی پیدا کرده بُود؛ اما نمی‌دانست که آن چه است؟ مجبور شد نزد شخصی رفت و از او پرسید: آیا تو این چیز را می‌شناسی؟

آن شخص در جواب گفت: بلی! چوچهٔ اره است و تا اکنون دندان نکشیده.

ضرب المثل ها:

- عاقبت گرگ زاده گرگ شود   گرچه با آدمی‌بزرگ شود
- شتر را پرسیدند چرا گردنت کج است؟ شتر در جواب گفت کجایم راست است؟
- دستم به آلو نمی‌رسد، آلو ترش است.
- کوه به کوه نمی‌رسد آدم به آدم می‌رسد.
- از نو کیسه وام مخواهید.
- رنگم ببین حالم نپرس.

اگر گاو سیاه است، شیرش سفید است.

رهنمای تدریس درس (وحدت ملی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	وحدت ملی و قواعد دستوری
هدف کلی	آگاهی شاگردان از اهمیت وحدت ملی و دانستن قیدهای زمان و مکان
آموزشی اهداف • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در پایان این درس به اهداف زیر دست می‌یابند: - مفهوم وحد ملی و تعریف قیدهای زمان و مکان را می‌دانند. - تقویت درست خواندن، درست نوشتن، گوش دادن و سخنرانی. - تقویت احساس خوشی از به دست آوردن معلومات در مورد وحدت ملی و بیان نمودن آن به دیگران.
روش‌های تدریس	سؤال و جواب (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی.
مواد ممد درسی	- تصویرها و فلم‌ها در صورت امکان. - چارت قیدهای زمان و مکان.

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، تنظیم صنف به گروه‌ها، کارخانه‌گی شاگردان را ملاحظه و درس گذشته را چنین ارزیابی کنید: - کی می‌تواند فرهنگ مردم را تعریف کند؟ - کدام یک از شما می‌تواند یک جمله بنویسد و در آن قید را مشخص کند؟ جهت دانستن معلومات قبلی شاگردان در مورد درس جدید پرسش‌های زیر را طرح کنید: - در تصویر صفحه چه می‌بینید می‌توانید معلومات دهید؟ - دوستی، برادری و تفاهم بین مردمان مختلف یک کشور را به نام چه یاد می‌کنند؟ - آیا اتحاد و همبسته گی مردمان یک کشور در ترقی و پیشرفت تأثیر دارد؟	- ادای سلام نموده حاضری را جواب داده و به گروه‌ها تنظیم و کارخانه گی را آماده می‌سازد. - یک شاگرد فرهنگ را تعریف می‌کند. و یک شاگرد یک جمله می‌نویسد و در آن قید را مشخص کند. - یک شاگرد در مورد تصویر صفحه معلومات می‌دهد. - یک شاگرد جواب می گوید. - یک شاگرد در مورد ابراز نظر می‌کند.	۷ دقیقه
قسمت اول درس خواندن متن	- روی تخته با خط خوانا بنویسید «وحدت ملی» و بگویید که عنوان درس امروز است. - از شاگردان بخواهید که درس را به صورت خاموشانه بخوانند و کلمه‌های مشکل آن را بیرون نویس کنند. - متن را با آواز بلند و مناسب بخوانید، کلمه‌های مشکل را از شاگردان گرفته روی تخته بنویسد و معنا کنید و در مورد درس معلومات همه جانبه بدهید و تصویرها را روی تخته بیاویزید و توضیح کنید. - از هر گروه یک یک شاگرد را بخواهید تا متن درس را پنج پنج سطر در مقابل همصنفان خود بخوانند و معنا کنند. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید که در مورد تصویرها به نوبت به دیگران توضیحات بدهند. - از شاگردان بخواهید که در مورد درس با هم به صورت گروهی صحبت نموده و نتیجه صحبت را یک شاگرد به نماینده گی از گروه خود به دیگران بگوید.	- متوجه تخته و نوشته‌های روی آن می‌شوند. - به صورت خاموشانه شان متن درس را می‌خوانند و کلمه‌های مشکل را بیرون نویس می کنند. - کلمه‌های مشکل را می گویند. - متن درس را پنج پنج سطر به نوبت می‌خوانند و معنا می کنند. - از هر گروه یک شاگرد تصویرها را به نوبت به دیگران توضیح میکند. - در مورد درس به صورت گروهی صحبت نموده و نتیجه صحبت را یک شاگرد از هر گروه در مقابل دیگران بیان می‌دارد.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم را ارائه دارید. خلاصهٔ درس را به شاگردان بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان پاسخ داده و در غیر آن خود سؤال طرح و به آن جواب بگویید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	- بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، درس گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - کی می‌تواند شش سطر اول متن را در مقابل همصنفان با آواز بلند بخواند و معنا کند. -کدام یک از شما می‌تواند در مورد «وحدت ملی» و اهمیت آن معلومات دهد؟	- ادای سلام نموده، به حاضری جواب می‌دهند. - یک شاگرد شش سطر اول متن را می‌خواند و معنا می‌کند. - یک شاگرد در مورد «وحدت ملی» معلومات می‌دهد.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس **دستور زبان**	- روی تخته با خط درشت بنویسید «قیدهای زمان و مکان» و بگویید عنوان درس امروز است. - متن درس را بخوانید و در مورد قید زمان و قید مکان معلومات داده، چارت قیدهای زمان و مکان را روی تخته نصب و توضیح کنید. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید تا متن درس را در مقابل همصنفان با آوآواز بلند و مناسب بخواند. - از هر گروه دو شاگرد را بخواهید که یک یک جمله روی تخته بنویسد و دومی‌قید زمان یا مکان را در آن مشخص کند. - از هر گروه یک یک شاگرد را بخواهید تا به نوبت چارت قید زمان و مکان را در مقابل همصنفان توضیح و تشریح کند.	- متوجه تخته و نوشتهٔ روی آن می‌شوند. - گوش فرا می‌دهند. - متن را در مقابل همصنفان با آواز بلند و مناسب می‌خواند. - یک شاگرد یک جمله روی تخته می‌نویسد و یک شاگرد قید زمان و مکان را در آن تشخیص می‌کند. - از هر گروه یک یک شاگرد چارت‌های قید زمان و مکان را در مقابل همصنفان توضیح و تشریح می‌کند.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	- توضیحات لازم را ارائه دارید. و خلاصهٔ درس را برای شاگردان بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ آن‌ها	به سؤال‌های احتمالی که از طرف شاگردان صورت می‌گیرد جواب ارائه دارید در غیر آن خود، سؤال‌ها را طرح نموده، به آن جواب دهید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی درس	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، درس گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید. - کی می‌تواند قیدهای زمان و مکان را تعریف کند؟ - کدام یک از شما می‌تواند یک جمله بنویسد که در آن قید زمان به کار رفته باشد. - کی می‌تواند یک جمله بنویسد و قید مکان را در آن نشان دهد؟	- ادای سلام می‌نمایند و به حاضری جواب می‌گویند. - یک شاگرد قیدهای زمان و مکان را تعریف می‌کند. - یک شاگرد جمله یی می‌نویسد که در آن قید زمان به کار گرفته شده باشد. - یک شاگرد جمله یی می‌نویسد و در آن قید مکان را نشان می‌دهد.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس فعالیتها	- بعد از شنیدن جواب‌ها روی تخته بنویسید «فعالیت‌ها» و بگویید عنوان درس امروز است. - از هر گروه دو دو شاگرد را بخواهید که یکی سؤال‌ها را بخواند و دیگری به آن جواب بگوید، مورد تشویق و رهنمایی قرار دهید. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی صحبت و گفتگو نمایند. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌ها را بخوانند ومطابق آن عمل کنند.	- متوجه تخته و نوشتهٔ روی آن می‌شوند و گوش فرا می‌دهند. - یک شاگرد سؤال‌ها را می‌خواند و دیگری جواب می‌گوید. - به صورت گروهی صحبت و گفتگو می‌کنند. - هدایت‌ها را می‌خوانند ومطابق آن عمل می‌کنند .	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را می‌خوانند، تعریف و کار برد قیدهای زمان و مکان را می‌فهمند. به سؤال‌ها جواب ارائه نمودند، صحبت گروهی کرده و هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می‌نمایند.		۷ دقیقه
کار خانه گی	دربارهٔ وحدت ملی مقاله یی بنویسند که از هشت سطر کم نباشد.		۳ دقیقه

معلومات اضافی:

۱- ارسطو: دانشمند یونانی و استاد سکندر مقدونی

۲- هخامنشی ها: سلاله یی که در فارس قدیم (ایران) حکومت داشتند و با هجوم و تعرض سکندر مقدونی منقرض شدند مؤسس این سلاله کوروش و آخرین شان داریوش سوم است، که در سال ۳۲۱ ق م. به دست عساکر یونانی کشته شد.

۳- امپراتور: مأخذ از لاتین عنوان سرداران روم قدیم، در روم سپهسالاران نظامی‌را امپراتور می‌خواندند و در روز گاران بعد چون پادشاهان روم فرماندهی قشون را هم به دوش داشتند. این عنوان با عنوان پادشاه توام گردید.

۴- ملت: مردمی که باداشتن قوم‌های مختلف در یک سرزمین به صورت مشترک زنده گی می کنند و در آبادی، ترقی، پیشرفت، حفظ نوامیس ملی و دفاع از آن مسؤولیت دارند.

۵- دموکراسی: کلمۀ فرانسوی است، دموکراسی حکومت عامه، حکومتی که در آن حاکمیت در دست مردم است، کارها در آن به وسیلۀ نماینده گانی که عموم مردم انتخاب می کنند، انجام می‌شود.

۶- مقدونیه: نام یکی از شهرهای تاریخی یونان است و محل تولد اسکندر بوده است.

۷- علامه اقبال: محمد اقبال لاهوری شاعر متفکر متولد ۱۸۷۳ میلادی مطابق ۱۲۵۲ هـ. ش. سال وفات ۱۹۳۸ میلادی مطابق ۱۳۱۷ هـ. ش.

رهنمای تدریس درس (حقوق زن در جامعه)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	حقوق زن در جامعه و قواعد دستوری
هدف کلی	آشنایی شاگردان باحقوق زن در جامعه و دانستن قیدهای حالت و مقدار
اهداف آموزشی • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در پایان این درس به اهداف زیر دست می‌یابند: - حقوق زن را در جامعه تعریف نموده و قیدهای مقدار و حالت را می‌دانند. - تقویت درست خواندن و درست نوشتن، گوش دادن و سخنرانی. - تقویت علاقه مندی از پی بردن به حقوق زن در جامعه
روش‌های تدریس	سؤال و جواب (پرسش و پاسخ) کار گروهی و انفرادی
مواد ممد درسی	- تصاویر چند از فعالیت‌های زنان - چارت قیدهای حالت و مقدار

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام و گرفتن حاضری و ملاحظه کارخانه گی درس گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: کی می‌تواند در مورد وحدت ملی معلومات دهد؟ کدام یک از شما می‌تواند یک جمله روی تخته بنویسد که در آن قید زمان به کار رفته باشد؟ جهت دانستن معلومات قبلی شاگردان در مورد درس جدید سؤال‌های زیر را بپرسید : کی می‌تواند در مورد تصویر صفحهٔ کتاب معلومات دهد؟ کدام یک از شما می‌تواند در مورد حقوق مادر یک جمله روی تخته بنویسید	- ادای سلام نموده حاضری را جواب می‌گویند وکارخانه گی را آماده می‌سازند. - یک شاگرد در مورد وحدت ملی معلومات می‌دهد. - یک شاگرد جمله یی می‌نویسد که در آن قید زمان بکار رفته است . - یک شاگرد در مورد تصویر صفحه معلومات می‌دهد . - یک شاگرد یک جمله را در مورد حقوق مادر روی تخته می‌نویسد .	۷ دقیقه
قسمت اول درس **خواندن متن**	روی تخته به خط خوانا بنویسید « حقوق زن در جامعه» و بگویید عنوان درس امروز است . از شاگردان بخواهید که متن درس را به صورت خاموشانه بخوانند و کلمه‌هایی راکه نمی‌دانند بیرون نویس کنند . متن را با آواز بلند و مناسب بخوانید و کلمه‌های مشکل را از شاگردان گرفته و او را روی تخته بنویسید و معنا کنید، در مورد درس معلومات همه جانبه ارائه دارید. چارت تصاویر را روی تخته بیاویزید و توضیح کنید . از هر گروه دو شاگرد رابخواهید که به نوبت متن را پنج پنج سطر در مقابل همصنفان بخوانند و معنا کنند، تشویق و رهنمایی کنید - از یک گروه یک شاگرد را بخواهید تا متن را با آواز مناسب بخواند و از یک گروه دیگر نیز یک شاگرد را بخواهید تا مفهوم متن را به زبان خود به دیگران بگوید. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید تا به نوبت چارت‌ها و تصاویر را به دیگران تشریح کند.	- متوجه تخته و نوشته‌های روی آن می‌شوند. - خاموشانه می‌خوانند وکلمه‌های مشکل را بیرون نویس می‌کنند . - گوش می‌دهند وکلمه‌های مشکل را می‌گویند. - متن را به نوبت پنج پنج سطر در مقابل همصنفان می‌خوانند. - یک شاگرد از هر گروه متن را می‌خواند ویک شاگرد مفهوم متن را به زبان خود می‌گوید - از هرگروه یک شاگرد چارت و تصاویر را تشریح می‌کند .	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم را بدهید و خلاصهٔ درس را بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان پاسخ بدهید و در غیر آن خود سؤال‌ها طرح و جواب بگویید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالبت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری و تنظیم صنف به گروه‌ها، درس گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید . - کی می‌تواند وحدت ملی را تعریف کند؟ - دولت به ایجاد چگونه یک جامعه مکلف می‌باشد؟ - کدام یک از شما می‌تواند قیدهای زمان و مکان را تعریف کند.	- ادای سلام نموده به حاضری جواب می‌گویند و به گروه‌ها تنظیم می‌شوند . - یک گروه وحدت ملی را تعریف می‌کند . - یک شاگرد در مورد توضیحات می‌دهد . - یک شاگرد قیدهای زمان و مکان را تعریف می‌کند	۵ دقیقه
قسمت دوم درس **دستور زبان**	- روی تخته با خط درشت بنویسید «قیدهای حالت و مقدار» و بگویید عنوان درس امروز است . - از شاگردان بخواهید که درس را خاموشانه بخوانند . - متن درس را با آواز بلند بخوانید و در مورد قید حالت و قید مقدار یا کمیت معلومات داده، چارت‌های قید حالت و مقدار را روی تخته بیاورید و تشریح کنید . - از هر گروه دونفر را بخواهید که یکی متن قیدحالت را بخواند و دیگری مثال مربوط آن را روی تخته بنویسد . - از هر گروه دو نفر را بخواهید که یکی متن قید کمیت را بخواند و دیگری یک جمله روی تخته بنویسد و در آن قید مقدار یا کمیت را به کاربرد.	- متوجه تخته و نوشته‌های روی آن می‌شوند. - درس را به صورت خاموشانه می‌خوانند . - به خواندن درس جدید و توضیحات گوش فرا می‌دهند . - یک شاگرد متن درس را با آواز بلند و مناسب می‌خواند و یک شاگرد مثال مناسب را روی تخته می‌نویسد و می‌خواند . - یک شاگرد متن درس قید کمیت را می‌خواند و یک شاگرد می‌نویسد و در آن قید کمیت یا مقدار را نشان میدهد . - فعالیت‌ها را به نوبت انجام می‌دهند.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم ارائه دارید خلاصهٔ درس را به شاگردان بگویید		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان پاسخ دهید و سؤال‌های احتمالی را خود مطرح نموده به آن‌ها جواب ارائه دارید .		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری و تنظیم صنف به گروه‌ها، درس گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید . - کی می‌تواند قید مقدار را تعریف کند؟ - کدام یک ازشما می‌تواند یک جمله بنویسد ودر آن کاربرد قید حالت را نشان بدهد؟ - کی می‌تواند قید حالت را تعریف کند و از آن یک مثال روی تخته بنویسد؟	- ادای سلام نموده به حاضری جواب داده و به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد قید را تعریف می‌کند . - یک شاگرد یک جمله می‌نویسد ودر آن کار برد قید حالت را نشان میدهد. - یک شاگرد قیدهای حالت را تعریف نموده و یک مثال روی تخته می‌نویسد	۵ دقیقه
قسمت سوم درس **فعالیتها**	- روی تخته با خط خوانا بنویسد «فعالیت‌ها» و بگوید عنوان درس امروز است . - از شاگردان بخواهید که از هر گروه یک نفر سؤال را بخواند و دیگری به آن جواب بگویید. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی صحبت و گفتگو نمایند. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌ها را بخوانند و مطابق آن عمل نمایند.	- متوجه تخته و نوشته‌های روی آن می‌شوند. - به دقت گوش فرا می‌دهند. - یک شاگرد سؤال را می‌خواند و یک شاگرد جواب می‌دهد. - به صورت گروهی صحبت و گفتگو می‌نمایند. - هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می‌نمایند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را می‌خوانند و قید حالت و قید مقدار یا کمیت را با کاربرد آن‌ها می‌فهمند. به سؤال‌ها جواب ارائه می‌نمایند. صحبت گروهی می‌کنند، و هدایت‌ها را خواندند و مطابق آن عمل نمودند.		۷ دقیقه
کارخانه گی	درمورد حقوق زن یک مقاله بنویسید که کم از شش سطر نباشد.		۳ دقیقه

معلومات اضافی

زنان منحیث نیم پیکری از جامعهٔ ما به شغل‌های مختلف مشغول بوده ودر تحول، ترقی و پیشرفت جامعه نقش قابل ملاحظه داشته و استعدادهای خود را تبارز می‌دهند و از آن بهره می گیرند .

۱- در مکاتب، مدارس، مؤسسات عالی تعلیمی‌درس می‌خوانند و مشغول تحصیل علم اند.

۲- معلم، داکتر، نرس، حقوقدان، انجینر، پولیس نظامی، وکیل شورای ولایتی و پارلمان اند .

۳- رئیس، والی و وزیر بوده وایفای نقش اداری می‌نمایند.

۴- روزنامه نگار، مؤلف کتابهای درسی اند .

۵- در احداث پروژه‌های زراعتی، تحقیقاتی، ساختمانی، مرغداری، بند و آن‌هار عملاً اشتراک دارند.

۶- به حرفه‌های چون : خیاطی، گلدوزی، خامکدوزی، قالین بافی، گلیم بافی، تربیهٔ حیوانات، باغداری، مشاطه گری و نانوایی مبادرت می‌ورزند و از ثمر آن نه تنها چرخ اقتصاد خانواده؛ بلکه جامعه را نیز به پیش می‌برند.

۷- تجارت می کنند و در اقتصاد کشور نقش فعال دارند.

۸- حقوق تقاعد (بازنشستگی) را مطابق قوانین نافذهٔ کشور اخد می‌دارند.

۹- شاعر، کتاب نویس، سراینده(آواز خوان) و ممثل اند .

۱۰- به بازیهای ورزشی چون : والیبال، باسکتبال، پینگ پانگ و هند بال مهارت دارند.

رهنمای تدریس درس (شهد یا عسل)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	شهد یا عسل و قواعد دستوری
هدف کلی	آگاهی شاگردان از طرزتولید، اهمیت غذایی و اقتصادی عسل و دانستن قیدهای تمنا و شرط
اهداف آموزشی • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در ختم این درس به اهداف زیر دست می‌یابند: - طرز تولید، اهمیت غذایی عسل و قیدهای تمنا و شرط را می‌دانند. - تقویت و رشد درست خواندن، درست نوشتن، شنیدن (گوش فرا دادن و کاربرد درست قیدهای تمنا و شرط) - تقویت علاقه مندی به فرا گرفتن معلومات در مورد عسل منحیث یک منبع خوب غذایی
روش‌های تدریس	سؤال و جواب (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی
مواد ممد درسی	- تصویرهای مختلف از صورت تولید عسل در صورت امکان - چارت‌های قیدهای تمنا و شرط

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، ملاحظهٔ کارخانه گی و تنظیم صنف به گروه‌ها درس گذشته را با پرسیدن سؤال‌های زیر ارزیابی کنید. - آیا می‌توانید در مورد حقوق زن در جامعه معلومات دهید؟ - کی می‌تواند معنای کلمه‌های اتباع، فرصت، و پیکر را روی تخته بنویسد؟ جهت دانستن معلومات قبلی شاگردان در مورد درس جدید سؤال‌های زیر را مطرح کنید. - کدام یک از شما می‌تواند چند نوع زنبور را نام بگیرد؟ - عسل چگونه محصولی است؟	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌گویند کارخانه گی را آماده و به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. -یک شاگرد کلمه‌ها و معنای آن‌ها را روی تخته می‌نویسد. - یک شاگرد از انواع زنبورها نام می‌برد. - یک شاگرد معلومات می‌دهد.	۷دقیقه
قسمت اول درس **خواندن متن**	- روی تخته به خط خوانا بنویسد «شهد یا عسل» و بگویید عنوان درس امروز است. - از شاگران بخواهید متن درس را به صورت خاموشانه بخوانند و کلمه های مشکل آن را بیرون نویس کنند. - متن درس را با آواز بلند و مناسب بخوانید، در مورد شهد یا عسل معلومات داده، کلمه‌های مشکل آن را از شاگردان بگیرید و روی تخته بنویسید و معنا نموده تصویرها را روی تخته نصب و تشریح نمایید. - از هر گروه دو شاگرد را بخواهید تا یکی کلمه‌های مشکل را روی تخته بنویسد ودیگری معنای کلمه‌ها را بنویسد و بخواند آن‌ها را تشویق و راهنمایی کنید. - از شاگردان بخواهید که در گروه‌های خود در مورد درس صحبت نمایند. و یک شاگرد از هر گروه نتیجهٔ صحبت را در مقابل همصنفان خود بگوید، تشویق و کمک نمایید.	- متوجه تخته و نوشته روی آن میشوند. - درس را خاموشانه می‌خوانند. و کلمه‌ها را یاد داشت می‌کنند. - متوجه کتاب می‌شوند و گوش می‌دهند. - متن را به نوبت می‌خوانند و معنا می‌کنند و تصویرها را تشریح می‌کنند. - یک شاگرد کلمه‌های مشکل را روی تخته می‌نویسد و دیگران معنای آن‌ها را نوشته و می‌خوانند. - به صورت گروهی صحبت می‌کنندو یک شاگرد از هر گروه نتیجهٔ صحبت گروهی خود را به دیگران می‌گوید.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	تو ضیحات لازم را بدهید و خلاصهٔ درس را بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان پاسخ داده و در غیر آن خود سؤال طرح و به آن جواب بگویید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، درس روز گذشته را با پرسیدن سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - آیا می‌توانید قید حالت را تعریف کنید؟ - کی می‌تواند در مورد قید مقدار یا کمیت معلومات دهد؟	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌گویند. - یک شاگرد قید حالت را تعریف می‌کند. -یک شاگرد معلومات می‌دهد.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس دستور زبان	- روی تخته با خط درشت بنویسید «قید شرط و قید تمنا» و بگویید عنوان درس امروز است. - از شاگردان بخواهید متن درس را به صورت خاموشانه بخوانند و واژه‌های مشکل آن را بیرون نویس کنند. - متن درس را با آواز بلند و مناسب بخوانید و کلمه‌های مشکل را از شاگردان گرفته روی تخته بنویسد، در مورد در س معلومات دهید و چارت قیدها را روی تخته نصب نموده و تشریح کنید. - از چند شاگرد بخواهید که به نوبت معنا کلمه‌ها را روی تخته بنویسند. کمک و تشویق نمایید. -از یک گروه یک شاگرد را بخواهید یک جمله بنویسد که در آن قید شرط به کار رفته باشد و از گروه دیگر یک شاگرد قید شرط را در آن نشان دهد کمک و رهنمایی کنید.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - به نوبت به سؤال‌ها جواب می‌گویند. - خاموشانه می‌خوانند و واژه‌های مشکل را بیرون نویس میکنند. - گوش فرا می‌دهند. -چندشاگرد به نوبت معنای کلمه‌ها را روی تخته مینویسند. - یک شا گرد جمله می‌نویسد و شاگرد دیگر قید را در آن نشان می‌دهد.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم را ارائه کنید و خلاصهٔ درس را بیان دارید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤ ال‌های شاگردان پاسخ ارائه کنید، و در غیر آن شما خود سؤال‌ها را طرح کنید و به آن جواب ارائه دارید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، درس روز گذشته را با پرسیدن سؤال‌های زیر ارزیابی کنید - کی می‌تواند یک جمله بنویسد و کاربرد قید شرط را در ان نشان دهد - کی می‌تواند ادات قیود تمنا را نام بگیرد؟	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می گویند . - یک شاگرد جمله می‌نویسد و کار برد قید شرط را در آن نشان میدهد. - یک شاگرد نام می گیرد.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس **فعالیتها**	- با خط خوانا و درشت بنویسید فعالیت‌ها و بگویید عنوان درس امروز است. - از شاگردان بخواهید که به نوبت سؤال‌ها را جواب بگویند. - از شاگردان بخواهید به صورت گروهی صحبت و گفتگو نمایند. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌ها را بخوانند ومطابق آن عمل کنند.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - به نوبت جواب می‌دهند. - به صورت گروهی صحبت و گفتگو میکنند. - هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می کنند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را درست خوانند، در مورد قید شرط و تمنا معلومات حاصل می کنند و طرز کاربرد آن را می‌فهمند، به سؤال‌ها جواب ارائه می‌نمایند، صحبت گروهی نموده، هدایت‌ها را می‌خوانند ومطابق آن عمل می‌نمایند.		۷ دقیقه
کار خانه گی	شاگردان پنج جمله در مورد فواید عسل در کتابچه‌های خود بنویسند.		۳ دقیقه

معلومات اضافی

عسل مایع غلیظ و شیرین است که زنبوران عسل به اثر جمع آوری عصارهٔ گلها در کند و تولید می کند معمولاً عسل به وسیلهٔ زنبوران ماده و عقیمی که کار گر نامیده می‌شوند از شیرهٔ گل‌ها، برگ‌ها و دیگر نباتات جمع آوری می‌شود.

زنبور کارگر شیرهٔ گیاهان را وارد دهانش کرده با آب دهان مخلوط می‌سازد و فرو می‌برد و آن را در محفظه یی به نام کیسه عسل که در شکمش قرار دارد، می گیرد، قسمتی از این شیرهٔ گیاهی وارد روده زنبور شده به مصرف خود زنبور می‌رسد و قسمتی دیگر هم با انقباض کیسه عسل دوباره به دهان زنبور بر می گردد. زنبور را در حجره‌های خالی کندوکه به همین منظور ساخته شده خالی می کند.این عسل بسیار رقیق است، لیکن در اثر حرارت کندو و مجاورت با هوا غلیظ می‌شود بر علاوه اختلاط آب دهان زنبور با شیرهٔ‌گل تغییرات کیمیایی را به وجود می‌آورد، این فعل و انفعالات تا هنوز کاملاً شناخته نشده است .

پس از آنکه عسل در حجرات هندسی شکل کند و حالت طبیعی به خود بگیرد، زنبور کارگر روی آنرا از یک طبقه موم می‌پوشاند، عسل به زحمت به دست می‌آید و فقط کوشش و پشت کار زنبوران کارگر است که موجب جمع آوری آن در مدت کوتاه می‌شود .

برای تهیهٔ یک کیلو گرام عسل یک زنبور باید روی دو میلیون گل یا پنج میلیون گل نشیند و یکصد و هشتاد هزار مرتبه کیسهٔ عسل خود را پر و خالی کند.

رهنمای تدریس درس (صوفی عشقری)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	صوفی عشقری و قواعد دستوری
هدف کلی	آگاهی شاگردان از زنده گینامه و نمونهٔ کلام صوفی عشقری و دانستن قید تأکید و قید شرط.
اهداف آموزشی • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در ختم این درس به اهداف زیر دست می‌یابند: - زنده گینامه و نمونهٔ کلام صوفی عشقری و قید تاکید و شرط را می‌دانند. - تقویت درست خواندن، درست نوشتن، گوش فرا دادن و کاربرد درست قیود شرط و تاکید در جمله ها. - شاگردان تشویق شوند که به زنده گی صوفی عشقری علاقه پیدا کنند و بدانند که صوفی عشقری یکی از شعرای خوب کشور ما بوده است.
روش تدریس	سؤال و جواب (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی
مواد ممد درسی	چارت نمونهٔ سخن صوفی عشقری و در صورت امکان تصویری از عشقری کارت‌های قیدهای تاکید و شرط

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، ملاحظهٔ کارخانه گی و تنظیم صنف به گروه‌ها، درس گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - کی می‌تواند در مورد عسل معلومات دهد؟ -کدام یک از شما می‌تواند که یک جمله بنویسد که در آن قید شرط به کار رفته باشد؟ جهت دانستن معلومات قبلی شاگردان در مورد درس جدید سؤال‌های زیر را طرح کنید: -کدام یک از شما می‌تواند نام چند شاعر کشور مان را بگوید. - پغمان مربوط کدام ولایت است؟ -آیا نام عشقری را شنیده اید؟ بگویید از کجاست؟	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می گویند کارخانه گی را آماده و به گروها تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد در بارهٔ عسل معلومات می‌دهد. - یک شاگرد جملهٔ قید شرطی می‌نویسد. - یک شاگرد نام چند شاعر را می گیرد. - یک شاگرد جواب می گوید. - یک شاگرد معلومات می‌دهد.	۷ دقیقه
قسمت اول درس **خواندن متن**	روی تخته به خط خوانا بنویسید «صوفی عشقری» و بگویید عنوان درس امروز است. - از شاگران بخواهید که متن درس جدید را به صورت خاموشانه بخوانند و کلمه های مشکل آن را بیرون نویس کنند. - از شاگردان کلمه‌های مشکل را بگیرد و روی تخته بنویسد و از آنان بخواهید که معنای کلمه‌ها را بنویسند و در غیر آن شما خود معنای کلمه‌ها را روی تخته بنویسید. - متن درس را با آواز بلند و مناسب بخوانید و معنا کنید و در مورد درس معلومات ارائه نمایید. - از چند شاگرد بخواهید که متن درس را به نوبت در مقابل همصنفان با آواز بلند و مناسب بخوانند.	- متوجه تخته و نوشتهٔ روی آن می‌شوند. - درس را خاموشانه می‌خوانند و کلمه‌ها را یاد داشت می کنند. - کلمه‌های مشکل را می گویند و معنای کلمه‌ها را روی تخته می‌نویسند. - معنا کلمه‌ها را در کتابچه‌های خوی می‌نویسند. - گوش فرا می‌دهند. - متن را به نوبت در مقابل همصنفان با آواز بلند و مناسب می‌خوانند.	۳۰ دقیقه
خلاصه	خلاصهٔ درس را بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های جواب ارائه نموده در غیر آن خود، سؤال‌ها طرح و جواب بگویید		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری درس روز گذشته را با پرسیدن سؤال‌های زیر ارزیابی کنید - عنوان درس گذشته چه بود؟ - صوفی عشقری در کجا چشم به جهان گشود؟	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌گویند . - یک شاگرد عنوان درس را می‌گوید. - یک شاگرد در مورد صوفی عشقری معلومات می‌دهد.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس **دستور زبان**	- روی تخته با خط خوانا بنویسید «قید تاکید و قید شک» و بگویید عنوان درس امروز است: - درس را با آواز بلند و مناسب خوانده و در مورد معلومات دهید و چارت‌های قیدهای شرط و تاکید را روی تخته نصب و تشریح کنید. - از هر گروه یک یک شاگرد را بخواهید تا به نوبت متن درس را با آواز مناسب در پیش روی صنف در مقابل همصنفان بخواند. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید که تعریف قیدهای شرط و تاکید را به صورت شفاهی بیان دارند. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید تا یک جمله رو ی تخته بنویسد و کاربردهای قیدهای شک و تاکید را در آن نشان دهد.	- متوجه تخته و نوشتهٔ روی آن می‌شوند. - گوش فرا می‌دهند و آنچه را که نمی‌دانند می‌پرسند. - یک شاگرد از هر گروه متن درس را در مقابل همصنفان می‌خواند. - از هر گروه یک شاگرد به نوبت قیدهای شک و تاکید را تعریف می‌کند. - از هر گروه یک شاگرد یک جمله را به کا ربرده و قید شک و تاکید را نشان می‌دهند.	۳۰ دقیقه
خلاصه	خلاصهٔ درس را بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان وپاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان پاسخ ارائه کنید، هر گاه شاگردان سؤالی طرح نکردند شما خود سؤال‌ها را طرح کنید و به آن جواب ارائه بدارید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری و تنظیم صنف به گروه‌ها، درس گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - کی می‌تواند قید شرط را تعریف کند؟ - کدام یک از شما می‌تواند یک جمله را بنویسد که در آن قید تأکید به کار رفته باشد؟	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می گویند. - یک شاگرد جمله می‌نویسد و کار برد قید شرط را در آن نشان می‌دهد. - یک شاگرد انواع ادات قید تمنا را نام می‌برد.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس **فعالیتها**	با خط خوانا روی تخته بنویسید «فعالیت ها» و بگویید عنوان درس امروز است. - سؤال‌ها را بخوانید و از شاگردان بخواهید که به نوبت جواب بگویند. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی صحبت و گفتگو نمایند. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌ها را بخوانند ومطابق آن عمل نمایند.	- متوجه تخته و نوشته روی آن میشوند. - بصورت گروهی صحبت و گفتگو می‌نمایند. - هدایت‌ها را میخوانند و مطابق آن عمل می کنند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	متن درس را می‌خوانند، زنده گینامه و نمونۀ کلام عشقری را می‌دانند، تعریف قیدهای شرط و تاکید را می‌فهمند و طرز کاربرد آن‌ها را در جملات انجام دادند.		۷ دقیقه
کار خانه گی	شاگردان روز آینده به انتخاب خود یک پارچه شعر عشقری را بیاورند و پیش روی صنف با آواز بلند بخوانند.		۳ دقیقه

معلومات اضافی

صوفی:

۱- آنکه جامهٔ پشمین پوشد؛ پشمینه پوش

۲- کسی که پیرو طریقهٔ تصوف باشد.

دهکده: کلمه از ده جمع پسوند کده، آبادی کوچک خارج از شهر .

صحافی: عمل و شغل صحافت، صفحه بندی و جلد کردن کتاب

پغمان: یکی از والسوالی‌های ولایت کابل است. دارای تابستان گوارا بوده و مردم شهر کابل در هنگام گرما و یا سپری نمودن روزهای رخصتی جهت تفریح و هوا خوری به آنجا می‌روند.

چهلتن: نام قریه یا دهکده یی که صوفی عشقری در آنجا چشم به جهان گشود. مرکب است از چهل+تن

چکامه: شعر، قصیده و سرایندهٔ آن را چکامهٔ سرا می گویند.

عیار: عیار مفرد و عیاران جمع اند. کلمهٔ عیاران به مردمان شجاع، جوانمرد و غریب نواز اطلاق می‌شد. و پیشهٔ عیاران جوانمردی و کمک به ضعفا بود، عیاران در کشور ما سابقهٔ تاریخی دارند، چنانکه یعقوب لیث صفاری یکی از پادشاهان کشور ما نیز عیار بود.

درس پانزدهم

رهنمای تدریس درس (رعایت حفظ الصحه محیطی)

عناوین مطالب	**شرح مطالب**
موضوع درس	رعایت حفظ الصحۀ محیطی و قواعد دستوری
هدف کلی	آگاهی شاگردان از رعایت حفظ الصحه محیطی، دانستن قیدهای پرسشی،نفی و نتیجه
اهداف آموزشی • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در ختم این درس به اهداف زیر دست می‌یابند: - از رعایت حفظ الصحۀ محیطی آگاهی حاصل نموده و قیدهای پرسشی، نفی و نتیجه ر ا می‌دانند. - تقویت درست خواندن، درست نوشتن، سخن گفتن و کاربرد قیود در جملات. - تقویت علاقه مندی در رعایت حفظ الصحۀ محیطی که در آن زیست می کنند.
شیوه‌های تدریس	سؤال و جواب (پاسخ و پرسش) کار انفرادی و کار گروهی
مواد ممد درسی	تصاویری چند از نقاط پاک و سرسبز، و در صورت امکان چارت‌های از قیدهای پرسشی، نفی و نتیجه

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، ملاحظه کارخانه گی و تنظیم صنف به گروه‌ها، درس گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - صوفی عشقری کی و از کجا بود؟ - کی میتواند یک جمله بنو یسد و در آن قید تاکید را به کار ببرد؟ - جهت دانستن معلو مات قبلی شاگرد ان سؤال‌های ذیل را بپرسید : - کدام جاها را باید پاک نگهداریم؟ - آیا پاکی و صفا یی بالای محیط ما تأثیر دارد؟ اگر دارد چطو ر؟	- ادای سلام نموده به حاضری جواب داده، کارخانه گی را آماده و به گروه‌ها تقسیم می‌شوند. - یک شاگرد سؤال را جواب می‌گوید. - یک شاگرد جمله را روی تخته می‌نویسد. - یک شاگرد در مورد توضیحات می‌دهد.	۷ دقیقه
قسمت اول درس **خواندن متن**	روی تخته با خط خوانا بنویسید «رعایت حفظ الصحهٔ محیطی » و بگویید عنوان در س امروز است. - از شاگردان بخواهید که متن درس را به صورت خاموشانه بخوانند و کلمه‌های مشکل درس را یاد داشت کنند. - متن درس را با آواز بلند بخوانید و در مورد معلومات دهید . - از هرگروه یک یک شاگرد را بخواهید که به نوبت متن درس را یک یک پاراگراف (بخش) در مقابل همصنفان با آواز بلند بخوانند . کمک و تشویق کنید. - از هر گروه دو شاگرد را بخواهیدکه یکی متن را بخواند و دیگری مفهوم درس را به دیگران بگوید آن‌ها را کمک و تشویق کنید.	- متوجه تخته و نوشته روی آن شده و گوش فرا می‌دهند. - متن را به صورت خاموشانه می‌خوانند و کلمه‌های مشکل را یاد داشت می‌کنند. - به نوبت از هر گروه دو شاگرد یکی متن را می‌خواند و دیگری مفهوم آن را به دیگران می‌گوید.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم را بدهید و خلاصهٔ درس را بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌ها جواب ارائه داشته و در غیر آن خود، سؤال‌ها طرح و به آن جواب بگویید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، درس روز گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید - احمد و محمود به کجا رفته بودند؟ - احمد و محمود به پدر خود چه گفتند؟	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می گویند. - یک شاگرد جواب می‌دهد. -یک شاگرد در مورد معلومات ارائه می‌دارد.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس **دستور زبان**	روی تخته با خط خوانا بنویسید «قید تاکید» و بگویید عنوان درس امروز است. - درس را با آواز بلند و مناسب خوانده و در مورد معلومات دهید، چارت‌های قیدهای شرط و تاکید را روی تخته بیان و تشریح کنید. - از هر گروه یک یک شاگرد را بخواهید تا به نوبت متن درس را با آواز مناسب در پیش روی صنف در مقابل همصنفان بخوانند. - از هر گروه یک یک شاگرد را بخواهید که تعریف قیدهای شرط و تاکید را به صورت شفاهی بیان دارند. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید تا یک جمله رو ی تخته بنویسد و قیدهای شک و تاکید را در آن نشان دهد.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - گوش فرا می‌دهند و آنچه را که نمی‌دانند می‌پرسند. - یک شاگرد از هر گروه به نوبت قید نفی را در مقابل همصنفان تعریف می کند. - یک شاگرد از هر گروه به نوبت قید را تعریف می‌نماید. شاگرد مثال‌ها را روی تخته می‌نویسد.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم را در مورد ارائه کنید و خلاصهٔ درس را بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان پاسخ ارائه کنید، و در غیر آن، شما خود سؤال‌ها را طرح کنید و به آن جواب ارائه بدارید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری درس گذشته را با پرسیدن سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - کی می‌تواند قید پرسشی را تعریف کند؟ - کدام یک از شما می‌تواند یک جمله که در آن قید پرسشی به کار رفته باشد روی تخته بنویسید؟ - آیا می‌توانید در مورد قیدهای نفی و نتیجه معلومات دهید	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌گویند - یک شاگرد قید پرسشی را تعریف می‌کند. - یک شاگرد جمله یی روی تخته می‌نویسد. - یک یا دو شاگرد نتیجهٔ معلومات را ارائه می‌دارد.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس **فعالیتها**	- با خط خوانا روی تخته بنویسید «فعالیت‌ها» و بگویید عنوان درس امروز است. - از شاگردان بخواهید که پرسش‌ها را یکی به نوبت بخواند و دیگری جواب بگوید. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی صحبت و گفتگو نمایند. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌ها را بخوانند ومطابق آن عمل کنند.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - جواب ارائه می‌دارند. - به صورت گروهی صحبت و گفتگو می‌نمایند. - هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می‌کنند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را می‌خوانند، قیدهای پرسشی، نفی و نتیجه را می‌فهمند، به پرسش‌ها جواب ارائه نموده و صحبت گروهی نمودند، هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می‌نمایند.		۷ دقیقه
کار خانه‌گی	هر شاگرد در مورد اینکه چگونه می‌تواند محیط زیست شان را پاک نگهدارند؟ مقاله یی را در پنج سطر بنویسند.		۳ دقیقه

معلومات اضافی

۱- جایی که در آن حیات به سر می‌بریم محیط زیست گفته می‌شود؛ اما باید علاوه کرد که محیط زیست نه تنها به جایی که در آن زیست می‌کنیم خلاصه شده؛ بلکه، کوچه، قریه، ده، شهر، ولایت و حتا کشور ما را در بر می‌گیرد. چون وطن خانهٔ ماست. . باید در پاک نگهداشتن آن مساعی به خرج دهیم.

۲- آب پاشی نمودن همه روزهٔ اطراف و ماحول منزل در حفظ رعایت محیط زیست تاثیر بس نیکو داشته در شفافیت هوا می‌افزاید.

۳- زرع گل‌های متنوع نه تنها محیط زیست را زیبا می‌سازد؛ بلکه سطح زمین را پوشانده و جریان باد نمی‌تواند هوا را گرد آلود و کثیف سازد.

۴- غرس نهال‌های مثمر و غیر مثمر علاوه بر سودمندی اقتصادی در حفظ محیط زیست نقش اساسی دارد و از زیادت گرد و خاک جلوگیری می‌کند.

۵- خاکروبه و کثافات را که سبب گندیده گی و انتشار امراض می‌گردد، نباید در مسیر راه، کوچه، پیاده رو، و یا سرک بیندازیم، باید کوشش شود در محلی که از طرف شاروالی تعیین شده است؛ انداخته شود.

۶- در ساختمان مستراح‌ها کوشش به عمل آید و از ساختمان مستراح‌های سر باز جلوگیری شود؛ تا سبب کثیف شدن هوا و انتشار بوی بد و تعفن نگردد.

۷- از اندا ختن کثافات به داخل جوی‌ها، نهرها و دریاها به شدت جلوگیری بعمل آید؛ چون حد اکثر مردم ما از آب آن‌ها به حیث آب آشامیدنی استفاده می‌کنند و عدم توجه به آن سبب انتقال مکروب‌های گوناگون شده و امراض ساری را به وجود می‌آورد.

۸- از قطع نمودن اشجار که سبب سر سبزی و تصفیهٔ هوا می‌گردد. به گونهٔ خود داری شود هر گاه درختی را قطع می‌کنیم باید در عوض آن نهالی را غرس نماییم.

۹- زرع شبدر و رشقه از یک‌طرف سبب سرسبزی و علوفه حیوانات نشخوار کننده می‌شود و از طرف دیگر سطح خاک را محافظه نموده و جریان آب و باد نمی‌تواند خاک‌های زراعتی را خساره مند سازد.

۱۰ – در جایی که جهت استفادهٔ عامه چاه‌های عمیق آب نوشیدنی حفر گردیده است، کوشش شود تا دسته شیردهن و یا پمپ آن خراب نگردد.

۱۱- به جنگل‌های طبیعی توجه خاص مبذول گردد و علاوه برآن به احداث قوریه‌ها و جنگل‌های مصنوعی توجه شود. تا سبب بیشتر سرسبزی محیط زیست گردد.

۱۲- یکی از عوامل عمدهٔ کثیف شدن هوای ماحول و محیط زیست، تکاثف عبور و مرور عراده‌ها و استعمال زیاد مواد نفتی است، مسؤولان امور، کنترول و مراقبت جدی نمایند.

۱۳ – به پرنده گان توجه جدی شود و از شکار آن‌ها خود داری به عمل آید. پرنده گان در حفظ محیط زیست نقش دارند. کرم‌های مضرهٔ نباتات را از بین می‌برند به طور مثال: در مقابل حملهٔ ملخ‌های صحرایی سبب از بین رفتن کشتزارهای گندم، شالی و درختان می‌شود یک نوع پرنده به نام ساچ در از بین بردن ملخ‌ها نقش مهم دارد.

به ماهیان و غوکان(بقه ها) نیز توجه شود، چون در شفاف ساختن آب نهرها و جوی‌ها مؤثر اند و در حفظ محیط زیست نقش دارند.

درس شانزدهم

رهنمای تدریس درس (نامه نگاری)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	نامه نگاری و قواعد دستوری
هدف کلی	آگاهی شاگردان از نامه نویسی وآشنایی با پسینه‌ها و پیشینه ها
اهداف آموزشی • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در پایان این درس به اهداف زیر دست می‌یابند. - نامه وطرز نوشتن نامه، پسینه‌ها وپیشینه‌ها را می‌دانند. -رشد و تقویت درست خواندن و درست نوشتن وکـــاربرد پیشینه‌ها وپسینه‌ها در کلمه ها - تقویت ودلچسپی به نوشتن نامه‌های مختلف.
روش‌های تدریس	سؤال و جواب (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی
مواد ممد درسی	چند نامۀ رسمی و غیر رسمی چارت‌های پیشینه‌ها و پسینه

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	- بعد از ادای سلام، ملاحظهٔ کارخانه گی، گرفتن حاضری وتنظیم صنف به گروه‌ها درس روز گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید. - محیط زیست به چه اطلاق می‌شود؟ - قید پرسشی چگونه قیدی است؟ وجهت معلومات قبلی شاگردان در مورد درس جدید از آنان بپرسید - در تصویر فوق چه دیده می‌شود؟ - رقعهٔ مریضی را به چه منظور می‌نویسند؟	- ادای سلام نموده به حاضری جواب داده وکارخانه گی را آماده کرده و به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد سؤال را جواب می گوید. یک شاگرد قید را تعریف می کند. - یک شاگرد در مورد تصویر سخن می گوید. - یک شاگرد معلومات می‌دهد.	۷ دقیقه
قسمت اول درس **خواندن متن**	روی تخته با خط خوانا بنویسید «نامه نگاری» و بگویید عنوان درس امروز است. - متن درس را با آوز بلند و مناسب بخوانید و از شاگردان بخواهید که کلمه‌های مشکل را یادداشت کنندو نامه‌ها را روی تخته نصب و تشریح کنید. -کلمه‌های مشکل را از شاگردان گرفته روی تخته بنویسید و از آنان بخواهید که به نوبت معنای کلمه‌ها را بنویسند و در غیرآن خود معنای کلمه‌ها را روی تخته بنویسید. - از شاگردان بخواهید که به نوبت متن درس را یک یک بخش در مقابل همصنفان خود بخوانند و نامه‌های نصب شده روی تخته را توضیح نمایند. تشویق، کمک و رهنمایی کنید.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند و گوش فرا می‌دهند. - کلمه‌های مشکل را روی تخته می‌نویسند . - معنای کلمه‌های مشکل را یادداشت می کنند. - به نوبت متن درس را یک یک بخش در مقابل همصنفان باُ آواز بلند و مناسب می‌خوانند و نامه را توضیح می کنند	۳۰ دقیقه
خلاصه	خلاصهٔ درس را به شاگردان بیان دارید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان جواب ارائه نموده و در آن غیر آن شما خود سؤال‌ها را طر ح به آن جواب بدهید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، درس روز گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - کی می‌تواند انواع نامه‌ها را نام ببرد؟ - نامه چگونه یک وسیله است؟	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌گویند . - یک شاگرد پیشینه را تعریف می‌کند. یک شاگرد معلومات می‌دهد.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس دستور زبان	روی تخته با خط خوانا بنویسید «پیشینه‌ها و پسینه» و بگویید عنوان درس امروز است. - از شاگردان بخواهید که درس را به صورت خاموشانه بخوانند و کلمه‌های مشکل آن را در کتابچه‌های خود یاد داشت کنند. - درس را با آوزا بلند و مناسب بخوانید چارت‌های پیشینه‌ها و پسینه‌ها را روی تخته نصب و توضیح کنید. -کلمه‌های مشکل را از شاگردان گرفته و روی تخته بنویسید. -از شاگردان بخواهید که معنای کلمه‌های مشکل را بنویسند و در غیر آن خود معنای کلمه‌ها را بنویسید. -از شاگردان بخواهید که به نوبت، متن را در مقابل همصنفان با آواز بلند بخوانند و چارت‌های پسینه‌ها و پشینه‌ها را توضیح نمایند. - از یک گروه یک شاگرد و از گروه دیگر نیز یک شاگرد را بخواهید که یکی جمله‌ها را به نوبت روی تخته بنویسد و دیگری کاربرد پسینه‌ها و پیشینه‌ها را در آن نشان دهند.	- متوجه روی تخته و نوشته آن می‌شوند. - به صورت خاموشانه می‌خوانند و کلمه‌های مشکل را یادداشت می‌کنند. -گوش فرا می‌دهند -کلمه‌های مشکل را می‌گویند. - کلمه‌های مشکل را یادداشت می‌کنند. - متن را به نوبت می‌خوانند و چارت را توضیح می‌کنند. - یک شاگرد از یک گروه به نوبت یک جمله روی تخته می‌نویسد و یک شاگرد از گروه دیگر کار برد پسینه و پیشینه را در آن نشان می‌دهد.	۳۰ دقیقه
خلاصه	خلاصهٔ درس را بگویید.		۵ دقیقه
پرسش‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های احتمالی شاگردان جواب ارائه نموده و در غیر آن، شما خود سؤال‌ها را مطرح کنید و به آن پاسخ بدهید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	- بعد از ادای سلام و گرفتن حاضری، درس گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید. - کی می‌تواند پیشینه را تعریف کند؟ - پسینه چیست؟	- ادای سلام نموده به حاضری جواب می‌دهند. - یک شاگرد پسینه را تعریف میکند. - یک شاگرد معلومات میدهد.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس فعالیت ها	- روی تخته به خط خوانا بنویسید «فعالیت ها» و بگویید عنوان درس امروز است. - سؤال‌ها را بخوانید و از چند شاگرد بخواهید که به نوبت در مقابل همصنفان خود به آن جواب ارائه نمایند تشویق، کمک و رهنمایی کنید. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی صحبت و گفتگو نمایند. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌ها را بخوانند و مطابق آن عمل کنند.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند و گوش فرا می‌دهند. - به سؤال‌ها جواب ارائه می کنند. - شاگردان به صورت گروهی صحبت و گفتگو می‌نمایند. - هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می کنند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را می‌خوانند، پسینه‌ها و پیشینه‌ها را شناخته و طریق کاربرد آن‌ها را می‌فهمند، به سؤال‌ها جواب ارائه می‌نمایند، صحبت گروهی می کنند، هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می‌نمایند.		۷ دقیقه
کار خانه گی	شاگردان یک نامه دوستانه بنویسند و روز آینده در صنف آن را با آواز بلند بخوانند.		۳ دقیقه

معلومات اضافی

نامه: تأنیث نام ورقه یی که در آن مطالب خطاب به کسی بنویسند، مانند: رقعه، مکتوب و غیره

نامه نگاری: عمل نامه نگاری، نامه نویسی، نامه نوشتن و کتابت.

نامه‌ها به صورت عموم دو نوع اند:

۱- نامه‌های رسمی

۲- نامه‌های غیر رسمی(خصوصی)

۱- نامهٔ رسمی: به ادارات، مؤسسات و دفاتر دولتی تقدیم می‌شود. و لو این نامه از یک رقعه مریضی ساده و یا یک درخواستی و یا یک عریضهٔ مهم جهت استخدام شدن به کاری باشد. این گونه نامه‌ها به یک مقام یا ادارهٔ دولتی توسط شخصی درخواست کننده یا عارض به صورت مستقیم برده می‌شود.

۲- نامه‌های غیر رسمی (خصوصی) نامهٔ دوستان، کارت‌های دعوت و غیره، اینگونه نامه‌ها حد اکثر توسط خود اشخاص برای جانب مقابل برده می‌شود و اگر گیرندهٔ نامه، دور باشد توسط ادارهٔ مخابراتی ارسال و مرسول می‌شود. نامه‌های رسمی نیز تحت همین قاعده در می‌آید. در گذشته‌های بسیار دور نامه‌های (رسمی و شخصی) توسط نامه بر، پیک، قاصد و یا کبوتر نامه‌بر، صورت می گرفت. چنانکه شاعری گفته است:

گرمی‌رسد به خاطرت از نامه ام ملال　　　قاصد هلاک و بال کبوتر شکسته به

پیشینه‌ها و کاربرد آن در مصراع‌های زیر:

با: با کاروان حله برفتم زسیستان

تا:تا بر گرفت قافله از باغ عندلیب

به: به بازارگندم فروشان گرای

از: از برای آنکه صیادش به بازار آورد.

پسینه و کار برد آن در جمله‌های زیر:

را : ماه مبارك رمضان را ماه فیض و برکت می گویند

را: چرا مستخدم منزلت را تو بیخ کردی؟

درس هفدهم

رهنمای تدریس درس (ورزش و صحت)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	ورزش و صحت و قواعد دستوری
هدف کلی	آگاهی شاگردان از نقش ورزش در صحتمندی و دانستن حروف ربط
اهداف آموزشی • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در پایان این درس به اهداف زیر دست می‌یابند: - تأثیر مثبت ورزش را بالای صحت انسان و تعریف حروف ربط را می‌دانند. - رشد و تقویت درست خواندن و درست نوشتن و کاربرد درست حروف ربط. - تقویت دلچسپی به ورزش و رشته‌های مختلف آن
روش‌های تدریس	سؤال و جواب (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی
مواد ممد درسی	آماده نمودن بعضی سامان و لوازم ورزشی در صورت امکان. چارت‌های از حروف ربط

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	-بعد از ادای سلام، ملاحظهٔ کارخانه گی، گرفتن حاضری وتنظیم صنف به گروه‌ها درس روز گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - آیا می‌توانید پیشینه هارا تعریف کنید؟ -کی می‌تواند یک جمله یی که در آن پیشینه به کاررفته باشد روی تخته بنویسد؟ جهت دانستن دانش قبلی شاگردان در مورد درس جدید سؤال‌های زیر را طرح کنید: - در تصویر صفحهٔ کتاب چه را می‌بینید؟ -کی می‌تواند نام چند ورزش را بگیرد؟ -کدام یک از شما ورزش کشتی را دوست دارد؟	- ادای سلام نموده به حاضری جواب داده وکارخانه گی را آماده کرده و به گروه‌ها تنظم می‌شوند - یک شاگرد جملهٔ پسینه دار می‌نویسد. - یک شاگرد تعریف می کند. - یک شاگرد در مورد تصویر سخن می گوید. - یک شاگرد نام می گیرد. -یک شاگرد جواب می‌دهد.	۷ دقیقه
قسمت اول درس **خواندن متن**	روی تخته با خط خوانا بنویسید «ورزش» و بگویید عنوان درس امروز است. - از شاگردان بخواهید که متن درس را به صورت خاموشانه بخوانند و کلمه‌های مشکل آن را بیرون نویس کنند. -کلمه‌های مشکل را از شاگردان گرفته روی تخته بنویسید. - از شاگردان بخواهید معنای کلمه‌های مشکل را روی تخته بنویسند و در غیر آن خود شما معنا کلمه‌ها را بنویسید. - درس را با آواز بلند و مناسب بخوانید سامان و لوازم ورزشی را روی میز گذاشته و تشریح کنید در مورد تاثیر ورزش بالای صحت معلومات ارائه داردید از چند شاگرد بخواهید که درس را یک یک بخش در مقابل همصنفان بخوانند تشویق و رهنمای کنید.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - درس را خاموشانه می‌خوانند و کلمه‌های مشکل را بیرون نویس می کنند. - معنای کلمه‌های مشکل را روی تخته به نوبت می‌نویسند. - معنا کلمه‌های مشکل را یادداشت می کنند. - متوجه می‌شوند و گوش می‌دهند. - چند شاگرد به نوبت درس را یک یک بخش در مقابل همصنفان می‌خواند .	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم پیرامون درس ارائه نموده و خلاصهٔ درس را به شاگردان بیان دارید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال هاجواب ارائه کنید و در غیرآن خود، سؤال طرح و به آن جواب بگویید.		۳دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام و گرفتن حاضری، درس روز گذشته ر ا با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - کی می‌تواند بخش اخیر درس را بخواند و مفهوم آن را برای دیگران بگوید. - ورزش بالای صحت و سلامتی انسان چه تأثیر دارد؟	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌گویند. - یک شاگرد بخش اخیر درس را می‌خواند و به دیگران می‌گوید . - یک شاگرد در مورد تاثیر ورزش بالای صحت و سلامتی صحبت می‌کند.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس **دستور زبان**	- روی تخته با خط خوانا بنویسد «عطف و ربط » و بگویید موضوع درس امروز است. - درس را با آواز بلند و مناسب بخوانید، از شاگردان بخواهید که کلمه‌های مشکل آن را بیرون نویس کنند. - در مورد عطف و ربط معلومات دهید. - چارت‌های حرف عطف و ادات ربط را روی تخته بیاورید و تشریح کنید. - از شاگردان بخواهید که کلمه‌های مشکل را به نوبت روی تخته بنویسد. - از شاگردان بخواهید که معنا کلمه‌ها را بنویسند و در غیر آن خود معنا را بنویسد. - از شاگردان بخواهید که به نوبت درس را در مقابل همصنفان خود بخوانند. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید که عطف را در مقابل همصنفان تعریف نموده و با نوشتن یک مثال توضیح کند. - چند شاگرد به نوبت یک یک، ادات ربط را روی تخته بنویسند.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - گوش فرا می‌دهند و کلمه‌های مشکل را رو نویس می‌کنند - به نوبت، کلمه‌های مشکل را روی تخته می‌نویسند. - به نوبت معنای کلمه‌های مشکل را می‌نویسند. - معنای کلمه‌های مشکل را یاد داشت می‌کنند. - به نوبت درس را مقابل همصنفان می‌خوانند. - یک شاگرد از هر گروه عطف را تعریف و مثال میدهد. - به نوبت یک یک، ادات ربط را روی تخته می‌نویسند	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم را ارائه دارید و خلاصهٔ درس را به شاگردان بگویید.		۵دقیقه
سؤال‌های شاگردان وپاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان پاسخ ارائه داشته، در غیر آن شما خود سؤال‌ها را طرح کنید و به آن جواب ارائه بدارید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری درس گذشته را با پرسیدن سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - کی می‌تواند حروف عطف را تعریف کند؟ - ادات ربط کدام‌ها اند؟	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌گویند و درگروه‌ها تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد حرف عطف را تعریف می‌کند. - یک شاگرد، ادات ربط را می‌گوید.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس فعالیت‌ها	- با خط خوانا روی تخته بنویسید «فعالیت‌ها» و بگویید عنوان درس امروز است - از شاگردان بخواهید به نوبت یکی سؤال‌ها را بخواند و دیگر به آن جواب بگوید. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی صحبت و گفتگو نمایند. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌ها را بخوانند و مطابق آن عمل کنند.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند - یکی سؤال‌ها را می‌خواند و دیگری جواب می‌دهد. - به صورت گروهی صحبت و گفتگو می‌نمایند. - هدایت‌ها را می‌خوانند ومطابق هدایتی که داده شده است عمل می‌کنند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را می‌خوانند، عطف و ربط را می‌دانند به سؤال‌ها جواب ارائه نموده به صورت گروهی در مورد درس صحبت می‌نمایند، هدایت‌ها را خوانده ومطابق آن عمل می‌نمایند.		۷ دقیقه
کار خانه گی	یک مقاله در مورد ورزش و صحت بنویسد که از پنج سطر کم نباشد ودر آن نشانه گذاری را رعایت نموده عطف و ربط را در آن نشان دهید.		۳ دقیقه

معلومات اضافی

۱- ورزش: عبارت از اجرای مراتب تمرین‌های بدنی به منظور تکمیل قوای جسمی و روحی انسان.

۲- صحت: تندرست شدن، مقابل سقم و بیماری، تندرستی، سلامت

سلامت دان که در کم گفتن تست　　　چو صحت کان هم از کم گفتن تست

علاوه بر ورزش‌هایی که از آن‌ها در کتاب درسی نام برده شده است ورزش‌های گوناگون دیگر نیز وجود دارد؛ مانند: والیبال، هندبال، بد منتن، پینگ‌پانگ، تینس، گلف، پوکر، سنگ اندازی، دیسک اندازی، نیزه زنی، ریسمان کشی، توپ دنده و بزکشی.

نشانهٔ عطف: حرف ربط اگر دو کلمه را با هم بپیوندد و نقطهٔ ارتباط میان آن دو کلمه را حفظ کرده است مانند:

احمد و حسن آمدند.

که در اینجا احمد و حسن را حرف «و» با هم ربط داده است؛ اما اگر دو جمله را به هم بپیوندد سه حالت ممکن است واقع شود:

۱- دو جملهٔ مستقل هستند و حرف «و» جملهٔ مستقل را با هم می‌پیوندد؛ مانند: بصیره رفت و نصیره آمد.

۲- جمله یی که با حرف ربط درست شده است یکی از ارکان جملهٔ دیگر می‌شود؛ مانند: من دیدم که او از خانه بیرون آمد. و در این عبارت او از خانه بیرون آمد مفعول بی واسطه جملهٔ قبلی یعنی من دیدم است که به وسیله حرف ربط که به جملهٔ قبلی مربوط شده است.

۳- جمله یی که با حرف ربط شروع شده است، کلمه یی از جمله یی دیگر را تشریح می‌کند مانند : آن پسر که دیدی برادر من بود.

در این عبارت آن پسر برادر من بود جملهٔ اصلی است و جملهٔ (دیدی) که با حرف (که) آغاز شده است. کلمهٔ پسر را تشریح می‌کند.

درس هجدهم

رهنمای تدریس درس (خرد)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	خرد و قواعد دستوری
هدف کلی	آگاهی شاگردان از اهمیت خرد و خرد مندی و دانستن نشانه‌ها ی اصوات
اهداف آموزشی • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در پایان این درس به اهداف زیر دست می‌یابند: - خرد و خردمندی و نشانه‌های اصوات را می‌دانند. - رشد و تقویت درست خواندن، درست نوشتن و درست به کار بردن اصوات در جمله ها. - تقویت علاقه مندی به اهمیت خرد و خردمندی
روش‌های تدریس	سؤال و جواب (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی
مواد ممد درسی	چارتی از کاربرد نشانه‌های اصوات در جمله ها

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	- بعد از ادای سلام، ملاحظهٔ کارخانه گی، گرفتن حاضری وتنظیم صنف به گروه‌ها درس روز گذشته را با پرسیدن سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: -کی می‌تواند در مورد ورزش معلومات دهد؟ -کی می‌تواند یک جمله یی که در آن ادات ربط به کار گرفته شده باشد روی تخته بنویسید؟ - جهت دانستن دانش قبلی شاگردان در مورد درس جدید سؤال‌های زیر را طرح کنید: - در تصویر صفحهٔ کتاب چه را می‌بینید بگویید؟ - انسان با دانش را به چه نام یاد می‌کنند؟ - دانش و خرد بالای زنده گی انسان چه تأثیر دارد؟	- ادای سلام می‌نمایند به حاضری جواب گفته و کارخانه گی را آماده می‌سازند. - یک شاگرد معلومات می‌دهد. - یک شاگرد یک جمله یی که در آن ادات ربط به کار رفته است می‌نویسد. - یک شاگرد در مورد تصویر معلومات می‌دهد. - یک شاگرد جواب می‌دهد. - یک شاگرد در مورد تأثیر خرد در زنده گی انسان صحبت می‌کند.	۷دقیقه
قسمت اول درس **خواندن متن**	- روی تخته با خط خوانا بنویسید «خرد» و بگویید عنوان درس امروز است . - درس را با آواز بلند و مناسب بخوانید و از شاگردان بخواهید که کلمه‌های مشکل را در کتابچه‌ها ی شان بگیرند. -کلمه‌های مشکل را از شاگردان گرفته روی تخته بنویسد. - از شاگردان بخواهید که به نوبت معنای کلمه‌های مشکل را روی تخته بنویسند و در غیر آن شما خود معنای کلمه‌های مشکل را بنویسید. - از شاگردن بخواهید که به نوبت متن درس را با آواز بلند در مقابل همصنفان خود بخوانند و معنا کنند.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند و گوش فرا می‌دهند. -کلمه‌های مشکل را رو نویس می‌کنند. -کلمه‌های مشکل را می‌گویند. - معنای کلمه‌های مشکل را روی تخته می‌نویسند. - نا درستی‌های خود را، اصلاح می‌کنند. - متن درس را می‌خوانند و به نوبت معنا می‌کنند.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم را ارائه نموده وخلاصهٔ درس را بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان پاسخ بدهید و در غیر آن خود، سؤال‌ها طرح و جواب بگویید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری درس روز گذشته را با پرسیدن سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - ابو شکور بلخی کی بود؟ -کی می‌تواند کلمه خرد را با معنای آن روی تخته بنویسد؟ -کی می‌تواند در مورد اهمیت خرد صحبت نماید؟	-ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌گویند. -یک شاگرد جواب می‌دهد. -یک شاگرد کلمه خرد را با معنای آن روی تخته می‌نویسد و می‌خواند. -یک شاگرد صحبت می‌نماید.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس **دستور زبان**	- روی تخته با خط خوانا بنویسد «نشانه‌هایی از صوات» و بگویید عنوان درس امروز است. - از شاگردان بخواهید که در س را به صورت خاموشانه بخوانند و آنچه را که نمی‌دانند یادداشت کنند. - درس را با آواز بلند و مناسب خوانده، چارت اصوات را آویخته و تشریح کنید. - از شاگردان بخواهید که درس را به نوبت در مقابل همصنفان با آواز بلند خوانده و نشانه‌های اصوات را مشخص نموده و به دیگران نشان دهند. - از چند شاگرد بخواهید که به نوبت در مقابل همصنفان احساس خود را از درس جدید بیان کنند .	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - به صورت خاموشانه درس را می‌خوانند و یاد داشت می‌کنند. - گوش فرا می‌دهند و نادرستی های خود را اصلاح می‌کنند. - درس را به نوبت می‌خوانند و نشانه‌های اصوات را مشخص نموده و نشان می‌دهند، کمک و رهنمایی می‌شوند. - چند شاگرد به نوبت احساس خود را بیان داشته تشویق و رهنمای می‌شوند.	۳۰ دقیقه
توضیحات	توضیحات لازم پیرامون درس ارائه دارید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان وپاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان پاسخ ارائه کنید، در غیر آن، شما خود سؤال‌ها را طرح نموده و به آن جواب ارائه بدارید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، درس گذشته را با پرسیدن سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - اصوات چیست؟ - کی می‌توانديک جمله روی تخته بنویسد و اصوات را در آن مشخص کند؟	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌گویند. - یک شاگرد معلومات دهد. - یک شاگرد جمله را روی تخته می‌نویسد و اصوات را در آن مشخص می‌سازد.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس فعالیتها	- با خط خوانا روی تخته بنویسید«فعالیت‌ها» و بگویید عنوان درس امروز است. - از شاگردان بخواهید که به گروه‌ها تنظیم شده و از هر گروه یک شاگرد را بخواهید که جواب ارائه کند. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی بین هم صحبت و گفتگو نمایند. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌ها را بخوانند و مطابق هدایت‌های که داده شده عمل نمایند.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - به صورت سؤال و جواب به سؤال‌هاپاسخ می‌دهند. - به صورت گروهی صحبت و گفتگو می‌کنند. - هدایت‌ها را می‌خوانند ومطابق آن عمل می‌کنند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را می‌خوانند، نشانه‌های اصوات را می‌دانند، به سؤال‌ها پاسخ ارائه می‌کنند، به صورت گروهی صحبت نموده و هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می‌نمایند.		۷ دقیقه
کار خانه گی	شاگردان با استفاده از قواعد دستوری که خوانده اند چند جمله نوشته و در آن نشانه‌های اصوات را نشان دهند.		۳ دقیقه

معلومات اضافی

خرد: به کسر (خ) و فتح (ر) و سکون (د) به معنای عقل، ادراک، فهم .

خردمند:عاقل، صاحب عقل، با فهم، با ادراک، صاحب هوش

خردمندی: خردمند بودن، عاقل بودن

مثالهایی از نظم و نثر در مورد خرد (عقل):

چـــــه شد ار بر سر تو افسر نیست   خرد اندر سر است بر سر نیست

خرد عاجز است از تو زیرا که جهل   ازین ســو و زانسو ترا می‌کشد

ناصر خسرو

خـــرد شاه را بهتـــرین افسر است   هش و دانشش بهترین لشکر است

اسدی

ز او دار امیـــــد و فــــرمان و بند   مراو راست کو از خرد بهره مند

سعدی

هم چنان است که هر چه خوانده آید از اخبار که خرد آن را رد نکندو شنونده آن را باور دارد.

بیهقی

و به حقیقت، کان خرد و فصاحت و گنج تجربت و ممارست است.

(کلیله دمنه)

چو خواهی که نامت بماند به جای   پسر را خـــرمندی آموز و رای

کــه گر عقل و رایش نباشـد بسی   بمیری و از تــــو نمانــد کسی

اصوات: جمع صوت، آوازها و کلماتی که در مورد آفرین، تحسین، شگفتی، ندا، فریاد، بیم، آگاهی، تنبه، و تحذیر گفته می‌شود، مانند: ای، آیا، وه عجبا، زه، خنک ...

درس نزدهم

رهنمای تدریس درس (صنایع دستی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	صنایع دستی و قواعد دستوری
هدف کلی	آگاهی شاگردان از صنایع دستی و اهمیت آن و دانستن پیشوندها و پسوندها
اهداف آموزشی • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در پایان این درس به اهداف زیر دست می‌یابند: - انواع صنایع دستی، پسوند و پیشوندها را می‌دانند. - رشد و تقویت مهارت‌های درست خواندن، درست نوشتن و درست به کار بردن پسوندها و پیشوندها در کلمه ها. - تقویت علاقه مندی به رشد و اهمیت صنایع دستی کشور
روشهای تدریس	سؤال وجواب (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی
موادممد درسی	آماده ساختن بعضی از انواع صنایع دستی در صورت امکان - چارت طرز کاربرد پیشوندها و پسوندها در کلمه‌ها

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	- بعد از ادای سلام، ملاحظه کارخانه گی و گرفتن حاضری وتنظیم صنف به گروه‌ها، درس روز گذشته را با پرسیدن سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: -کی می‌تواند چهار بیت اول درس را بخواند؟ - کی می‌تواند احساس خود را از درس گذشته بیان کند؟ جهت دانستن دانش قبلی شاگردان در مورد درس جدید سؤال‌های زیر را مطرح کنید: - در تصویر صفحه ۸۲ کتاب چه را می‌بینید؟ - کی می‌تواند بگوید که قالین چه نوع محصولی صنعتی است؟	- ادای سلام نموده به حاضری جواب گفته و کارخانه گی را آماده می‌سازند. - یک شاگرد چهار بیت اول درس را می‌خواند. - یک شاگرد احساس خود را از درس گذشته بیان می‌دارد. - یک شاگرد در مورد تصویر صفحه نظر می‌دهد. - یک شاگرد در مورد صنعت قالین بافی معلومات می‌دهد.	۷ دقیقه
قسمت اول درس خواندن متن	- روی تخته با خط خوانا بنویسید «صنایع دستی» و بگویید عنوان درس امروز است . - متن درس را با آواز بلند و مناسب بخوانید و از شاگردان بخواهید که کلمه‌های مشکل آن را یاد داشت کنند. - کلمه‌های مشکل را از شاگردان گرفته روی تخته بنویسید و از چند شاگرد بخواهید که به نوبت معنای کلمه‌ها را بنویسند در غیر آن خود شما معنای کلمه‌های مشکل را روی تخته بنویسید. - از چند شاگرد بخواهید که به نوبت متن درس را یک یک بخش در مقابل هم صنفان با آواز بلند بخوانند و معنا نمایند، کمک تشویق و رهنمای کنید. - از چند شاگرد بخواهید که به نو.بت در مقابل همصنفان در مورد صنعت قالین بافی معلومات دهند تشویق و کمک نمایید.	- گوش فرا می‌دهند، متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. -کلمه‌های مشکل درس را در کتابچه‌های خود یاد داشت می‌کنند. -کلمه‌های مشکل را می‌نویسند. نادرستی‌های خودر ا اصلاح می‌نمایند. - متن را یک یک بخش مقابل همصنفان می‌خوانند . - چند شاگرد در مورد قالین بافی معلومات می‌دهند.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم ارایهٔ کنید و خلاصهٔ درس را بیان نمایید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان جواب ارائه دارید و در غیر آن خود، سؤال‌ها طرح و جواب بگویید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام و گرفتن حاضری، درس روز گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - کی می‌تواند بخش اول و دوم درس را به آوازبلند بخواند. -کدام یک از شما می‌تواند مناطق عمدهٔ قالین بافی کشور را نام بگیرد؟	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌گویند. - یک شاگرد جواب می‌دهد. - یک شاگرد بخش اول و دوم را به آواز بلند می‌خواند. - یک شاگرد مناطق عمده قالین بافی کشور را نام می‌گیرد.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس دستور زبان	- روی تخته با خط خوانا بنویسد «پیشوندها و پسوند ها» و بگویید موضوع درس امروز است. - از شاگردان بخواهید که پیشوند و پسوند را به صورت خاموشانه بخوانند. - پیشوندها وپسوندها را با آوازبلند بخوانید و در مورد معلومات ارایهٔ نمایید. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید که به نوبت پیشوندها را تعریف کند. تشویق کنید. - از هر گروه یک نفر را بخواهید که پسوند را تعریف کند تشویق و رهنمای کنید. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید که پسوند را روی تخته بنویسد و کار برد آن را در جمله مشخص نماید. - از هر گروه یک نفر را بخواهید که یک پسوند را بالای تخته بنویسد و کاربرد آن را در کلمه مشخص سازد.	- متوجه تخته و نوشتهٔ روی آن می‌شوند.. - متن درس را به صورت خاموشانه می‌خوانند و آنچه را که نمی‌دانند یاد داشت می‌کنند. - متوجه کتاب می‌شوند وگوش فرا می‌دهند. - یک یک شاگرد به نوبت پسوندها را در مقابل همصنفان تعریف می‌کنند. - از هر گروه یک شاگرد پسوندها را تعریف می‌کند و جمله‌ها را روی تخته می‌نویسد. - از هر گروه یک شاگرد به نوبت کار برد پسوند را در کلمه می‌نویسد و مشخص می‌سازد.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم پیرامون درس ارائه دارید و خلاصهٔ درس را به شاگردان بگویید		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان وپاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان پاسخ ارائه کنید، در غیر آن شما خود سؤال‌ها را طرح کنید و به آن جواب ارائه نماید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، درس گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - کی می‌تواند پسوند را تعریف کند؟ -کی می‌تواند یک کلمه پیشوند دار را روی تخته بنویسد؟ -کی می‌تواند یک کلمه بنویسد و در آن پسوند را مشخص کند؟	-ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌گویند و در گروه‌ها تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد تعریف می کند. - یک شاگرد کلمه را روی تخته می‌نویسد و پیشوند را در آن مشخص می‌نمایند یک شاگرد کلمه را روی تخته می‌نویسد و پسوند را مشخص می کند.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس فعالیتها	-با خط خوانا روی تخته بنویسید «فعالیت‌ها» و بگویید عنوان درس امروز است . -از هر گروه یک شاگرد را بخواهید که به نوبت به پرسش‌ها جواب بگوید تشویق و رهنمایی کنید. -از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی باهم صحبت و گفتگو نمایند. -از شاگردان بخواهید که هدایت‌های داده شده را خاموشانه بخوانند ومطابق آن عمل کنند.	-متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. -به سؤال‌ها جواب میگویند. - به صورت گروهی صحبت و گفتگو می کنند. - هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می کنند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن درس را می‌خوانند، پیشوندها وپسوندها را تعریف نموده و کاربرد آن را روی تخته نوشته به پرسشها جواب ارائه می‌نمایند به صورت گروهی صحبت نموده و هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می‌نمایند.		۷ دقیقه
کار خانه گی	با کمک والدین شان در بارۀ یکی از صنایع دستی معلومات حاصل نموده و در کتابچه‌های خود بنویسند..		۳ دقیقه

معلومات اضافی

صناعت: هنر،پیشه، کار، پیشه یی که در آن مهارت و تفکر لازم باشد.

مثال شعری

از هر صنایعی که بخواهی بر او اثر　　　و از هر بدایعی که بخواهی براو نشان

فرخی

صنایع دستی: صنایع دستی که در زیر از آن نام برده شده است و در بسا نقاط مختلف کشور عزیز ما تولید آن صورت می گیرد.

گیلم بافی: تولید این فرش که از پشم گوسفند یا بز صورت می‌گیرد، مناطق مرکزی کشور ما ولایت بلخ در بافتن آن شهرت داشته و به نام گلیم‌های مزاری معروف است.

چپن دوزی: از ابریشم خالص و با پخته تکه می‌بافند و آن را به نام (تاقه) یاد می‌کنند. و از آن چپن‌های رنگارنگ و مرغوب می‌سازند و به بازار عرضه می‌نمایند.

مسگری: صنعت مسگری از قدیم الا یام شهرت دارد و مانند دیگ‌های مسی آفتابه و لگن و پتنوس‌های مسی.

کلالی: این صنعت دارای سابقهٔ طولانی است و منطقهٔ استالف که یکی از ولسوالی‌های ولایت کابل است در تولید این سامان گلی شهرت به سزایی دارد.

نمد مالی: پشم گوسفند اگر بهاری باشد یا خزانی آن را با هم تاب داده و می‌مالند و از آن نمد می‌سازند و به رنگ‌های مرغوب عرضه می‌دارند.

درس بیستم

رهنمای تدریس درس (لیلا صراحت روشنی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	لیلا صراحت روشنی و قواعد دستوری
هدف کلی	آشنا شدن شاگردان با سخنوران معاصر کشور و دانستن پیشوندهای واژه ساز
اهداف آموزشی • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در پایان این درس به اهداف زیر دست می‌یابند: - زنده گینامهٔ لیلا صراحت روشنی و پیشوندهای واژه ساز را می‌دانند. - تقویت درست خواندن، درست نوشتن، درست سخن گفتن و کاربرد درست پیشوندهای واژه ساز. - تقویت، رشد و دلچسپی از آشنایی با سخنوران معاصر کشور و مطالعهٔ آثار شان.
روشهای تدریس	سؤال و جواب (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی
مواد ممد درسی	- چارت مختصر از زنده گینامهٔ لیلا صراحت روشنی - چارت پیشوندهای واژه ساز

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	- بعد از ادای سلام، ملاحظهٔ کارخانه گی، گرفتن حاضری وتنظیم صنف به گروه‌ها درس روز گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید. -کی می‌تواند در مورد قالین بافی معلومات دهد؟ -کدام یک از شما می‌تواند پسوند را تعریف ومثال از آن روی تخته بنویسد؟ جهت دانستن معلومات قبلی شاگردان در مورد درس جدید سؤال‌های زیر را طرح کنید. - کی می‌تواند چند ولایت کشور مار ا نام بگیرد؟ - لیلا صراحت روشنی در کجا چشم به جهان گشود؟	- ادای سلام می‌نمایند به حاضری جواب گفته و کارخانه گی را آماده می‌سازند - یک شاگرد معلومات می‌دهد. - شاگردان پسوند را تعریف نموده و مثال را روی تخته می‌نویسند. - یک شاگرد نام چند ولایت را می‌گیرد. - یک شاگرد محل تولد لیلا را می‌گوید.	۷ دقیقه
قسمت اول درس خواندن متن	- روی تخته با خط خوانا بنویسید «لیلا صراحت» و بگویید عنوان درس امروز است . - از شاگردان بخواهید متن درس را به صورت خاموشانه بخوانند و کلمه‌های مشکل آن را یاد داشت کنند. - متن درس را با آواز بلند و مناسب بخوانید ودرمورد معلومات ارائه دارید و چارت زنده گینامهٔ لیلا صراحت روشنی را روی تخته نصب و تشریح کنید. - از شاگردان بخواهید که معنا کلمه‌های مشکل را پرسان کنند در غیرآن خود کلمه‌های مشکل را معنا کنید. - از شاگردان بخواهید که متن درس را به نوبت در مقابل همصنفان پنج پنج سطر خوانده و معنا کنند تشویق کمک و رهنمایی کنید.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - درس را به صورت خاموشانه می‌خوانند و کلمه‌های مشکل را رونویس می کنند. - گوش می‌دهند. - کلمه‌های مشکل را می گویند و معنای کلمه‌های مشکل را می‌نویسند و نا درستی های خود را اصلاح می کنند. - چند شاگرد به نوبت متن درس را پنج پنج سطر می‌خوانند.	۳۵ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم را ارائه دارید و خلاصهٔ درس را بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌ها جواب داده و در غیر آن خود، سؤال‌ها طرح و به آن جواب بگویید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام و گرفتن حاضری، درس روز گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - کی می‌تواند چند اثر لیلا صراحت روشنی را نام بگیرد؟ - کدام یک از شما می‌تواند خلاصهٔ زنده گینامه لیلا را بگوید؟ - کی می‌تواند معنای کلمه‌های پاییز، ژورنالیست و غربت را روی تخته بنویسد؟	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌گویند. - یک شاگرد نام آثار لیلا را می‌گیرد. - یک شاگرد خلاصهٔ زندگینامهٔ لیلا رامی‌گوید. - یک شاگرد کلمه‌ها و معنای آن‌ها را روی تخته می‌نویسد.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس دستور زبان	- روی تخته با خط خوانا بنویسید «اصوات» و بگویید موضوع درس امروز است - متن در س را با آواز بلند بخوانید و در مورد پسوندهای واژه ساز معلومات داده و چارت پیشوندهای واژه ساز را روی تخته نصب و تشریح کنید. - چند مثال از پیشوندهای واژه ساز را روی تخته بنویسید و توضیح نمایید. - از چند شاگرد بخواهید که به نوبت در مقابل همصنفان پیشوندهای واژه ساز را تعریف کنند تشویق و کمک کنید. - از چند شاگرد بخواهید که به نوبت یک یک پیشوند واژه ساز را با مثال روی تخته بنویسند کمک و رهنمای کنید.	- متوجه تخته و نوشتهٔ روی آن می‌شوند. - متوجه کتاب درسی می‌شوند و گوش فرا می‌دهند. مثال‌ها را از روی تخته یاد داشت می‌کنند. - چند شاگرد به نوبت پیشوندهای واژه ساز را تعریف می‌کنند. - چند شاگرد به نوبت یک پسوند را با مثال آن روی تخته می‌نویسند.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم پیرامون درس ارائه دارید و خلاصهٔ درس را به شاگردان بگویید		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان وپاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان پاسخ ارائه کنید، و در غیر آن شما خود سؤال‌ها را طرح نموده و به آن جواب ارائه دارید.		

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام و گرفتن حاضری، درس گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - کی می‌تواند پسوندهای واژه ساز را تعریف کند؟ - کی می‌تواند یک مثال از پیشوندهای واژه ساز را روی تخته بنویسید؟	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌گویند. - یک شاگرد تعریف می‌کند. - یک شاگرد مثال را روی تخته می‌نویسد.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس فعالیتها	- با خط خوانا روی تخته بنویسید«فعالیت‌ها» و بگویید عنوان درس امروز است - سؤال‌ها را بخوانید و از هر گروه یک نفر را بخواهید تا به نوبت هر سؤال را جواب بگوید. - از شاگردان بخواهید تا به صورت گروهی صحبت و گفتگو نمایند. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌ها را بخوانند و مطابق آن عمل کنند. - کمک و رهنمای کنید.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - به سؤال‌ها جواب می‌گویند. - به صورت گروهی صحبت و گفتگو می‌نمایند. - هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می‌کنند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را می‌خوانند پیشوندهای واژه ساز را تعریف نموده و کاربرد آن‌ها را در کلمه‌ها می‌فهمند، به سؤالات جواب دادند، صحبت گروهی می‌نمایند و هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می‌نمایند.		۷ دقیقه
کار خانه گی	شاگردان متن درس را در کتابچه‌های شان رو نویس نموده و از واژه های: شاعر و پاییز جمله‌های بسازند که در آن پیشوندهای واژه ساز به کار رفته باشد.		۳ دقیقه

معلومات اضافی

سر شار: لبریز، مالامال

چاریکار: مرکز ولایت پروان

لیسهٔ مریم: از لیسه‌های دختران است که در ناحیهٔ خیرخانه شهر کابل موقعیت دارد.

جریده: به آن نشریه یی اطلاق می‌شود که درهفته یی یکبار یا دوبار نشر گردد.

هالند: نام یکی از کشورهای اروپایی است که در تربیهٔ حیوانات به خصوص گاو شهرت به سزایی دارد و مرکز آن شهر امستردام است.

انجمن: جمع، گروه، مجلس،دسته یی از مردم که در جایی گرد آمده باشند.

سرطان: ماه چهارم سال هجری شمسی و همچنان خرچنگ را گویند.

سرطان: مرضی خطرناک که زخم و ورم و برآمده گی در داخل و یا خارج بدن تولید می‌کند، زخم سرطان در هر نقطه یی از بدن مانند مغز سر، معده، مری، شش و رحم ممکن است بروز کند و بیشتر با خون ریزی و درد شدید همراه است و زخم‌های سرطان به وسیلهٔ عکس برداری یا اشعهٔ ایکس تشخیص داده می‌شود.

درس بیست و یکم

رهنمای تدریس درس (اضرار چرس)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	اضرار چرس و قواعد دستوری
هدف کلی	آگاهی شاگردان از چرس و اضرار آن و دانستن پیشوندهای صرفی
اهداف آموزشی • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در پایان این درس به اهداف زیر دست می‌یابند: اضرار چرس و پیشوندهای صرفی را می‌دانند. - تقویت درست خواندن، نوشتن و گوش فرا دادن و کاربرد درست پیشوندهای صرفی. - تقویت و رشد احساس نفرت از چرس و اعتیاد به آن.
روشهای تدریس	سؤال و جواب (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی
مواد و ممد درسی	- چارت تصویر از چند معتاد - چارت پیشوندهای صرفی

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقد ماتی	-بعد از ادای سلام و ملاحظهٔ کارخانه گی، گرفتن حاضری وتنظیم صنف به گروه‌ها، درس روز گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: -کی می‌تواند در مورد لیلا صراحت معلومات دهد؟ -کی می‌تواند پیشوند و طرز کاربرد آن را در کلمه‌ها نشان دهند.؟ جهت دانستن معلومات قبلی شاگردان در مورد درس جدید پرسش‌های زیر را مطرح کنید. -در تصویر صفحهٔ **۹۲** کتاب چه می‌بینند؟ -آیا نامی‌از مواد نشه آور شنیده اید؟	- ادای سلام می‌نمایند، به حاضری جواب گفته و کارخانه گی را آماده می‌سازند. - یک شاگرد معلومات می‌دهد. - به شاگردان پسوند و طرز کاربرد آن را نشان می‌دهد. - یک شاگرد معلومات می‌دهد. - یک شاگرد جواب می گوید.	۷ دقیقه
قسمت اول درس خواندن متن	-روی تخته با خط خوانا بنویسید «اضرار چرس» و بگویید عنوان درس امروز است . -از شاگردان بخواهید متن درس را به صورت خاموشانه و کلمه‌هایی را که نمی‌دانند در کتابچه‌های خود رو نویس کنند. -از شاگردان بخواهید که کلمه‌های مشکل را بگویند. -کلمه‌های مشکل را گرفته روی تخته بنویسید و از چند شاگرد بخواهید که معنای کلمه‌های مشکل را بنویسد. -متن درس را با آواز بلند و مناسب بخوانید و در مورد اضرار چرس معلومات همه جانبه بدهید. -از شاگردان بخواهید که متن درس را یک یک بخش به نوبت درمقابل همصنفان خود بخوانند و معنا کنند کمک و تشویق کنید.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - درس را به صورت خاموشانه خوانده کلمه‌های مشکل را رونویس می کنند. -کلمه‌های مشکل را می گویند و معنای کلمه‌های مشکل را می‌نویسد و نا درستی های خود را اصلاح می کنند. - به معلومات و خواندن درس گوش می‌دهند. - چند شاگرد به نوبت متن درس را یک یک بخش می‌خوانند	۳۰ دقیقه
خلاصه	خلاصهٔ درس را بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان جواب داده و در غیرآن خود سؤال طرح و جواب بگویید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام و گرفتن حاضری درس روز گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید - کدام یک از شما می‌تواند متن درس را بخواند و معنا نماید؟ - کی می‌تواند در مورد اثرات منفی چرس بالای جسم و روان انسان صحبت نماید؟	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌گویند. - یک شاگرد متن را می‌خواند. - یک شاگرد صحبت می‌کند.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس **دستور زبان**	- روی تخته با خط خوانا بنویسد «پیشوندهای صرفی » و بگویید موضوع درس امروز است. - متن درس را با آواز بلند و مناسب خوانده و مثال‌هایی را روی تخته بنویسید و پسوندهای صرفی را روی تخته بیاویزید و تشریح نمایید. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید که پیشوندهای صرفی را در مقابل همصنفان تعریف نموده و یک یک مثال را روی تخته بنویسد. - از چند شاگرد بخواهید که به نوبت متن درس را در مقابل همصنفان خویش با آواز بلند و مناسب بخوانند وچارت پیشوندها را توضیح دهند.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - متوجه کتاب درسی می‌شوند. - یک شاگرد به نوبت در مقابل همصنفان پیشوندهای صرفی را تعریف نموده و یک یک مثال روی تخته می‌نویسند. چند شاگرد متن درس را در مقابل تخته خوانده و چارت پیشوندها را توضیح می‌نمایند.	۳۰ دقیقه
خلاصه	خلاصۀ درس را به شاگردان بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان وپاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان پاسخ ارائه کنید و در غیر آن شما خود، سؤال‌ها را مطرح کنید و به آن جواب ارائه بدارید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام و گرفتن حاضری درس گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - کدام یک از شما می‌تواند پیشوندهای صرفی را تعریف کند؟ - کی می‌تواند دو کلمه را روی تخته نوشته و در آن کاربرد پیشوندهای نهی و نفی را نشان دهد.	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌گویند و د رگروه‌ها تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد معلومات دهد. - یک شاگرد جمله را روی تخته می‌نویسد و اصوات را در آن مشخص می‌نماید.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس فعالیت‌ها	- با خط خوانا روی تخته بنویسید (فعالیت‌ها) و بگویید عنوان درس امروز است - سؤال‌ها را به ترتیب بخوانید و از چند شاگرد بخواهید که به نوبت درمقابل همصنفان جواب بگویند. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی صحبت و گفتگو نمایند. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌ها را بخوانند و مطابق آن عمل کنند.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - به سؤال‌ها گوش فرا می‌دهند و به نوبت جواب می‌دهند. - به صورت گروهی صحبت و گفتگو می‌نمایند. - هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل نمایند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن می‌خوانند و پیشوندهای صرفی را می‌دانند، به پرسش‌های جواب ارایه نموده صحبت گر وهی می‌کنند وهدایت را خوانده و مطابق آن عمل نمودند.		۷دقیقه
کار خانه گی	شاگردان چند جمله بنویسند که در ان پیشوندهای صرفی به کار رفته باشد.		۳ دقیقه

معلومات اضافی

روماتیسم (روماتیزم) درد مفاصل: بیماری درد مفاصل که استخوان‌ها، اعصاب اطراف مفصل به خصوص دست و پا را در بر می گیرد.

تریاک: مادهٔ مخدر که استعمال آن جسم انسان را علیل، قدرت و توانایی را از بین می‌برد.

هروئین و کوکائین: از مشتقات تریاک است که انسان را ضعیف و علیل می‌سازد.

اختلا لات روحی: خلل یافتن و بر هم شدن، به هم خوردن، و آشفتگی، نابسامانی.

اثرات سوء : اثرات بد و ناگوار

التهاب: افروخته شدن آتش در اینجا به معنای سوزش

برونشیت مزمن: ورم ریه(شش) مرضی که در ریه به هم می‌رسند و عوارض آن گرفتگی صدا، سرفه‌ها ی دردناک، خارج شدن اخلاط ساده، یا چرک که گاهی هم در آن خون دیده می‌شود.

رهنمای تدریس درس (صلح و امنیت)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	صلح، امنیت و قواعد دستوری
هدف کلی	آگاهی شاگردان از اهمیت صلح و امنیت و دانستن انواع پسوند ها
اهداف جزیی • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در پایان این درس به اهداف زیر دست می‌یابند: - مفهوم صلح و امنیت و انواع پسوندها را می‌دانند. - تقویت درست خواندن، درست نوشتن، گوش فرا دادن و کار برد درست پسوندهـا در کلمـه ها. - رشد و تقویت دلچسپی به صلح و امنیت در حیات جامعه و کشور.
شیوه‌های تدریس	سؤال و جواب (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی
مواد ممد درسی	- چارت تصویرها از مکتب، دکان و تعمیرهای زیبا ؛ در صورت امکان - چارت مختصر انواع پسوندها

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، دیدن کار خانه‌گی و تنظیم صنف به گروه‌ها درس گذشته را با طرح سؤال‌های زیر ارزیابی کنید. - کی می‌تواند در مورد اضرار چرس معلومات دهد؟ - استعمال چرس چگونه اثرات را بالای انسان بار می‌آورد؟ - و جهت فهمیدن دانش قبلی شاگردان در مورد درس جدید سؤال‌های زیر را مطرح سازید. - در تصاویر بالا چه را می‌بینید؟ معلومات دهید؟ - در کدام حالت می‌توانیم خوب درس خوانده و تحصیل کنیم؟	- ادای سلام نموده به حاضری جواب داده کار خانه‌گی را آماده ساخته و به گروه‌ها تنظیم می‌شوند.-یک شاگرد معلومات می‌دهد. - یک شاگرد در مورد اضرار چرس بالای بدن انسان محبت کند. - یک شاگرد در مورد تصاویر صفحهٔ کتاب معلومات می‌دهد. - یک شاگرد جواب می گوید.	۷ دقیقه
قسمت اول درس **خواندن متن**	- روی تخته با خط خوانا بنویسید «صلح و امنیت» و بگویید عنوان درس امروز است. - از شاگردان بخواهید که متن درس را به صورت خاموشانه بخوانند و کلمه‌های مشکل آن را بیرون نویس کنند. - از شاگردان بخواهید که کلمه‌های مشکل را بگویند. - کلمه‌های مشکل را از شاگرد گرفته روی تخته بنویسید و از چند شاگرد بخواهید که به نوبت معنای کلمه‌ها را بنویسند و در غیر آن خود معنای کلمه‌ها را روی تخته بنویسید. - متن درس را به آواز بلند و مناسب خوانده و معنا نموده چارت تصاویر را روی تخته نصب و تشریح کنید. - از شاگردان بخواهید که به نوبت متن درس را یک یک بخش در مقابل همصنفان با آواز بلند بخوانند و چارت تصاویر را تشریح کنند، تشویق، کمک و رهنمایی کنید.	- متوجه تخته می‌شوند. - خاموشانه می‌خوانند و کلمه‌های مشکل را رو نویس می کنند. -کلمه‌های مشکل را می گویند. - معنای کلمه‌های مشکل را به نوبت می‌نویسند. - متوجه کتاب درسی می‌شوند و گوش فرا می‌دهند. - متن درس را به نوبت یک یک بخش می‌خوانند و چارت تصاویر را تشریح می کنند.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم را بدهید و خلاصهٔ درس را به شاگردان ارائه دارید.		۴ دقیق
سؤال‌های شاگردان و پاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان جواب بگویید و در غیر آن خود سؤال‌ها طرح و به آن جواب بدهید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، درس گذشته را با طرح سؤال‌های زیر ارزیابی کنید. - گلنار بعد از فراغت از مکتب کدام وظیفه را اختیار کرد؟ - کی می‌تواند یک بخش درس گذشته را با آواز بلند بخواند و معنا کند؟ - کدام یک از شما می‌تواند مفهوم درس را به زبان ساده در مقابل همصنفان بیان کند؟	- ادای سلام نموده به حاضری جواب می‌گویند. - یک شاگرد جواب می‌دهد - یک شاگرد درس را می‌خواند و معنا می‌کند. - یک شاگرد مفهوم درس را بیان می‌دارد.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس دستور زبان	- روی تخته با خط درشت بنویسید «پسوند ها» و بگویید عنوان درس امروز است. - از شاگردان بخواهید که درس را خاموشانه بخوانند - متن را با آواز بلند و مناسب بخوانید در مورد پسوندها به صورت مفصل معلومات دهید. چارت انواع پسوندها را روی تخته آویخته و آن را تشریح کنید. - از شاگردان بخواهید که به نوبت، درس را در مقابل همصنفان خود بخوانند و معنا کنند. - از دو شاگرد بخواهید که به نویت یکی پسوندها را به روی تخته بنویسد و دیگری مثالی از آن بروی تخته بنویسد. تشویق و رهنمایی کنید.	- متوجه تخته می‌شوند. - درس را به صورت خاموشانه می‌خوانند. - متوجه گردیده و گوش فرا می‌دهند. - متن را به نوبت می‌خوانند و معنا می‌کنند. - چند شاگرد به نوبت در مورد پسوندها معلومات داده و چارت را تشریح می‌کنند. - به نوبت یک شاگرد پسوندها را می‌خواند و دیگری مثال‌های از آن روی تخته می‌نویسد.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم را بدهید و خلاصهٔ درس را ارائه دارید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان وپاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های که از جانب شاگردان صورت می‌گیرد جواب ارائه دارید و در غیر آن خود شما سؤال‌هایی طرح نموده و به آن جواب بگویید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، جهت ارزیابی درس روز گذشته سؤال‌های زیر را طرح کنید. - کی می‌تواند انواع پسوندهای اشتقاقی را نام بگیرد. - پسوندهای توصیفی چگونه است می‌توانید یک مثال از آن روی تخته بنویسید؟	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌گویند. - یک شاگرد در مقابل همصنفان نام می‌گیرد. - یک شاگرد روی تخته می‌نویسد.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس فعالیتها	- با خط خوانا و درشت بنویسید «فعالیت‌ها» و بگوید عنوان درس امروز است. - از هر گروه یک شاگرد را خواسته و یک سؤال را بخوانید که جواب بگوید. - از شاگردان بخواهید به صورت گروهی صحبت و گفتگو نمایند. - از شاگردان بخواهید که به صورت انفرادی هدایت‌های داده شده را بخواند و مطابق آن عمل کنند.	- متوجه تخته می‌شوند. - به نوبت سؤال‌ها را پاسخ می‌دهند. - به صورت گروهی صحبت و گفتگو می‌نمایند. - هدایت را می‌خوانند و مطابق آن عمل می‌کنند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را می‌خوانند پسوندها صرفی واشتقاقی و کار برد آن را می‌دانند، به سؤال‌ها جواب ارائه نموده صحبت انفرادی وگروهی می‌نمایند هدایت‌ها را خوانده و مطابق آن عمل کنند.		۷ دقیقه
کار خانه گی	در بارهٔ صلح و امنیت در کشور، ولایت یا شهر خود یک صفحه نوشته و روز آینده در مقابل همصنفان بخوانید و به سؤال‌های همصنفان خود پاسخ دهید.		۳ دقیقه

معلومات اضافی

۱- صلح : آشتی، سازش میان منازعان، مقابل حرب و جنگ

۲- مثال‌های شعری

نشستنــد با صلـــح و گفتنـــــد بـاز　　　کـــــه از کینه بـــا هم نگیــریم ساز

فردوسی

کـــــــاریزدان صلـــح و نیکوی و خیر　　　کار دیــوان جنگ و زشتی و شر است

ناصر خسرو

درمیان دوستان گه جنگ باشد گاه صلح　　　در مزاج اختران گه نفع باشد گه ضرر

سنایی

از در صلح آمده یا خلاف　　　با قدم خوف روم یار جا

لیکن اگر رد وصالی بود　　　صلح فراموش کند ماجرا

سعدی

۳- امنیت: مأخذ از عربی به معنای بی خوفی امن، بی بیمی، ایمنی، ایمن شدن در امان بودن، امنیت دادن، راحت و آسوده.

۴- امن: بی بیم شدن، بی ترس، اطمینان، آسایش، آرامش قلب و ضد خوف

۵- محبت آتشین: دوستی بیحد و اندازه، علاقه مند زیاد

درس بیست و سوم

رهنمای تدریس درس (امیر شیر علی نوایی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	امیر شیر علی نوایی و قواعد دستوری
هدف کلی	آشنا شدن شاگردان با یک چهرهٔ علمی و فرهنگی کشور، دانستن پسوندهای صرفی.
اهداف جزیی • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در ختم این درس و انجام فعالیت‌ها به اهداف زیر دست می‌یابند: - زنده گینامه، آثار، نمونهٔ کلام امیر علی شیر نوایی و پسوندهای صرفی را می‌دانند. - تقویت درست خواندن، درست نوشتن، گوش فرا دادن و کار برد درست پسوندهای صرفی در کلمه ها. - تقویت و رشد دلچسپی از آشنایی با دانشمندان شهیر کشور.
شیوه‌های تدریس	سؤال و جواب(پرسش وپاسخ)کار انفرادی و کارگروهی.
مواد ممد درسی	چارت مختصر زنده گینامه نوایی و چارت پسوندهای صرفی در کلمه ها.

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، ملاحظۀ کارخانه گی و تنظیم صنف به گروه‌های درس گذشته را با طرح سؤال‌های زیر را ارزیابی کنید. - کی می‌تواند مفهوم درس گذشته را بگوید؟ - کی می‌تواند یک کلمه یی که در آن پسوند تشبیه به کار گرفته شده باشد روی تخته بنویسد؟ جهت دانستن دانش قبلی شاگردان درمورد درس جدید سؤال‌های زیر را طرح کنید: - کی می‌تواند در مورد تصویر صفحۀ کتاب معلومات دهد؟ - کدام یک از شما می‌تواند نام چند شاعر را بگیرد؟	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌گویند کارخانه گی را آماده و به گروه‌های تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد کلمه را روی تخته می‌نویسد. - یک شاگرد مفهوم درس گذشته را می‌نویسد. - یک شاگرد در مورد صفحه معلومات می‌دهد. - یک شاگرد نام چند شاعر مقدم را می‌گیرد.	۷ دقیقه
قسمت اول درس خواندن متن	روی تخته با خط خوانا بنویسد «امیر علی شیر نوایی» و بگویید عنوان درس امروز است. - متن درس را با آواز بلند و مناسب خوانده و معنا نموده؛ جهت تحکیم بیشتر درس چارت مختصر زنده گینامۀ نوایی را روی تخته نصب کنید. - از شاگردان بخواهید که به نوبت یک یک بخش درس را در مقابل همصنفان با آواز بلند و مناسب خوانده و معنا کنند. - از هر گروه دو شاگرد را بخواهید که به نوبت یکی یک بخش درس را بخواند و دیگری مفهوم آن را بگوید تشویق و رهنمایی کنید. - از هر گروه دو شاگرد را بخواهید به نوبت یک یک بیت از نمونه سخن نوایی را بخواند و دیگری آن را روی تخته بنویسد. کمک و رهنمایی کنید.	- متوجه تخته می‌شوند. - متوجه معلم و سخنان او گوش فرا داده و به چارت نصب شده دقت می‌نمایند. - به نوبت متن را یک یک بخش می‌خوانند و معنا می‌کنند. - از هر گروه دو شاگرد به نوبت یک بخش را می‌خواند و دیگری مفهوم آن را می‌گوید. - از هر گروه یک یک بیت را می‌خواند و دیگری آن را روی تخته املا می‌نویسد.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم را بیان دارید و خلاصۀ درس را به شاگردان بگویید.		۵ دقیق
سؤال‌های شاگردان وپاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های جواب بدهید و در غیر آن خود سؤال طرح و به آن جواب بگویید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری سؤال‌های زیر را جهت ارزیابی درس گذشته با شاگردان مطرح کنید. - کی می‌تواند نمونهٔ سخن نوایی را درست بخواند و معنا کنید. - کدام یک از شما می‌تواند آثار نوایی را نام ببرد.	- ادای سلام نموده به حاضری جواب می‌گویند. - یک شاگرد می‌خواند و معنا می‌کند. - یک شاگرد آثار نوایی را نام می‌برد	۵ دقیقه
قسمت دوم درس دستور زبان	- روی تخته با خط درشت بنویسید «پسوندهای صرفی» و بگویید عنوان درس امروز است. - از شاگردان بخواهید که درس را خاموشانه بخوانند و کلمه‌های مشکل را یاد داشت کنند. - درس را با آواز بلند و مناسب خوانده، کلمه‌های مشکل را از شاگردان گرفته روی تخته بنویسید و معنا کنید، چارت پسوندهای صرفی را روی تخته نصب و تشریح کنید. - از شاگردان بخواهید که به نوبت درس را در مقابل همصنفان خود بخوانند و چارت کاربردی پسوندها را تشریح کنید. - از هر گروه یک یک شاگرد را بخواهید که به نوبت یک یک پسوند را بخواند و مثال آن را روی تخته بنویسد، کمک تشویق و رهنمایی کنید.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - درس را خاموشانه می‌خوانند. -گوش فرا می‌دهند و کلمه‌های مشکل را می‌گویند. - به نوبت درس را در مقابل همصنفان خود خوانده و چارت پسوندها را تشریح می‌کنند. - یک یک پسوند را می‌خوانند . مثال آن را روی تخته می‌نویسند.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم را ارائه دارید و خلاصهٔ درس را بگویید		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان وپاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های که از جانب شاگردان صورت می‌گیرد جواب ارائه دارید و در غیرآن خود شما سؤال‌هایی طرح نموده و به آن جواب بگویید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری جهت ارزیابی درس گذشته سؤال‌های زیر را طرح کنید. - کی می‌تواند پسوندهای صرفی را تعریف کند؟ - کی می‌تواند یک پسوند تصغیر و کار برد آن را در کلمه روی تخته بنویسد؟	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌گویند. - یک شاگرد در مقابل همصنفان تعریف می‌کند. - یک شاگرد روی تخته می‌نویسد.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس فعالیت ها	- با خط خوانا و درشت بنویسید «فعالیت‌ها» و بگویید عنوان درس امروز است. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید و یک سؤال را بخوانید تا به آن پاسخ درست و مناسب ارائه نماید. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی صحبت و گفتگو نمایند. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌ها را خوانده و مطابق آن عمل کنند.	- متوجه تخته و نوشته روی آن‌ها شده گوش فرا می‌دهند. - پاسخ درست و مناسب ارائه می‌دارند. - به صورت گروهی مباحثه می‌نمایند. - هدایت‌ها را خوانده و مطابق آن عمل می‌کنند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن درس را می‌خوانند و معنا می‌نمایند، تعریف پسوندهای صرفی را دانسته و کار برد آن را در کلمه‌های انجام می‌دهند، انواع پسوندها را می‌شناسند. به سؤال‌ها جواب می‌دهند، صحبت گروهی می‌نمایند و هدایت‌ها را خوانده و مطابق آن عمل می‌نمایند.		۷ دقیقه
کار خانه گی	هر شاگرد نظر به توانایی خود یکی از آثار امیر علی شیر نوایی را مختصر معرفی می‌نماید.		۳ دقیقه

معلومات اضافی

امیر علی شیر نوایی علاوه بر شعر و شاعری در فنون و صنایع ظریفه نیز استاد هنرمند بود خط نیکو داشت و در فن تذهیب و تصویر از جمله استادان هنر مند بود، در موسیقی نیز دست داشت و بیشتر سازها را نیکو می‌نواخت.

علی شیر به خدمت فقرا و مشایخ علاقهٔ فراوان داشت، ازجمله ۷۵ هزار دینار که شاه به او می‌داده، فقط ۱۵ هزار دینار را به مصرف می‌رساند بقیه را در راه خیرات، تشویق و ترغیب اهل ادب و ایجاد آثار عام المنفعه به مصرف می‌رساند در تعمیر بناهای زیادی مبادرت ورزید.

از مشهور ترین بناها در هرات می‌توان از مدرسهٔ اخلاصیه در شهر انجیل، خانقاه اخلاصیه، شفاعیه که در آن طب و حکمت می‌آموختند. نظامیهٔ هرات. خسرویه مرو، ترمیم مسجد جامع هرات، مسجد جامع امیر علی شیر، دارالحفاظ و ترمیم مدرسهٔ چهار سوق هرات را نام برد. نفوذ امیر علی شیر نوایی آنقدر در شاه حسین بایقرا زیاد بود که در سال ۸۷۶ هجری قمری سلطان حسین، وی را به منصب عمارت دیوان اعلی مهر براحکام و مناشیر سلطنتی و سپس به وزارت خود رساند.

مشهد: یکی از شهرهای ایران است.

سمرقند: یکی از شهرهای ازبکستان است.

سلطان حسین بایقرا: یکی از پادشاهان تیموریست که در هرات حکومت می‌کرد.

کچکنه: خورد، کوچک، ضعیف

اقرب: نزدیک

درس بیست و چهارم

رهنمای تدریس درس (منار جام)

عناوین مطالب	**شرح مطالب**
موضوع درس	منارجام و قواعد دستوری
هدف کلی	آگاهی شاگردان از منار تاریخی جام و دانستن ضمیر و انواع آن
اهداف آموزشی • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در پایان این درس به اهداف زیر دست می‌یابند. - موقعیت قدامت تاریخی و ارزش هنری منار جام، ضمیر و انواع آن را می‌دانند. - تقویت درست خواندن، درست نوشتن، گوش فرا دادن و کار برد درست ضمایر در جمله ها. - رشد و تقویت علاقه مندی در بارۀ آبده‌های تاریخی کشور.
شیوه‌های تدریس	سؤال و جواب (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی
مواد ممد درسی	- تصاویر از منارجام و جاهای تاریخی - چارت از ضمایر و انواع آن در زبان دری

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، ملاحظۀ کارخانه گی و تنظیم صنف به گروه‌ها جهت دانستن معلومات قبلی شاگردان در مورد درس جدید سؤال‌های زیر را مطرح سازید: -کدام یک از شما می‌تواند در مورد تصویر معلومات دهد؟ -آیا نامی‌از آبده‌های تاریخی کشور شنیده اید؟ می‌توانید چیزی بگویید؟ -کی می‌تواند چند آبده تاریخی را نام ببرد؟	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌گویند. کارخانه گی را آماده و به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. - یک شاگر در مورد تصویر معلومات می‌دهد. - یک شاگرد در مورد آبده‌های تاریخی معلومات می‌دهد. - یک شاگرد نام می‌گیرد.	۵ دقیقه
قسمت اول درس **خواندن متن**	روی تخته به خط خوانا بنویسید «منارجام» و بگویید عنوان درس امروز است. - از شاگردان بخواهید که متن درس را به صورت خاموشانه بخوانند و کلمه‌ها ی مشکل آن را بیرون نویس کنند. - متن درس را با آواز بلند بخوانید، چارت تصاویر را روی تخته نصب نموده و تشریح کنید. - از شاگردان بخواهید که کلمه‌های مشکل را بگویند و کلمه‌های مشکل را از شاگردان گرفته روی تخته بنویسد. - از شاگردان بخواهید که به نوبت معنای کلمه‌ها را را بنویسند. - از شاگران بخواهید که به نوبت متن درس را یک یک بخش در مقابل همصنفان بخوانند و معنا کنند. - از شاگردان بخواهید که چارت تصاویر را به نوبت در مقابل همصنفان تشریح نموده و در مورد آن سخن بگویند.	-متوجه تخته و نوشتۀروی آن می‌شوند. - متن درس را خاموشانه می‌خوانند و کلمه‌های مشکل را بیرون نویس می‌کنند. - به تشریحات او گوش فرا می‌دهند. - کلمه‌های مشکل را می‌گویند و متوجه تخته می‌شوند. - به نوبت معنای کلمه‌ها را می‌نویسند و غلطی‌های خود را اصلاح می‌کنند. - درس را به نوبت یک یک بخش می‌خوانند. - چارت تصاویر را به نوبت تشریح نموده و سخن می‌گویند.	۳۵ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم در مورد درس جدید ارائه داشته و خلاصۀ درس جدید را بگویید.		۵ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	- بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری درس گذشته را با طرح سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - منارجام در کجا موقعیت دارد؟ - منارجام در کدام سال و در عصر کدام پادشاه اعمار گردیده است؟ - مردم جهان از منارجام چگونه آگاهی حاصل نمودند؟	- ادای سلام نموده به حاضری جواب می‌گویند. - یک شاگرد جواب می‌دهد. - یک شاگرد نام می‌گیرد. - یک شاگرد در مورد معلومات ارائه می‌دارد.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس دستور زبان	- روی تخته با خط درشت بنویسید: ضمیر و انواع آن و بگویید عنوان درس امروز است. - متن درس را با آواز بلند و مناسب بخوانید و در مورد ضمیر و انواع آن معلومات داده، چارت ضمیر و انواع آن را روی تخته آویخته و تشریح کنید. - از شاگردان بخواهید که به نوبت متن درس را در مقابل همصنفان بخوانند و چارت ضمیر را توضیح کنند. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید که به نوبت به طور شفاهی یک یک ضمیر را تعریف نموده و یک یک مثال از آن را روی تخته بنویسید. - از یک گروه یک شاگرد را بخواهید که یک جمله مانند: من خود دیدم، را روی تخته بنویسید و یک شاگرد از گروه دیگر در آن ضمیر مشترک را نشان دهد رهنمایی و تشویق کنید.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - متوجه شده و گوش فرا می‌دهند. - به نوبت متن درس را در مقابل همصنفان می‌خوانند و چارت ضمیر را توضیح می‌دهند. - یک یک شاگرد از هر گروه ضمیر را تعریف و یک مثال روی تخته می‌نویسد. - یک شاگرد جمله را می‌نویسد و شاگرد دیگر در آن ضمیر مشترک را نشان می‌دهد.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم را بدهید و خلاصۀ درس را ارائه دارید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان وپاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های که از جانب شاگردان صورت می‌گیرد جواب ارائه دارید و در غیر آن خود شما سؤال‌های طرح نموده و به آن جواب بگویید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری جهت ارزیابی درس روز گذشته سؤال‌های زیر را طرح کنید. - کی می‌تواند ضمیر را تعریف کند؟ - کدام یک از شما می‌تواند انواع ضمیر را بگوید؟ - کدام یک از شما می‌تواند یک مثال از ضمیر اشاره را روی تخته بنویسد؟	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌گویند - یک شاگرد در مقابل همصنفان تعریف می‌کند. - یک شاگرد انواع ضمیر را می‌گوید. - یک شاگرد روی تخته می‌نویسد.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس فعالیتها	- با خط خوانا و درشت بنویسید «فعالیت‌ها» و بگویید عنوان درس امروز است. - از هر گروه یک شاگرد را خواسته و یک سؤال را بخوانید تا جواب بگوید - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی با هم صحبت و گفتگو نمایند. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌ها را بخوانند و مطابق هدایت داده شده عمل کند.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - به سؤال‌ها پاسخ ارائه می‌دارند. - به صورت گروهی صحبت و گفتگو می‌نمایند. - هدایت‌ها را می‌خوانند ومطابق آن عمل می‌کنند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را می‌خوانند و معنا می‌نمایند، ضمیر و ا نواع آن را می‌دانند، جواب‌ها را صحیح و درست انتخاب نموده به صورت گروهی مباحثه می‌کنند؛ هدایت‌ها را خوانده و مطابق آن عمل می‌کنند.		۷ دقیقه
کار خانه‌گی	شاگردان فهرستی تهیه کنند که منارجام در پهلوی کدام آبدات تاریخی ارزش‌های هنری و تاریخی دارد؟		۳ دقیقه

معلومات اضافی

۱- منار: مأخوذ از(عربی) مناره، که پایهٔ بلند که از سنگ و خشت می‌سازند و در اصل به معنای پایه بوده و ظاهراً وجه تسمیهٔ آن باشد، در سابق برای یافتن راه مسافران چراغی بر مناره می‌افروختند.

۲- منارقطیب یا قطب منار: مناره‌یی است در دهلی نو که قریب ۸۰ متر ارتفاع دارد و ظاهراً بلند ترین مناره هاست. این مناره از سنگ‌های مرمر سرخ ساخته شده است و بانی آن قطب الدین ایبک در اوایل قرن هفتم هجری است. مناره بر پنج طبقه تقسیم شده و در هر طبقه ایوان مدوری به صورت کمر بند آن را در بر گرفته و در هر یک از کتیبه‌های آیات قرآن و اسامی قطب الدین ایبک محمد بن سام و.... منقوش است.

۳- ولایت غور یکی از ولایات مرکزی افغانستان بوده و مرکز آن شهر چغچران است.

۴- یونسکو: سازمان تربیتی و تعلیمی، علمی و کلتوری ملل متحد.

۵- غوریان یا غوری ها: سلسلهٔ شاهان غوری است، که از سال ۵۴۳ هجری قمری تا ۶۱۲ هجری قمری در افغانستان و هندوستان سلطنت کرده اند. مؤسس دولت غوری محمد غوری است؛ اما سلطنت این دودمان در دوره‌های سلطنت علاءالدین غوری، غیاث الدین غوری و شهاب الدین غوری توسعهٔ بیشتر یافت.

درس بیست و پنجم

رهنمای تدریس درس (ادیس مخترع نامدار جهان)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	ادیسن مخترع نامدار جهان و قواعد دستوری
هدف کلی	آگاهی شاگردان از زنده گینامهٔ ادیسن و اختراعات او، دانستن ضمیر شخصی.
اهداف آموزشی • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در پایان این درس به اهداف زیر دست می‌یابند. - اختراعات ادیسن و ضمیر شخصی را می‌دانند. - تقویت درست خواندن، درست نوشتن، گوش فرا دادن (شنیدن) و کار برد درست ضمیر شخصی در جملات. - رشد و تقویت دلچسپی به زنده گینامهٔ دانشمندان، مخترعان و اختراعات و اکتشافات آن‌ها.
روش‌های تدریس	سؤال و جواب (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی
مواد ممد درسی	چارت خلاصهٔ زنده گینامهٔ ادیسن و اختراعات او چارت ضمیر شخصی.

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، دیدن کار خانه گی و گرفتن حاضری و تنظیم صنف به گروه‌ها جهت دانستن دانش قبلی شاگردان در مورد درس جدید سؤال‌های انگیزه یی زیر را مطرح سازید: - در تصویر صفحهٔ کتاب چه می‌بینید؟ - آیا در مورد اختراع چیزی می‌دانید؟ - مخترع به کدام شخص اطلاق می‌شود؟	ادای سلام نموده، به حاضری جواب داده کارخانه گی را آماده نموده و به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. - یک شاگرد در مورد تصویر صفحه معلومات می‌دهد. - یک شاگرد در مورد اختراع سخن می گوید. - یک شاگرد جواب می‌دهد.	۷ دقیقه
قسمت اول درس **خواندن متن**	روی تخته با خط خوانا و درشت بنویسید «ادیسن مخترح نامدار جهان» و بگویید عنوان درس امروز است. - از شاگردان بخواهید که متن درس را به صورت خاموشانه بخوانند و کلمه‌هایی را که نمی‌دانند، یاد داشت کنند. - کلمه‌های مشکل را از شاگردان گرفته روی تخته بنویسید. - از شاگردان بخواهید که به نوبت معنای کلمه‌های مشکل را روی تخته بنویسند و در غیر آن خود شما معنای کلمه‌ها را بنویسید. - متن درس را با آواز بلند و مناسب خوانده و معنا نموده، چارت خلاصهٔ زنده گینامه ادیسن را روی تخته نصب و تشریح کنید و در مورد معلومات همه جانبه بدهید. - از شاگردان بخواهید که به نوبت درس را در مقابل همصنفان بخوانند و چارت را تشریح کنند تشویق، رهنمایی و کمک کنید.	- متوجه تخته و نوشتهٔ روی آن می‌شوند. - متن را خاموشانه می‌خوانند و کلمه‌های مشکل را یادداشت می کنند. - کلمه‌های مشکل را می گویند. - به نوبت معنای کلمه‌ها را می‌نویسند و نادرستی‌های خود را اصلاح می کنند. - گوش فرا می‌دهند. - به نوبت درس را می‌خوانند و چارت را تشریح می کنند.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم را بدهید و خلاصهٔ درس را ارائه دارید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان وپاسخ به آن‌ها	به سؤال‌ها پاسخ ارائه داشته و در غیر آن، خود سؤال طرح و به آن پاسخ بدهید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از سلام، گرفتن حاضری و پرسیدن از احوال شاگردان غیر حاضر روز گذشته با طرح سؤال‌های زیر درس گذشته را ارزیابی کنید: – توماس ادیسن از کجا بود؟ – مهمترین اختراع او چه بود؟ – کی می‌تواند چند اختراع اورا روی تخته بنویسد؟	– ادای سلام نموده به حاضری جواب داده علت غیر حاضری روز گذشته را می‌گویند. – یک شاگرد جواب می‌دهد. – یک شاگرد اختراع مهم او را می‌گوید. – یک شاگرد اختراعات را روی تخته می‌نویسد.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس **دستور زبان**	با خط خوانا روی تخته بنویسید ضمیر شخصی و بگویید عنوان درس امروز است. – متن درس را با آواز بلند و مناسب بخوانید، چارت ضمیرهای شخصی را روی تخته یا دیوار صنف نصب نموده، تشریح کنید. – از هر گروه یک شاگرد را بخواهید که متن را در مقابل همصنفان با آواز بلند خوانده و چارت ضمیرها را توضیح و تشریح کند کمک، تشویق و رهنمایی نمایید. – از هر گروه دو دو شاگرد را بخواهید که به نوبت یک یک ضمیر شخصی را روی تخته بنویسد و دیگری نحوهٔ کار برد آن را در کلمه نشان دهد. آن‌ها را کمک و رهنمایی کنید.	– متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. – متوجه شده و گوش فرا می‌دهند. – یک شاگرد به نوبت از هر گروه متن را خوانده و چارت پیشوندها را تشریح می‌کند. – دو شاگرد از هر گروه به نوبت یکی پیشوند را می‌نویسند ودیگری کار برد آن را در کلمه نشان می‌دهد.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازم را بدهید و خلاصهٔ درس را ارائه دارید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان وپاسخ به آن‌ها	به سؤال‌ها پاسخ بدهید و در غیر آن خود سؤال‌ها طرح و به آن جواب بگویید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، جهت ارزیابی درس گذشته سؤالات زیر را مطرح سازید. - کدام یک از شما می‌تواند ضمیرهای شخصی را تعریف کنید؟ - کی می‌تواند چند ضمیر روی تخته بنویسد؟	- ادای سلام نموده به حاضری جواب می‌دهند. - یک شاگرد ضمیرهای شخصی را تعریف می کند. - یک شاگرد روی تخته می‌نویسد.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس **فعالیت ها**	روی تخته با خط خوانا بنویسید «فعالیت ها» و بگویید عنوان درس امروز است. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید وبه نوبت یک پرسش را به او بگویید تا جواب ارائه دارد کمک و تشویق نمایید. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی صحبت و گفتگو نمایند. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌های داده شده را بخوانند و آنچه خواسته شده است به آن عمل کنند. کار کرد و فعالیت آنان را مراقبت نموده کمک، رهنمایی و تشویق نمایید.	- متوجه تخته و نوشتهٔ روی آن می‌شوند. - از هر گروه یک شاگرد به یک پرسش جواب می گوید. - به صورت گروهی مباحثه و گفتگو می کنند. - هدایت‌های داده شده را به صورت خاموشانه می‌خوانند و مطابق آن عمل می کنند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را می‌خوانند و معنا می‌نمایند، ضمیر شخصی را دانسته، به پرسش‌ها پاسخ درست ارائه می‌نمایند، به صورت دو نفری گفتگو می‌نمایند، هدایات را خوانده و مطابق آن عمل می کنند.		۷ دقیقه
کار خانه گی	پیرامون اهمیت برق در زنده گی مقاله یی کوتاه بنویسید و در نوشتن، نشانه گذاری را مراعات نمایید.		۳ دقیقه

معلومات اضافی

– توماس الوا ادیسن در سال ۱۸۴۷ میلادی چشم به جهان کشود و در سال ۱۹۳۱ میلادی به عمر ۸۴ ساله گی در گذشت، ادیسن را نه تنها مخترع برق می‌توان گفت؛ بلکه مخترع انواع و اقسام آلات متعدد برقی نیز است.

– کودن: نادان، بی عقل و ساده

– متجسس: جستجو کننده، سؤال کننده، کنجکاو

– مشتاق: علاقه مند، شوق دارنده به چیزی یا شغلی

– میلان: منطقه یی از ایالت اوهایو در ایالات متحدۀ امریکا

– آزمایشگاه: جای تجربه نمودن موضوعات عملی و تجربی (لابراتوار)

– لابراتوار: کلمۀ انگلیسی است و معنای آزمایشگاه را می‌رساند.

درس بسیت و ششم

رهنمای تدریس درس (لالۀ آزاد)

عنوان	شرح مطالب
موضوع درس	لالۀ آزاد و قواعد دستوری
هدف کلی	آگاهی شاگردان از اهمیت آزادی و دانستن ضمیر اشاره
اهداف آموزشی ● دانشی ● مهارتی ● ذهنیتی	شاگردان در پایان این درس به اهداف زیر دست می‌یابند. - مفهوم آزادی و ضمیر اشاره را می‌دانند. - تقویت درست خواندن، درست نوشتن و کاربرد درست ضمیر اشاره در جمله ها. - تقویت رشد و علاقه مندی به مزایا و خوبی‌های آزادی که انسان آزاد تصمیم گیرندۀ مستقل است.
روش‌های تدریس	سؤال و جواب (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی.
مواد ممد درسی	چارت جمله‌ها در مورد آزادی چارت کار برد ضمیر اشاره در جمله ها

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری و تنظیم صنف به گروه‌ها از شاگردان بخواهید که کار خانه گی یک دیگر را به صورت دو نفری ببینند و یک شاگرد کار خانه گی خود را در مقابل همصنفان با آواز بلند بخواند مورد تشویق و رهنمایی قرار گیرند. و جهت دانستن معلومات قبلی شاگردان در مورد درس جدید سؤال‌های زیر را طرح کنید. - کی می‌تواند در مورد تصویر صفحه معلومات دهد؟ - گل لاله در کجا و در کدام فصل می‌روید؟ می‌توانید صحبت کنید. - چرا شاعر لالهٔ آزاد را وصف کرده است؟ می‌توانید توضیح دهید.	- ادای سلام نموده به حاضری جواب داده و به گروها تنظیم می‌شوند و به صورت دو نفری کار همدیگر را می‌بینند. - یک شاگرد معلومات می‌دهد. - یک شاگرد در مورد صحبت می‌نماید. - یک شاگرد در زمینه توضیحات می‌دهد.	۷ دقیقه
قسمت اول درس **خواندن متن**	- با خط درشت و خوانا روی تخته بنویسید لالهٔ آزاد و بگویید عنوان درس امروز است. - از شاگردان بخواهید که متن درس را به صورت خاموشانه بخوانند و کلمه‌های مشکل را بیرون نویس کنند. - کلمه‌های مشکل را از شاگردان گرفته روی تخته بنویسید. - از شاگردان بخواهید که معنای کلمه‌ها را به نوبت روی تخته بنویسند و در غیر آن خود شما معنای کلمه‌ها را بنویسند. - متن درس را با آواز بلند و مناسب بخوانید و معنا کنید در مورد درس به صورت همه جانبه معلومات داده و چارت جمله‌ها را روی تخته نصب و توضیح کنید. - از شاگردان بخواهید که به نوبت متن درس را در مقابل همصنفان با آواز بلند و مناسب بخوانند و چارت جمله‌ها را تشریح کنند، تشویق، کمک و رهنمایی کنید.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - درس را خاموشانه می‌خوانند وکلمه‌های مشکل را بیرون نویس می‌کنند. - کلمه‌های مشکل را می‌گویند. - معنای کلمه‌ها را می‌نویسند نا درستی‌های خود را اصلاح می‌کنند. - متوجه کتاب گردیده به خواندن درس و توضیح چارت دقیق گوش می‌دهند. - متن درس را در مقابل همصنفان خود به نوبت خوانده و چارت جمله‌ها را تشریح می‌کنند.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	- توضیحات لازمه را ارائه دارید. - خلاصهٔ درس را به شاگردان بگویید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان وپاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان پاسخ ارارئه دارید و در غیر آن خود سؤال طرح و جواب بگویید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام و گرفتن حاضری درس گذشته را با سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: – کی می‌تواند درس را با آواز بلند بخواند؟ – کدام یک از شما می‌تواند مفهوم درس را در مقابل همصنفان با آواز مناسب و بلند بیان دارد؟	– ادای سلام نموده و به حاضری جواب گفته و به سؤال‌ها جواب ارائه می‌نمایند. – یک شاگرد متن را با آواز بلند می‌خواند. – یک شاگرد مفهوم درس را در مقابل دیگران می‌گوید.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس **دستور زبان**	روی تخته با خط خوانا بنویسید «ضمیر اشاره» و بگویید عنوان درس امروز است. – متن درس را با آواز بلند و مناسب خوانده در مورد درس معلومات همه جانبه را ارائه دارید. چارت کاربرد ضمیر اشاره در جمله‌ها را روی تخته نصب و تشریح نمایید. – از شاگردان بخواهید که به نوبت متن درس را در مقابل همصنفان خود با آواز بلند و مناسب خوانده و چارت کاربرد ضمیر اشاره را توضیح و تشریح کنند تشویق، کمک و رهنمایی شوند. – از هر گروه یک یک شاگرد را بخواهید که به نوبت یک یک جمله که در آن ضمیر اشاره به کار گرفته شده باشد روی تخته بنویسد. – از هر گروه یک شاگرد را بخواهید که به نوبت ضمیر اشاره را در آن نشان دهد.	– متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. – به گفته‌ها و توضیحات گوش فرا می‌دهند. – به نوبت متن را به آواز بلند خوانده و چارت نحوهٔ کاربرد ضمیر اشاره را تشریح می‌کنند. – یک شاگرد از هر گروه به نوبت یک جمله روی تخته می‌نویسند. – از هر گروه یک شاگرد ضمیر اشاره را در جمله نشان می‌دهد.	۳۰ دقیقه
توضیحات و خلاصه	توضیحات لازمه را ارائه دارید و خلاصهٔ درس را به صورت واضح بیان دارید.		۵ دقیقه
سؤالات شاگردان و پاسخ آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان پاسخ مناسب ارائه نموده و در غیر آن خود شما سؤال‌ها را مطرح نموده و پاسخ ارائه دارید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، درس گذشته را با طرح سؤال‌های زیر ارزیابی کنید: - کدام یک از شما می‌تواند ضمیر اشاره را تعریف کند؟ - کی می‌تواند یک جمله نوشته و در آن ضمیر اشاره را به کاربرد؟	ادای سلام نموده به حاضری جواب می‌گویند. - یک شاگرد ضمیر اشاره را تعریف می‌کند. - یک شاگرد جمله را که در آن ضمیر اشاره به کار رفته روی تخته می‌نویسد.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس **فعالیت ها**	- روی تخته بنویسید «فعالیت ها» و بگویید عنوان درس امروز است. - از هر گروه یک یک شاگرد را بخواهید و یک یک پرسش را با آواز بلند بخوانید و از شاگرد خواسته شود تابه آن جواب درست ارائه دارد تشویق و رهنمایی شوند. - از شاگردان بخواهید که به‌صورت گروهی صحبت و گفتگو نمایند. - از شاگردان بخواهید که به‌صورت انفرادی هدایت‌ها را بخوانند و آنچه که خواسته شده است مطابق آن عمل کنند. آنانی که خوب کار کرده اند، مورد تحسین، و تشویق قرار گیرند.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - به پرسش‌ها به صورت درست و به نوبت پاسخ می‌دهد. - صحبت گروهی و گفتگو می‌نمایند. - هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می‌کنند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را می‌خوانند، ضمیر اشاره را می‌دانند، به صورت انفرادی به پرسش‌ها جواب ارائه می‌نمایند، صحبت گروهی می‌نمایند، هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می‌نمایند.		۷ دقیقه
کار خانه گی	شاگردان با استفاده از کلمه‌ها جمله بسازند و ضمیر«این و آن» را در جملات خود به کار برند و ابیات شعر را به حافظه بسپارید.		۳ دقیقه

معلومات اضافی:

ابراهیم صفا در بازگشت از هندوستان به کار در ادارات دولتی پرداخت و چند سال در وزارت مخابرات و خارجه کار کرد. صفا در سال ۱۳۱۱ هـ. ش. به زندان افتاد و در سال ۱۳۲۵ هـ.ش. از زندان رهایی یافت و مدت ۱۴ سال از عمر خود را در زندان سپری کرد. و بعد از رهایی از زندان به حیث مدیر ترجمه و مدیر عمومی‌ایفای وظیفه نمود. و در سال ۱۳۳۲ به صفت مدیر روزنامه اصلاح مقرر شد.

از جملۀ آثار او که در کابل و در سال ۱۳۳۲ به چاپ رسیده است، می‌توان از مختصر منطق نام برد و کتابهایی در زمینه فلسفه، تألیف و ترجمه کرده است. اشعار او پخته و روان است.

پیرامن: گرداگرد، دور و بر، اطراف و دوروبر کسی، چیزی ویا جایی.

اغیار: جمع غیر، بیگانه گان، دیگران

وارسته: آزاد، رهایی یافته، آزادی، رهایی

درس بیست و هفتم

رهنمای تدریس درست (دختر کوچی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	دختر کوچی و قواعد دستوری
هدف کلی	آگاهی شاگردان از انعکاس حیات کوچی‌ها در نثر معاصر دری و دانستن ضمیر از لحاظ ارتباط کلمه ها
اهداف آموزشی • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در پایان درس به اهداف زیر دست می‌یابند: - نحوۀ داستان نویسی نثر معاصر دری و ضمیر را از نگاه ارتباط کلمه‌ها می‌دانند. - تقویت درست خواندن، درست نوشتن، درست گوش فرا دادن و درست به کار بردن ضمیر از نظر ارتباط در کلمه ها - رشد و تقویت دلچسپی به حیات کوچی‌ها و نثر معاصر دری
روش‌های تدریس	سؤال و جواب (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی
مواد ممد درسی	تصاویر از کوچی‌ها و نحوۀ زنده‌گی آن‌ها چارت ضمیر از نظر ارتباط واژه‌ها (کلمه‌ها)

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، و تنظیم صنف به گروه‌ها جهت دانستن معلومات قبلی شاگردان در مورد درس جدید سؤال‌های زیر را مطرح سازید: – در تصویر صفحه چه می‌بینید؟ می‌توانید معلومات دهید. – کوچی‌ها در کجا زنده‌گی می‌کنند؟ – آیا شما با نام نویسندۀ داستان آشنایی دارید؟	– ادای سلام نموده، به حاضری جواب داده و به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. – یک شاگرد معلومات می‌دهد . – یک شاگرد در مورد محل زنده گی کوچیها صحبت می‌کند. – یک شاگرد در مورد سخن می‌گوید.	۷ دقیقه
قسمت اول درس **خواندن متن**	روی تخته با خط خوانا بنویسید «دختر کوچی» و بگویید عنوان درس امروز است. – از شاگردان بخواهید که متن درس را به صورت خاموشانه بخوانند و کلمه‌های مشکل آن را بیرون نویس کنند. – کلمه‌های مشکل را از شاگردان گرفته روی تخته بنویسید. – از آن‌ها بخواهید که معنا کلمه‌ها را به نوبت روی تخته بنویسند و در غیر آن شما خود معنای کلمه‌ها را بنویسید. – متن درس را با آواز بلند و مناسب خوانده و معنا نمایید. چارت تصاویر کوچی‌ها را روی تخته نصب و تشریح کنید. – از شاگردان بخواهید که به نوبت متن را یک یک بخش در مقابل همصنفان خوانده و معنا نموده و چارت تصاویر کوچی‌ها را توضیح نمایند تشویق و رهنمایی کنید.	– متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. – خاموشانه می‌خوانند و کلمه‌های مشکل را رو نویس می‌کنند. – کلمه‌های مشکل را می‌گویند. – معنای کلمه‌ها را به نوبت می‌نویسند و نا درستی‌های خود را اصلاح می‌کنند. – متوجه معلم، کتاب و تخته شده گوش فرا می‌دهند. – به نوبت متن را یک یک بخش خوانده و چارت تصاویر را تشریح می‌کنند.	۳۰ دقیقه
خلاصه	خلاصۀ درس را در مقابل صنف ارائه دارید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان وپاسخ به آن‌ها	به سؤال‌ها پاسخ بدهید و در غیر آن خود سؤال‌ها طرح و به آن جواب بگویید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری و پرسیدن علت غیر حاضری شاگردان غیر حاضر، روز گذشته را با طرح سؤالات زیر ارزیابی کنید: - کی می‌تواند پنج سطر متن را درست بخواند و معنا کند؟ - کی می‌تواند کلمه‌های قریه، طراوت و کتبی را با معنای آن‌ها روی تخته بنویسد؟ - کی می‌تواند در مورد حیات کوچی‌ها مختصر صحبت نماید؟	- ادای سلام نموده به حاضری جواب گفته و علت غیر حاضری خودها را می گویند. - یک شاگرد می‌خواند و معنا می کند. - یک شاگرد کلمه‌ها را با معنای آن روی تخته می‌نویسد. - یک شاگرد مختصر صحبت می کند.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس **دستور زبان**	روی تخته با خط درشت و خوانا بنویسید ضمیر از نگاه ارتباط واژه‌ها، (کلمه ها) و بگویید عنوان درس است. - متن درس را با آواز بلند بخوانید در مورد ضمیر از نظر ارتباط کلمه‌ها معلومات داده چارت را روی تخته نصب و تشرح کنید. - از هر گروه یک یک شاگرد را بخواهید که به نوبت درس را به آواز بلند و مناسب در مقابل همصنفان بخواند و چارت را تشریح کند تشویق و رهنمایی کند. - از هر گروه یک یک شاگرد را بخواهید که به نوبت ضمیر را از نگاه ارتباط واژه‌ها (کلمه ها) در مقابل همصنفان تعریف نماید. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید که به نوبت یک ضمیر منفصل فاعلی روی تخته بنویسد، کمک و رهنمایی کنید. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید که یک ضمیر منفصل مفعولی روی تخته بنویسد تشویق و رهنمایی کنید.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - متوجه شده گوش فرا می‌دهند. - یک شاگرد از هر گروه درس را می‌خواند و چارت را تشریح می کند. - یک شاگرد از هر گروه به نوبت ضمیر را تعریف می کند. - از هر گروه یک شاگرد به نوبت ضمیر منفصل فاعلی روی تخته می‌نویسد. - از هر گروه یک شاگرد به نوبت یک ضمیر منفصل مفعولی روی تخته می‌نویسد.	۳۰ دقیقه
خلاصه	خلاصهٔ درس را را ارائه دارید.		۵ دقیقه
سؤال‌های احتمالی شاگردان و جواب به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان جواب ارائه داشته و در غیر آن خود شما سؤالات را طرح نموده و به آن‌ها پاسخ بدهید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد ادای سلام، گرفتن حاضری، از شاگردان غیر حاضر علت غیر حاضری شان را جویا شوید و درس روز گذشته را چنین ارزیابی کنید: - کی می‌تواند ضمیر را از نگاه ارتباط واژه‌ها (کلمه ها) تعریف کند؟ - کی می‌تواند یک ضمیر منفصل فاعلی روی تخته بنویسد؟ - کدام یک از شما می‌تواند یک ضمیر مفرد منفصل مفعولی روی تخته بنویسد و جمع سازد؟	- ادای سلام نموده به حاضری جواب گفته و علت غیر حاضری خود را می گویند. - یک شاگرد تعریف می کند. - یک شاگرد روی تخته می‌نویسد. - یک شاگرد یک ضمیر مفرد می‌نویسد و جمع می‌سازد.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس **فعالیت ها**	- روی تخته با خط درشت و خوانا بنویسید فعالیت‌ها و بگویید عنوان درس امروز است. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید و یک پرسش را به او بگویید تا به آن پاسخ ارائه دارد تشویق و کمک کنید. - از شاگردان بخواهید که به صورت گروهی با هم صحبت و گفتگو نمایند. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌ها را بخوانند و مطابق آن عمل کنند. - فعالیت‌های شاگردان را مد نظر داشته و آنان را رهنمایی کنید.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - از هر گروه یک شاگرد به نوبت به پرسشها جواب می گوید. - به صورت گروهی صحبت و گفتگو می‌نمایند - هدایت‌ها را می‌خوانند و مطابق آن عمل می کنند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را می‌خوانند و ضمیر را از لحاظ ارتباط کلمه می‌دانند، به سؤال‌ها پاسخ درست ارائه می‌نمایند به صورت گروهی صحبت صورت می گیرد، مطابق هدایات داده شده عمل می‌نمایند.		۷ دقیقه
کار خانه گی	در داستانی که خواندید ضمیر، ضمیرهای منفصل، کلمه‌های متضاد و کلمه‌های مترادف را دریابید و در کتابچه‌های خود بنویسید.		۳ دقیقه

معلومات اضافی

کوچی: کوچ کننده از یک محل به محل دیگر

کوچی ها: در کشور عزیز ما افغانستان قبایلی وجود دارند و به صورت عموم مالدار هستند، و جهت پیدا نمودن چراگاه‌ها، زمستان در مناطق گرم و در فصل بهار و تابستان عازم مناطق سرد سیر می‌شوند. کوچی‌ها در دشت‌های سر سبز و علوفه دار جهت تربیهٔ حیوانات و مواشی خود غژدی می‌زنند. غژدی‌ها به صورت عموم رنگ سیاه دارند، و غژدی در ساختمان مانند خیمه است.

نثر چیست؟: نثر در لغت به معنای پراگندن و افشاندن است و در اصطلاح ادب به معنای سخنی است که مقید به وزن و قافیه نباشد.

نثر چون از قیود، وزن، قافیه و بحور عروضی، همچنین در اغلب موارد از تخیلات شاعرانه خالی است و سعت میدان آن برای بیان هر گونه فکری مناسبتر از کلام منظوم است. و شاید به همین دلیل باشد که انواع دانش‌های بشری و اندیشه‌های دینی، فلسفی، سیاسی، تربیتی و اجتماعی در قالب نثر اظهار شده و به رشته تحریر در آمده است.

– عبدالرحمن پژواک: فرزند قاضی عبدالله در سال ۱۲۹۷ هجری شمسی در غزنه (غزنی) متولد شد، تحصیلات ابتدایی را نزد پدر خود آموخت و تحصیلات ثانوی (لیسه) را در شهر کابل به پایان رسانید.

و تحصیلات عالی را تا صنف دوم در **فاکولته** طب کابل ادامه داد؛ ولی بعد از آن منصرف شد و پیشهٔ مترجمی‌را بر گزید.

پژواک سالیان متمادی در بخش‌های گوناگون دستگاه‌های دولتی ایفای وظیفه نموده و در سال ۱۳۵۷ هـ . ش. از اشتغال به وظیفهٔ رسمی‌کناره گیری کرد. او به زبآن‌های دری، پشتو و انگلیسی می‌نوشت و داستآن‌های کوتاه، نمایشنامه‌ها، مقاله‌های سیاسی و اجتماعی در نشریه‌های داخلی و خارجی به چاپ رسیده است.

پژواک علاقه به استادان سبک خراسانی و عراقی داشت. و در سال ۱۳۷۴ هجری شمسی در شهر پشاور چشم از جهان پوشید و در زادگاهش در ولسوالی سرخرود ولایت ننگرهار به خاک سپرده شد.

توضیحات برخی واژه‌های داستان

عطر اگین: پر از عطر

مشک و عنبر: ماده‌های خوشبو

نبشته اند: نوشته اند، تصویر کرده اند.

مثال دوست: چهرهٔ دوست

پاسبان: نگهبان، محافظ

بایر: خشک و بی علف

نواده: نواسه

دو شیزه گان جوان: دختران جوان

تحایف: جمع تحفه، سوغات

ارمغان: تخفه

ظلمت: تاریکی

گیتی: دنیا

قیافه: چهره، شکل

سیاه مویان: جوانان

سفید مویان: پیران

سپید: سفید

درس بیست و هشتم

رهنمای تدریس درس (اسراف)

عناوین مطالب	شرح مطالب
موضوع درس	اسراف و قواعد دستوری
هدف کلی	آگاهی شاگردان از پیامد نا گوار اسراف در زنده‌گی و دانستن ضمیر متصل و انواع آن
اهداف آموزشی • دانشی • مهارتی • ذهنیتی	شاگردان در پایان این درس به اهداف زیر دست می‌یابند. - اسراف و پیامدهای نا گوار آن و ضمیر متصل و انواع آن را می‌دانند. - تقویت خواندن، درست نوشتن، گوش فرا دادن و کار برد ضمیر متصل و انواع آن. - تقویت ذهنیت شاگردان در رابطه به صرفه جویی.
روش‌های تدریس	سؤال و جواب، (پرسش و پاسخ) کار انفرادی و کار گروهی
مواد ممد درسی	چارت جمله‌ها در مورد اسراف چارت ضمایر متصل

ساعت درسی اول

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، تنظیم صنف به گروه‌ها و جهت دانستن معلومات قبلی شاگردان در مورد درس جدید سؤال‌های زیر را مطرح سازید: - در تصویر صفحهٔ کتاب چه می‌بینید؟ می‌توانید معلومات دهید. - آیا مصرف بی اندازه کار خوب است؟ - کدام یک از شما می‌تواند معنای کلمهٔ اسراف را بگوید؟	- ادای سلام نموده به حاضری جواب داده و به گروه‌ها تنظیم می‌شوند. - در مورد تصویر یک شاگرد معلومات می‌دهد. - یک شاگرد جواب می‌گوید. -یک شاگرد معنای اسراف رابیان می‌کند.	۷دقیقه
قسمت اول درس **خواندن متن**	روی تخته به خط خوانا بنویسید «اسراف» و بگویید عنوان درس امروز است. - از شاگردان بخواهید که متن درس را به صورت خاموشانه بخوانند و کلمه‌های مشکل درس را بیرون نویس کنند. - کلمه‌های مشکل را از شاگردان گرفته روی تخته بنویسید. - از شاگردان بخواهید که به نوبت معنای کلمه‌ها را روی تخته بنویسند و در غیر خود شما معنای کلمه‌ها را بنویسید. - متن درس را با آواز بلند و مناسب خوانده و چارت جمله‌ها را روی تخته نصب و تشریح کنید. - از هر گروه یک یک شاگرد به نوبت یک یک بخش درس را در مقابل همصنفان به آواز بلند بخواند و چارت جمله‌ها را توضیح کند. کمک و تشویق نمایید. - از یک گروه یک شاگرد و از گروه دیگر نیز یک شاگرد را بخواهید که به نوبت یک یک بخش متن را بخواند و شاگرد گروه دیگر مفهوم آن را به زبان خود بگوید، تشویق و رهنمایی کنید.	- متوجه تخته و نوشته آن می‌شوند. - به صورت خاموشانه خوانده و کلمه‌ها را بیرون نویس می‌کنند. - کلمه‌های مشکل را می‌گویند. - به نوبت معنای کلمه‌ها را می‌نویسند و غلطی‌های خود را اصلاح می‌کنند. - گوش فرا می‌دهند. - به نوبت می‌خوانند و چارت جمله‌ها را توضیح می‌کنند - یک شاگرد از یک گروه یک بخش متن درس را می‌خواند و شاگرد دیگر مفهوم آن را به زبان خود در مقابل همصنفان می‌گوید	۳۰ دقیقه
توضیحات	توضیحات لازم را ارائه دارید.		۵ دقیقه
سؤال‌های شاگردان وپاسخ به آن‌ها	به سؤال‌های شاگردان جواب بگویید و در غیر آن، خود سؤال طرح و به آن جواب بدهید.		۳ دقیقه

ساعت درسی دوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	- بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری جهت ارزیابی درس گذشته سؤال‌های زیر را مطرح سازید. - کی می‌تواند کلمه‌های ثروت، قافله را روی تخته بنویسد و معنا کند؟ - ابراهیم ادهم کی بود؟ می‌توانید معلومات دهید. - کی می‌تواند در مورد اسراف صحبت نماید.	- ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌دهند. - یک شاگرد کلمه‌ها را با معنای آن‌ها می‌نویسد. - یک شاگرد معلومات می‌دهد. - یک شاگرد صحبت می‌کند.	۵ دقیقه
قسمت دوم درس **دستور زبان**	روی تخته به خط خوانا بنویسید «ضمیر متصل یا پیوسته» و بگویید عنوان درس امروز است. - متن درس را با آواز بلند و مناسب خوانده چارت ضمیر متصل را روی تخته نصب و تشریح کنید. - از هر گروه یک یک شاگرد رابخواهید تا درس را به نوبت مقابل همصنفان با آواز بلند خوانده و چارت را توضیح کنید. - از هر گروه یک یک شاگرد را بخواهید که به نوبت ضمیر متصل را تعریف نموده و انواع آن را روی تخته بنویسند آن‌ها را تشویق کنید. - از هر گروه یک شاگرد را بخواهید که به نوبت یک یک مثال از ضمایر متصل روی تخته بنویسد، کمک و رهنمای کنید.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - متوجه شده گوش فرا می‌دهند. - به نوبت درس را خوانده و چارت را توضیح می‌کنند. - به نوبت تعریف نموده و انواع آن را روی تخته می‌نویسند. - به نوبت یک یک مثال روی تخته می‌نویسند.	۳۰ دقیقه
توضیحات	توضیحات لازم را ارائه دارید.		۵ دقیقه
سؤال‌های احتمالی شاگردان و جواب به آن‌ها	به سؤال‌های احتمالی شاگردان جواب ارائه دارید و در غیر آن، خود سؤال‌ها مطرح نموده و به آن جواب بگویید.		۵ دقیقه

ساعت درسی سوم

عناوین مطالب	فعالیت معلم	فعالیت شاگردان	زمان
بخش مقدماتی	بعد از ادای سلام، گرفتن حاضری، جهت ارزیابی درس گذشته سؤال‌های زیر را مطرح سازید. - کی می‌تواند ضمیر متصل را تعریف کند؟ - ضمیر متصل چند نوع است؟ - آیا می‌توانید یک ضمیر متصل فاعلی را روی تخته بنویسید؟	ادای سلام نموده و به حاضری جواب می‌دهند. - یک شاگرد تعریف می‌کند. - یک شاگرد انواع آن را می‌گوید. - یک شاگرد روی تخته می‌نویسد.	۵ دقیقه
قسمت سوم درس فعالیت ها	روی تخته به خط خوانا بنویسید فعالیت‌ها و بگویید عنوان درس امروز است. - از هر گروه یک یک شاگرد را بخواهید و یک جمله را به او بگویید تا توضیح دهد، تشویق و رهنمای کنید. - از شاگردان بخواهید که به‌صورت گروهی صحبت و گفتگو نمایند کمک و رهنمایی کنید. - از شاگردان بخواهید که هدایت‌های داده شده را بخوانند و مطابق آن عمل کنند. به موقع کمک، تشویق و رهنمای کنید.	- متوجه تخته و نوشته روی آن می‌شوند. - به نوبت جمله‌ها را توضیح می‌نمایند. - صحبت گروهی و گفتگو می‌نمایند. - هدایت‌ها را خوانده مطابق آن عمل می‌کنند.	۳۰ دقیقه
جمع بندی	شاگردان متن را می‌خوانند، ضمیر متصل و انواع آن را می‌شناسند، سؤال‌ها را می‌شنوند و جواب می‌دهند، گفتگوی دو نفری و صحبت گروهی می‌نمایند، هدایات را می‌خوانند و مطابق آن عمل می‌کنند.		۷ دقیقه
کار خانه گی	برای هر گروه یک کار خانه گی مشخص را بگویید که در کتاب از آن تذکر به عمل آمده است که آن را انجام دهند.		۳ دقیقه

معلومات اضافی

نکات چند در بارهٔ اسراف:

- اسراف: گزافه کاری کردن (بیهقی)

- اسراف: گرافه کاری کردن، گزاف کردن، در گذشتن از حد میانه، از حد تجاوز کردن، افراط، زیاده روی، از حد گذشتن (زوزنی)

- اسراف: عبارت از خرج کردن، بیهوده خرج کردن زیاده از حد لازم خرج کردن

(تعریفات جرجانی)

- در معنای کلمهٔ اسراف تمام دانشمندان با هم متفق القول اند که مفهوم زیاده خرجی را می‌رساند و اینطور می‌توان استنتاج کرد که اسراف (زیاده خرجی) کار و عمل درست نیست و باید همیشه تعادل را در دخل و خرج در نظر داشته باشیم، چنانکه شاعری گفته است:

به حال آن شخص باید گریست   که دخلش نزده و خرجش بودبیست

مثال‌ها از انواع ضمایر متصل:

	مفرد	جمع
ضمایر متصل فاعلی:	گفتم، گفتی، گفت	گفتیم، گفتید، گفتند
ضمایر متصل مفعولی:	گفتم، گفتت، گفتش	گفتمان، گفتمان، گفتشان
ضمایر متصل اضافی:	کتابم، کتابت، کتابش	کتابمان، کتابتان، کتابشان

فهرست منابع و مأخذ

نام مؤلف	نام کتاب	جلد	سال چاپ	محل چاپ
فرخاری، احمد یاسین	دستور زبان دری	۱	۱۳۶۹هـ.ش.	لاهور
معین، محمد	فرهنگ فارسی	۱-۶	۱۳۷۵ //	ایران
طباره، عفیف عبدالفتاح	داستان پیامبران در قرآن	۱	۱۳۸۶ //	//
دهخدا، علی اکبر	نعت نامه	۱- ۵۰	۱۳۴۵ //	//
عمید، حسن	فرهنگ فارسی عمید	۱	۱۳۶۹ //	//
عمید، حسن	فرهنگ فارسی عمید	۱-۲	۱۳۸۳ //	//
انوشته، حسن	دانشنامه ادب فارسی	۱	۱۳۷۵ //	//
جامی، سعید	پله اول مجموعه آموزش شعر	۱	۱۳۸۶ //	هرات
حنانی، خلیل الرحمن	زن افغان از موقعیت شرعی تا واقعیت اجتماعی			
رهین، محمد رسول	تاریخ مطبوعات افغانستان از سراج الاخبار تا جمهوریت ۱		۱۳۸۷ //	سویدن